LIBERIA ...schijnconstructies...

109E JAARGANG — NO.: 56 ZATERDAG 7 MAART 1992

AMIGOE

Prèkè

Hoezo morgen dag van de vrouw?

Felle strijd rondom Nagorno-Karabach

Aftreden president maakt weg vrij voor aanval op Armeniërs

BAKOE/JEREVAN — Na het aftreden van de president van Azerbajdzjan, Ajaz Moetalibov, vrijdag, lijkt de weg vrij voor een groot militair offensief tegen de Armeense opstandelingen in Nagorno-Karabach. Met zware tanks en pantserwagens trok het Azerbajdzjaanse leger vrijdag naar deze Armeense enclave.

Moetalibov die zijn ontslag nam na hevige druk van de oppositie, verklaarde tegenover het parlement af te treden uit angst dat de onvrede van de oppositie zou omslaan in agressie tegen de hele republiek.

Demonstranten en de nationalistische oppositie eisten Moetalibovs aftreden wegens diens "zwakke optreden" in de bescherming van Azerbajdzjaanse burgers tegen het geweld van Armeense milities. De nationalisten zijn woedend over de bloedige verovering van de Azerbajdzjaanse stad Chodzjali in Nagorno-Karabach vorige week door Armeense strijders.

OFFENSIEF

Ook na de jongste ontwikkelingen gingen de gevechten in Nagorno-Karabach in alle hevigheid door. Bij het offensief dat Azerbajdzjan vrijdag begon in de omstreden enclave zijn ten minste tweehonderd Armeniërs gedood, zo heeft de Armeense minister van defensie, Vazgen Sarkisjan, zaterdag gezegd.

Rond de stad Askeran wordt nog steeds hevig gevochten, aldus Sarkisjan. De Azerbajdzjaanse troepen vielen vrijdag met T-72 tanks en pantserwagens de enclave binnen via de nabijgelegen Azerbajdzjaanse grensstad Agdam.

De strijd om Askeran heeft meer dan honderd Armeense strijders het leven gekost.

Een zelfde aantal sneuvelde bij gevechten in de regio Mardakert in het noorden van Nagorno-Karabach, vertelde Sarkisjan. "De situatie is erg moeilijk. De Armeniërs hebben geen tanks of zware wapens, de Azeri's wel", voegde hij eraan toe.

"Zij proberen een nieuwe aanval op de stad te lanceren", aldus Sarkisjan. De Azerbajdzjanen hebben in totaal zes door Armeniërs bewoonde dorpen verwoest", aldus de minister. Met de aanvallen van vrijdag, die overigens in Azerbajdzjan niet bevestigd zijn, is de strijd in Nagorno-Karabach weer in hevigheid toegenomen.

De moed erin

■ *ZAGREB — Een gevluchte Kroatische schaapherder houdt de moed erin na alles wat hij heeft meegemaakt. Wandelend door de straten van Zagreb, blijft hij zijn deuntje fluiten. De man is afkomstig van Sunja, 85 kilometer vanaf de Kroatische hoofdstad.*

Bush en Major eenstemmig:

Dwang nodig om Iraakse wapens te vernietigen

LONDEN — De Britse premier John Major en president George Bush van de Verenigde Staten zijn het er vrijdag over eens geworden dat Irak gedwongen moet worden te voldoen aan de VN-resoluties over vernietiging van wapentuig.

Een Britse functionaris zei dat Bush en Major, die tijdens hun 25 minuten durend telefoongesprek ook Libië, Joegoslavië en de GATT-onderhandelingen ter sprake brachten, "eenstemmig zijn in hun visie" dat de Iraakse president Saddam Hussayn moet voldoen aan de VN-resoluties. De twee "herbevestigden dat zij alles zullen doen wat nodig is om gehoorzaamheid af te dwingen".

Baghdad en de Verenigde Naties liggen overhoop over de uitvoering van resolutie 687, de overeenkomst over een staakt-het-vuren in de Golfoorlog, waarin geëist wordt dat Irak zijn nucleaire, chemische en ballistische bewapening vernietigt, alsmede apparatuur waarmee in de toekomst dergelijke wapens zouden kunnen worden gemaakt.

De woordvoerder voegde daar aan toe dat beide leiders benieuwd zijn wat de Iraakse vice-premier Tareq Aziz volgende week te melden heeft in zijn ontmoeting met de veiligheidsraad van de Verenigde Naties. Dat zou ook een gelegenheid zijn waarop "de internationale gemeenschap er bij Irak op kan aandringen toe te geven".

De zegsman wilde niet bevestigen of Bush en Major gesproken hebben over militaire acties tegen Irak, maar beide landen hebben wel geweigerd een militaire aanval uit te sluiten. "Wij moeten samen overwegen, zoals wij al eerder met succes hebben gedaan, wat nodig is om de druk effectief te maken en wij hebben een militaire aanval niet uitgesloten", zo zei minister van buitenlandse zaken Douglas Hurd donderdag in een laatste waarschuwing aan het adres van Saddam Husayn.

Vijf doden bij oproer in gevangenis Valencia

CARACAS — Ten minste vijf mensen zijn doodgeschoten en 25 gewond toen eenheden van de Nationale Garde een einde maakten aan een oproer in de gevangenis van Tocuyito, in midden Venezuela. Drie groepen gestraften gingen elkaar te lijf met vuur- en steekwapens hetgeen resulteerde in een bloedig incident, zo is bekendgemaakt door de autoriteiten.

Het is niet de eerste keer dat zich opstandjes voordoen in de gevangenis van Tocuyito. Vorig jaar nog kwamen bij ongeregeldheden in het huis van bewaring zeventig mensen om het leven. Twee gevangenen gingen op de vuist terwijl drie anderen probeerden het tuchthuis in Valencia te bezetten.

Het bloedige gevecht begon in de ochtend toen een gevangene van een van de drie groepen zich wreekte op een ander die vrijdag de 'aanvoerder' van zijn groep, Juan Unda, had verwond.

De Nationale Garde moest er aan te pas komen om het geweld neer te slaan toen een van de drie bendes gebruik begon te maken van Ingram-mitrailleurs. De autoriteiten konden geen verklaring geven hoe de wapens in de gevangenis terecht zijn gekomen. Vermoedelijk werden ze verstopt in de vrouwenafdeling van de gevangenis.

De gewonden die vielen bij het incident moesten naar het ziekenhuis worden getransporteerd, terwijl de lijken binnen de gevangenismuren werden geïdentificeerd.

De directeur van het gevang, Cristian Benavides, erkent dat de zaak uit de hand gelopen is toen op een gegeven moment de bewakers op de vlucht moesten slaan voor de geweIddadigheden.

Twee dagen geleden, zijn twee andere gevangenen in Tocuyito overleden op de afdeling waar Colombianen worden vastgezet. In totaal zijn vorig jaar zeventig gevangenen in Tocuyito om het leven gekomen.

Aardbeving in Costa Rica

SAN JOSE — Een heftige aardbeving van 5,2 op de schaal van Richter heeft vrijdagavond heel Costa Rica getroffen. Het valt waarschijnlijk mee met de schade en er waren voor zover bekend geen slachtoffers.

De stroom viel plaatselijk uit, terwijl telefoonverbindingen in enkele delen van het land niet meer werkten. Het epicentrum lag vlakbij de stad Naranjo, 45 km ten oosten van de hoofdstad San Jose.

België heeft nieuwe regering

BRUSSEL — België heeft een nieuwe regering. Vrijdagavond, enkele minuten voor middernacht heeft koning Boudewijn de Vlaamse christen-democraat Jean-Luc Dehaene tot eerste minister benoemd, zo maakte het paleis bekend.

Het nieuwe kabinet telt vijftien ministers en een staatssecretaris. Dat is in omvang de kleinste regeringsploeg die België sinds 1958 gekend heeft. De leden van het nieuwe kabinet, waarin drie vrouwen een ministerpost bekleden, zijn zaterdagochtend beëdigd.

Biddend de ramadan in

■ *DAKAR — Duizenden moslims bidden in de straten van Dakar (Senegal) gedurende het eerste middaggebed van de heilige vastenmaand Ramadan.*

ANKARA — Bij een bomaanslag in Ankara is zaterdag de Israëlische diplomaat Ehud Sadan om het leven gekomen, zo heeft het semi-officiële persbureau Anatolia gemeld.

De Israelische ambassade heeft nog geen bevestiging gegeven van het bericht. De bom ging af in een geparkeerde auto. Bij de explosie raakten een negenjarige jongen gewond en een 20-jarige man die in kritieke toestand naar een ziekenhuis is overgebracht.

Marine Myanmar schiet op moslim-vluchtelingen

DHAKA/BALUKHALI — De Marine van Myanmar (het voormalige Burma) heeft donderdag zeker honderd Myanmarese Moslims doodgeschoten toen zij het vuur opende op boten waarmee de moslims naar Bangladesh trachten te vluchten om aan de vervolging in hun vaderland te ontkomen.

Dat hebben overlevenden zaterdag verteld in de Bengalese grensplaats Teknaf. Rond zeventig islamitische gezinnen uit de stad Akyab huurden vorige week twee schepen om te vluchten, vertelde de onderwijzer Abul Hussain. Op de grensrivier Naf openden Myanmarese patrouilleschepen het vuur op de boten en brachten er een tot zinken. De ander kon in de kogelregen ontkomen. De Bengalese autoriteiten hebben inmiddels zeventien lijken geborgen, alle vertonen schotwonden.

Sinds Myanmar vorig jaar met actie is begonnen tegen moslims, zijn deze in grote getale de grens over gevlucht. Inmiddels is de Verenigde Naties gevraagd om steun voor de opvang van de grote aantallen vluchtelingen.

Werkgelegenheid VS in februari omhoog

WASHINGTON — Het aantal arbeidsplaatsen in de Verenigde Staten, exclusief de landbouw, is vorige maand fors toegenomen met 164.000, zo heeft het Amerikaanse ministerie van arbeid vrijdag bekendgemaakt.

Het cijfer vormt een nieuwe aanwijzing dat de economie uit het dal begint te komen. In januari was er nog een verlies van 149.000 banen, aanzienlijk meer dan de in eerste instantie opgegeven 91.000.

Het percentage werklozen steeg in februari van 7,1 tot 7,3 doordat de arbeidsmarkt sterker groeide dan het aantal banen. Het percentage ligt nu op het hoogste niveau sinds juli 1985, een gegeven dat de tegenstanders van president Bush tijdens de verkiezingscampagne goed van pas komt.

De groei van de werkgelegenheid in februari kwam voor het overgrote deel voor rekening van de dienstensector. Daar ontstonden 182.000 banen, waarvan 133.000 in de detailhandel. Bij de overheid gingen 12.000 arbeidsplaatsen verloren. De industrie leverde een positieve bijdrage van 12.000 banen, terwijl in de bouw 30.000 arbeidsplaatsen verdwenen.

Vier doden bij verkeersongeluk in Zwitserland

SOLOTHURN/BARENDRECHT — Zaterdagochtend zijn bij een verkeersongeval bij Solothurn in Noord-Zwitserland vier mensen om het leven gekomen.

Drie van de slachtoffers zijn Nederlanders, een 32-jarige vrouw, haar 35-jarige echtgenoot en hun 3-jarig kind, allen afkomstig uit Barendrecht. Het vierde slachtoffer is een Zwitserse man. Dat heeft de politie van Solothurn zaterdag bekendgemaakt.

Volgens de ANWB-alarmcentrale heeft de politie van Solothurn gezegd dat de fatale aanrijding is veroorzaakt door de Zwitserse automobilist, die een frontale aanrijding veroorzaakte als spookrijder. De stoffelijke overschotten van de slachtoffers zijn voor autopsie overgebracht naar het gerechtelijke laboratorium van de Zwitserse justitie in Bern.

Mogelijk scuds aan boord:

VS zet marine op Koreaanse schepen

WASHINGTON — De Amerikaanse regering bestudeert een plan om de Amerikaanse marine toestemming te geven twee Noordkoreaanse schepen aan te houden en te onderzoeken. Vermoed wordt dat de vaartuigen Scud-C raketten vervoeren. Dit hebben regeringsfunctionarissen in Washington gezegd.

Zij bevestigden een verhaal in de New York Times waarin werd gemeld dat het Witte Huis en de ministeries van defensie en buitenlandse zaken zich hadden gebogen over plannen de schepen te onderscheppen die met de projectielen op weg zouden zijn naar Iran en Syrië.

"Het voor en tegen wordt bestudeerd", zo zei een functionaris. "Wij en onze bondgenoten zijn vastbesloten deze proliferatie te stoppen". Waar de vaartuigen momenteel zijn werd niet meegedeeld.

Het probleem is dat zelfs indien er scuds worden aangetroffen de schepen waarschijnlijk mogen doorvaren omdat er geen embargo bestaat tegen Syrië en Iran. "Wel is er dan duidelijk bewijs dat Syrië en Iran beschikking krijgen over wapens voor de lange afstand", zo zei de zegsman.

Elke drie dagen één cholera-dode

'Ziekte der armen' slaat om zich heen in Brazilië

BRASILIA — Het Braziliaanse ministerie van volksgezondheid heeft vrijdag verklaard dat het aantal choleragevallen in het land epidemische vormen begint aan te nemen. De 'ziekte der armen' doodt nu elke drie dagen gemiddeld een Braziliaan.

De afgelopen 64 dagen zijn er 21 cholera-sterfgevallen geregistreerd tegen 33 in heel 1991. Het eerste geval deed zich voor op 7 april 1991. Het ministerie wil meer aan preventie en voorlichting gaan doen, vooral in het noordoosten van het land. In de eerste weken van dit jaar zijn ruim 1.600 gevallen van besmetting geregistreerd, tegen bijna 2.000 vorig jaar.

MANAGUA — Ongeveer tweeduizend recompas (ex-sandinisten) en recontras (ex-contras) die samen de Nicaraguaanse stad Ocotal hadden bezet uit onvrede met nietnagekomen beloften van de regering, hebben zaterdag hun bezetting opgegeven na een akkoord bereikt te hebben met de regering.

Uit nota blijkt:

Mr.Hirsch Ballin weer ongerust over uitbreiding Juliana airport

DEN HAAG/PHILIPSBURG — De Nederlandse premier Ruud Lubbers herhaalde de inhoud van de boze brief van minister Ernst Hirsch Ballin, toen hij vrijdag tegenover het Bestuurscollege van St. Maarten verklaarde dat men zo spoedig mogelijk moet doorgaan met de uitbreiding van de Juliana-luchthaven, ondanks de nu lopende gerechtelijke procedure. Het Bestuurscollege van St. Maarten meent volgens Hirsch Ballin ten onrechte dat er lopende de juridische procedures geen financiering te verkrijgen is. Ten onrechte, omdat de minister voor Antilliaanse en Arubaanse Zaken (Kabna) bereid is financieel bij te staan. Hirsch Ballin ergert zich bovendien aan de gewekte indruk dat het Bestuurscollege alsnog het 'Italiaanse' uitbreidingsproject wil laten uitvoeren door de Italiaanse aannemer 'C&D Construzioni', en niet conform het 'NACO-masterplan (Netherlands Airport Consultants). Dit staat in de 'Nota Betreffende de Luchthavenproblematiek te St. Maarten', die de minister onlangs naar de Tweede Kamer stuurde.

Hirsch Ballin maakt zich ernstig zorgen over berichten dat het eilandsbestuur van St. Maarten overweegt een regeling te treffen voor de kwestie van de zogenaamde Italiaanse luchthavencontracten, buiten de lopende procedures inzake deze contracten om. Dat is geheel niet conform de gemaakte afspraken. Gedeputeerde Pantophlet bevestigde tijdens het gesprek met Hirsch Ballin op 10 januari jl., dat de uitkomst van de rechtelijke procedures zal worden afgewacht.

"Dit betekent dat het eilandsbestuur **géén** acties zal ondernemen die het verloop van deze procedures zouden kunnen schaden', schrijft Hirsch Ballin in een brief aan de Antilliaanse premier Maria Liberia-Peters. Dezelfde dag, 13 februari jl., schrijft hij de boze brief aan het Bestuurscollege van St. Maarten.

PROCEDURES

In april 1991 is besloten juridische procedures aanhangig te maken tegen de Italiaanse ICLE-Bank te Rome, tegen de vroegere Raad van Commissarissen van de Juliana-luchthaven (onder leiding van President-Commissaris A. Wathey), en tegen diens vader Claude Wathey. Ten opzichte van de ICLE-bank gaat het om de vraag of de overeenkomst van geldlening geldig en bindend is of niet. Doel van de procedures tegen de vroegere Raad van Commissarissen en Wathey is de verschuldigheid tot betaling van schadevergoeding aan de luchthaven, als de zaak tegen de ICLE-Bank in het nadeel van de luchthaven wordt beslist. De pleidooien zijn vastgesteld op 19 maart a.s. en een uitspraak kan medio 1992 verkregen worden.

DEUGDELIJK

De nota vermeldt dat in de loop van 1991 door NACO een aangepast 'masterplan' is opgesteld. Het Italiaanse uitbreidingsplan past in zijn geheel niet in een deugdelijke opzet. Aan ingenieurs en architecten is opdracht gegeven de eerste fase van het masterplan nader uit te werken. De kosten hiervan worden door de deskundigen geraamd op 19 miljoen dollar.

"Ik ben van oordeel dat deze eerste fase op zo kort mogelijke termijn gerealiseerd dient te worden en heb aan het Bestuurscollege de bereidheid uitgesproken ook in financiële zin medewerking aan de uitvoering van deze uitbreiding te verlenen" schrijft Hirsch Ballin in de nota aan de Kamer.

UITSPRAAK

De Kabna-minister vindt het dus onjuist als het Bestuurscollege zegt dat er geen financiering mogelijk is zolang er geen rechtelijke uitspraak is. En Hirsch Ballin is uiterst verontrust over berichten dat de omstreden Italiaanse aannemer alsnog het 'Italiaanse' project zou uitvoeren. Premier Lubbers herhaalde deze Nederlandse ongerustheid.

Het uitbreidingsproject van de luchthaven op St. Maarten lijkt daarmee steeds meer een gebed zonder eind te worden. De 'Nota betreffende de luchthavenproblematiek te Sint Maarten' die Hirsch Ballin naar de Tweede Kamer stuurde, somt de momenten waarop het allemaal fout ging op. Het is een vrij gecompliceerd, dertien pagina's tellende, nota geworden. De Amigoe zal in de editie van aanstaande maandag uitgebreider ingaan op deze verhelderende nota.

ITU-bezoek voor Monte

■*WILLEMSTAD— Gedeputeerde Nelson Monte (Setel) had onlangs bezoek van Philip Cross van de Internationaal Telecommunicatie Union (ITU). Hij was hier op uitnodiging van Landsradio. Op de foto Cross en Monte in het bijzijn van ITU-adviseurs, directeur Bernadina van Landsradio en de adjunct-directeur van Setel Julio Constancia.*

WILLEMSTAD — De viering van de internationale Dag van de Vrouw, morgen, zal als het aan de regering ligt, vooral in het teken van reflectie en informatie staan, aldus een persbericht van de RVD.

Sinds 1975, het Internationaal Jaar van de Vrouw, zijn ook de Nederlandse Antillen systematisch betrokken bij het streven om de gelijkberechtiging van mannen en vrouwen te realiseren. "Dit streven vindt plaats in een cultuur, die jarenlang gebaseerd was op de norm dat de vrouw ondergeschikt is aan de man. Wereldwijd was het eveneens gangbaar, de waardevolle bijdragen van de vrouw in het gezin en het arbeidsproces drastisch te onderschatten. Dit heeft geleid tot verlies van veel talenten, ook veel onrecht en zelfs: mishandelingen", aldus het bericht.

De rol van de landsregering ten aanzien van dit thema, de verbetering van de sociale positie van de vrouw, dient voor eenieder duidelijk te zijn: naast de landsregering, zijn ook de eilandelijke overheid en de non-gouvernementele organisaties mede-verantwoordelijk. Het streven van de landsregering is om een samenwerking tussen alle betrokkenen te realiseren.

Zo werd in februari 1989 het Bureau vrouwenzaken & humanitaire aangelegenheden op een centrale plaats ingesteld om de coördinerende taak op dit gebied beter te kunnen uitoefenen. Op 8 maart 1991, een jaar geleden, is tevens ingesteld: De Inderdepartementale Adviesgroep Beleid Vrouw & Ontwikkeling. Dit, in navolging eveneens van het advies van deskundigen van de Verenigde Naties om alle ministeries inspraak te geven in dit beleid. Het Bureau vrouwenzaken tracht door in de eerste plaats structurering van de verantwoordelijkheden, in samenwerking met deskundigen binnen en buiten de overheid, tot snelle positieve resultaten te kunnen komen. Tevens zijn ingesteld: de Stuurgroep. Aanpak geweld tegen vrouwen en de kerngroep advies ondersteunende opvang voor buitenshuis werkenden met gezinsverantwoordelijkheid. De landsregering heeft als eerste verantwoordelijkheid: het regelen van de wetgeving op deze gebieden.

"Het is daarnaast belangrijk informatie te geven", vervolgt het bericht. "Veel misstanden berusten vaak op gebrek aan de juiste informatie in ruime zin". "Tijdens de in september 1991 hier te lande gehouden ECLAC-vrouwenconferentie kon kennis worden genomen van de rapportage van de lidstaten van de ECLAC (Economic Commission for Latin America and the Caribbean). Het totaalbeeld geeft aan, dat er nog een lange weg dient te worden afgelegd, voordat er sprake kan zijn van gelijke kansen en rechten van mannen en vrouwen.

Met name op het gebied van economische zelfredzaamheid, waaraan diverse oorzaken ten grondslag liggen, valt er nog veel te doen. De relatie tussen mannen en vrouwen, als partner, als medewerker op de arbeidsplaats of als gezinslid, is steeds meer aan spanning onderhevig. Geweldpleging, zowel fysiek als psychisch, neemt drastisch toe.

Slechts een gezamenlijke aanpak, waarin zowel Land als Eiland, en particulieren hun eigen verantwoordelijkheid dragen, kan tot de gewenste resultaten leiden. De regering benadrukt dat de ontwikkeling van de vrouw bijzonder belangrijk is voor het welzijn van het gezin".

Fransen op de been tegen Le Pen

ROUEN — Ongeveer dertig mensen zijn in Rouen aangehouden na een demonstratie tegen de komst van de rechts-extremistische leider Jean-Marie Le Pen, leider van het Front National.

Na de betoging, waaraan tweeduizend mensen deelnamen, werd het partijbureau van het front in Rouen in puin geslagen en sneuvelden ook de ruiten van het politiehoofdbureau. De demonstranten raakten slaags met de politie die traangas inzette. Le Pen noemde de betogers "linkse en trotzkistische huurlingen van de socialistische partij".

Regering Antillen sceptisch

Ongehuwde partners missen de boot bij versoepeling

WILLEMSTAD — De ten tijde van het bezoek van minister van koninkrijkszaken Ernst Hirsch Ballin aangekondigde versoepeling van toelatingsregels voor Europese Nederlanders op de Antillen laat op zich wachten. Dat is het gevolg van het feit dat zich bij bestudering van de materie steeds bepaalde vraagstukken voordoen. Eén daarvan is de kwestie van de automatische afgifte van een werkvergunning (en verblijfsvergunning) voor ongehuwde partners. De regering van Antillen is ietwat sceptisch ten aanzien van dit punt omdat, zo vreest men, dit mogelijk 'schijnconstructies' in de hand zal werken. Dat verklaarde minister president Liberia-Peters aan de Amigoe. Ze meent dat de vrees niet ongegrond is, gezien het grote aantal verzoeken uit Nederland, om op de eilanden te kunnen werken. "Ze stromen binnen; uit alle uithoeken van Nederland komen bij ons sollicaties binnen, echt ongelooflijk," aldus Liberia.

Toen Hirsch Ballin in januari de Antillen bezocht kwam deze zaak aan de orde. De regering in Willemstad leek het toen met hem en de Tweede Kamer eens om de regels voor Europese Nederlanders aan te passen om zo de nu bestaande discprepantie een beetje weg te werken. Ook zou hiermee goodwill worden getoond. De regering hoopte dat zo de stemmen om in Nederland toelatingsrestricties in te voeren voor Antillianen wat minder hevig zouden worden.

Al snel bleek echter dat zich bij de aanpassing meningsverschillen voordoen tussen Nederland en de Antillen over medegelding voor niet-gehuwde partners van de Europese Nederlanders die hier (tijdelijk) komen wonen en werken. Nu mogen echtgenotes niet op de Antillen. Volgens de Nederlandse regering zou geen onderscheid mogen bestaan tussen gehuwde en niet-gehuwde partners.

De verandering van die regels voor deze groep wettige partners is voor de regering het probleem niet, zo bleek deze week uit de reactie van Liberia. Anders is dat voor de onhuwde partner. "Ik weet het niet, maar ik vind het een beetje eng om ook voor deze groep de regels te veranderen omdat je niet weet hoe dan misschien "schijnpartnerships" worden aangegaan, via notariële akten zelfs bijvoorbeeld, om samen naar de Antillen te komen om hier te werken. Ook zal dit juridisch consequenties kunnen hebben omdat de ongehuwde partner in de Antiliaanse wetgeving als zondanig niet dezelfde rechten heeft," aldus de eerste minister, die zei het niet ondenkbaar te achten dat bijvoorbveeld ook twee vrienden (of vriendinnen) zouden beslissen een 'gelegenheidsrelatie' aan te gaan als variant op het schijnhuwelijk om zo hier te kunnen werken.

Hoe lang het nog zal duren voor hiervoor en in meer algemene zin wijziging wordt gebracht in de regels - een zaak die in politiek Den Haag vrij zwaarwegend is - zei ze niet te weten. Wel wordt alles momenteel in de 'ambtelijke molen' verwerkt en zal spoedig bekend worden wat de nieuwe regels zijn en voor wie ze gelden, aldus de bewindsvrouwe.

Comenencia:

'Curaçaoënaars moeten presteren'

WILLEMSTAD — De Kamer van Koophandel heeft kritiek op het feit dat veel Curaçaoënaars kennelijk wel een groots opgezet feest als carnaval kunnen en willen organiseren, maar dit enthousiasme en deze inzet in de rest van het jaar niet ten toon spreiden. In het wekelijkse radiopraatje van de Kamer vraagt woordvoerder Paul Comenencia zich af waarom mensen in belangrijke functies plotseling wel tijd vrij kunnen maken om aan hun carnavalsverplichtingen te voldoen, terwijl ze anders nooit tijd hebben. "De talenten zijn er, maar waarom worden die alleen aangewend voor het organiseren van het carnavalsfeest?"

De Kamer heeft zich ook geërgerd aan het feit dat velen de hele maand februari bij elke carnavalsactiviteit aanwezig waren, maar op woensdagochtend na carnaval niet op hun werk verschenen. "Alsof alle discipline en creativiteit met het verbranden van Momo verloren is gegaan".

De Kamer is van mening dat wij met z'n allen veel kunnen bereiken, zowel voor onszelf als voor Curaçao, maar dat we dan wel onze prioriteiten goed moeten vaststellen. "We presteren op feesten en de rest van het jaar laten we het op ons werk afweten. Als we zo doorgaan zijn er straks ook geen feesten meer, waar we kunnen uitblinken".

Thema Vrouw en Management: weinig nieuws onder de zon

WILLEMSTAD — Tijdens het gisteren gehouden symposium Vrouw en Management zijn weinig nieuwe gedachten en ideeën naar voren gekomen. Dat betekent niet dat de 75 deelnemers aan het symposium voor niets zijn gekomen: vooral de spreeksters Peggy Römer en Vigdis Jonckheer-Mensingh spraken duidelijke taal: vrouwelijke managers zijn niet anders dan mannelijke, maar worden anders beoordeeld.

Na de opening door drs. Edy Ranada en Rose Marie de Paula spraken verscheidene vrouwen vanuit hun optiek over het onderwerp 'vrouw en management'.

Jonckheer-Mensingh sprak na de pauze. Haar speech was getiteld: 'Man of vrouw? Wat telt zijn de kwaliteiten'. Carrière is niet seksespecifiek. Zij sprak over de vrouw als manager in een *non-profit*-organisatie, terwijl Römer het had over de manager in het bedrijfsleven.

Jonckheer noemde een aantal eigenschappen en kenmerken waaraan een manager zou moeten voldoen, wil zij een goed beleid voeren. Maar niet alleen vrouwen, ook mannen kunnen haar opmerkingen ter harte nemen. En misschien had zij er nog aan toe kunnen voegen: zeker op Curaçao.

Jonckheer-Mensingh hamerde erop dat een manager openhartig moet zijn, ook al is dat niet altijd even leuk. "Laat een werknemer niet lange tijd in de waan dat een verzoek een goede kans maakt. Dat is niet correct". Volledigheidshalve voegde zij hier aan toe dat "de doorsnee Curaçaose er moeite mee heeft om negatieve berichten over te brengen, omdat zij meent dat dit haar goede relatie met de ander schaadt". Jonckheer waarschuwt ervoor dat deze houding een goed functioneren als manager belemmert.

Een ander punt dat zij aansneed was loyaliteit. Jonckheer is van mening dat willekeur en vriendjespolitiek bij een goed manager volstrekt uit den boze zijn. "Een beslissing tot afwijking van de regels moet hoogst uitzonderlijk, doorzichtig en te allen tijde verdedigbaar zijn. Vriendschap van de betrokken persoon met leidinggevende figuren in de organisatie mag geen reden voor afwijking zijn".

Zij meent dat een consequent beleid op dit punt uiteindelijk meer gewaardeerd wordt door de werknemers, omdat iedereen weet waar hij aan toe is.

Bereikbaarheid is ook een belangrijk kenmerk van de manager. Als concreet voorbeeld noemde Jonckheer de manager die niet terugbelt, wanneer dit expliciet wordt verzocht. Daarmee sluit zij een belangrijke informatiebron uit en bovendien wekt zij de indruk in een 'ivoren toren' te leven.

Zowel Peggy Römer, directeur van Staal Antillen, als Jonckheer-Mensingh zijn van mening dat een vrouw een even goede manager kan zijn als een man. Het fenomeen 'vrouw' is echter nieuw op een terrein dat jarenlang alleen door mannen werd betreden. De man krijgt ineens met een 'tegenstander' te maken, die 'hij niet goed kent', aldus Römer. "Maar zij kent hem wel door en door. Uiteindelijk heeft zij hem gebaard, opgevoed en grootgebracht, de ruimte gegeven om te studeren en zijn capaciteiten te onwikkelen".

Dat betekent dat vrouwen zich meer moeten bewijzen dan mannen. Op een vrouwelijke manager wordt anders gereageerd volgens Jonckheer. "Als zij kordaat optreedt, heeft zij haren op de tanden. Als ze zegt dat iemand eerst een afspraak moet maken, is de reactie 'wat verbeeldt ze zich wel?' en ga zo maar door".

De 'carrière-vrouw' wordt volgens Römer vaak in een negatief licht geplaatst. "Maar doet men dat ook met de man, die net als de vrouwelijke manager een menselijk wezen is met een grote wens om hogerop te komen en te excelleren?"

Volgens Römer wordt het hoog tijd dat we accepteren dat er twee soorten mensen zijn: de man en de vrouw. En dat de natuur ervoor gezorgd heeft dat beiden noodzakelijk zijn voor het voortbestaan van het menselijk ras. "De natuur zelf heeft de weg naar een volledige en volwaardige acceptatie van beide seksen gebaand".

Zij geeft toe dat de vrouw zich pas in de laatste 50 à 60 jaar bewust is van de waarde van een carrière. "Maar de man is zich kennelijk nog niet bewust van zijn *underdog*-positie in het gezin. Römer stelt dan ook voor om te gaan werken aan het bewustwordingsproces van de man. Een symposium getiteld 'De man en het gezin' lijkt haar een goed idee. "Wij kunnen dan de problemen bekijken die de man ontmoet als hij meer dan slechts kostwinnner wil zijn".

RUSLAND is als eerste land van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) uitgenodigd voor een vergadering van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling), een instelling van 24 westerse industrielanden. In Japanse regeringskringen is vernomen dat een waarnemer van Moskou de komende week een tweedaagse bijeenkomst van de OESO-ministers van wetenschap en onderzoek zal bijwonen.

Premier Ruud Lubbers:
Verbetering bestuur eerste prioriteit op Sint Maarten

PHILIPSBURG — Na jaren van snelle economische groei is Sint Maarten toe aan een forse verbetering van de publieke sector. Dit heeft premier Lubbers vrijdag te kennen gegeven op een persconferentie in Philipsburg. Het was de eerste maal dat hij op dit bovenwindse eiland was.

Lubbers verklaarde veel waardering te hebben voor de dynamische wijze waarop Sint Maarten zich heeft ontwikkeld. Een gevolg daarvan is echter dat het eiland, zowel de bevolking als het bestuur, zich nu voor enorme problemen geplaatst ziet. Hij noemde met name de sociale sector, het onderwijs en de algemene infrastructuur.

Daar zal, aldus de premier, hard aan gewerkt moeten worden. Hij zegde verdere en verhoogde Nederlandse steun toe. Maar hij legde er de nadruk op dat het werk door Sint Maarten en de Sint Maartenaren gedaan moet worden.

Tijdens zijn korte bezoek aan het eiland zijn tijdens gesprekken met het eilandsbestuur geen constitutionele zaken aan de orde gekomen. Daar is het de tijd niet naar, zei de premier. "Alle aandacht dient te worden gegeven aan verbetering van het leefklimaat en de bestuurlijke organisatie." Gevraagd naar zijn mening over het eventuele opsplitsen van de Antillen in enige autonome gebieden zei de premier te willen wachten op de uitslag van het in juni te houden consultatief referendum op Curaçao. Hij herhaalde dat de eerste prioriteit de verbetering van het bestuur op Sint Maarten is. De premier zei de indruk te hebben gekregen dat de huidige bestuurders van het eiland het daarmee eens zijn.

De minister-president brengt vandaag bezoeken aan Saba en Sint Eustatius. Laat in de middag vertrekt hij naar het benedenwindse eiland Bonaire waar hij de hele zondag verblijft. Zijn Antillen-bezoek loopt maandagochtend af, wanneer hij naar Aruba vertrekt.

Lubbers bij BC Curaçao

■ *WILLEMSTAD — Tijdens zijn eerste en enige dag op Curaçao heeft de Nederlandse premier Ruud Lubbers vergaderd met het Bestuurscollege van Curaçao. Verschillende onderwerpen kwamen aan bod, zoals de Staatkundige structuur en de financieel economische situatie. Op de ene foto: een overzicht van de vergadering, op de andere: Lubbers met gezaghebber Wilsoe.*

SI tevreden over eerste vijf jaar

WILLEMSTAD — De partij SI is niet ontevreden over de resultaten die tijdens het vijf-jarig bestaan van deze partij geboekt werden. Er werd in elk geval een 'fundering van vertrouwen' gelegd waarop nu verder gebouwd zal worden.

Zo verklaarde gisteren woordvoerder Shon Garcia van de SI tijdens het wekelijkse radio-programma van de bruine partij.

De SI werd vijf jaar geleden opgericht na een breuk in de PNP. George Hueck en enige anderen scheidden zich af van de groenen en richtten de SI op die zegt de partij van de grote massa te willen zijn. De partij heeft het bij de verschillende verkiezingen degelijk goed gedaan tot nu toe. Hueck is momenteel zowel Staten- als eilandsraadslid.

Volgens Garcia is het eerste lustrum een mijlpaal dan wel 'stepping stone': de SI gaat nu hard door met de werkzaamheden voor de minder draagkrachtigen. Het beleid van de partij, dat volgens SI afwijkt van de traditionele politiek, zal voortgezet worden. Erg belagrijk zijn voor de bruine partij sociale rechtvaardigheid en economische ontwikkeling, maar wel gelijk verdeeld voor iedereen. Garcia meent dat het volk de SI aanvaard heeft en dat de toekomst er derhalve goed uitziet.

Hij maakte ook melding van de geslaagde SI-receptie, vorige week, ter gelegenheid van het eerste lustrum. Zo'n 500 gasten van alle eilanden woonden deze happening bij, onder wie vele politici, mensen uit het bankwezen en andere commerciële instellingen.

Europarlementslid Maartje Van Putten:
"Bevolking krijgt onvoldoende info voor keuze op referendum"

HILVERSUM/WILLEMSTAD — Het socialistische Europarlementslid Maartje van Putten ondersteunt de opvatting van premier Lubbers dat de Nederlandse politiek eerst het referendum over de staatkundige toekomst van Curaçao moet afwachten alvorens een standpunt in te nemen over een eventuele aparte status voor het eiland. Zij zei gisteren in het programma "De Tafel van NL" van VPRO-radio te hopen dat het referendum wel op basis van volledige informatie wordt gehouden. "Mijn indruk is wel dat de politici het een bepaalde richting in drukken, waarbij de bevolking niet alle gewenste informatie krijgt. En dat zou ik heel jammer vinden" aldus Maartje van Putten.

Zij bezocht onlangs als Europarlementslid de Nederlandse Antillen om zich op de hoogte te stellen van de vorderingen van projecten die met Europees geld worden gefinancierd. Volgens Van Putten ontvangen de Antillen jaarlijks hulp ten bedrage van 30 miljoen ecu's (de ecu is ongeveer 2.30 Antilliaanse gulden) voor vijf jaar. "Dat is niet veel in vergelijking tot de Nederlandse hulp, maar wordt door de Antillianen wel erg op prijs gesteld".

Zij wees op een rioleringsproject in Willemstad dat met Europese en Nederlandse gelden wordt aangelegd en op het vliegveld van Sint Eustatius dat mede dankzij Europese financiële steun tot stand is gekomen. Ook vele toeristische projecten zijn met hulp van de Europese Gemeenschappen van de grond gekomen. Volgens Maartje van Putten wordt het geld goed besteed. "Ik moet zeggen dat de Antillen naar zijn indruk het geld goed besteden en ook zeer tevreden zijn over de samenwerking met de Europese Gemeenschappen".

Zij wees er op dat in het Verdrag van Rome dat de basis van de Europese samenwerking vormde, duidelijk omschreven staat dat de EEG de overzeese gebiedsdelen van haar lidstaten op een zelfde wijze moet behandelen als de lidstaten zelf voor wat betreft de handelsrelaties. "De Antillen zouden hun handel naar Europa dus op een zelfde vrije wijze moeten kunnen uitvoeren als Nederland naar Duitsland, als je dat artikel uitvoert. En daar is nooit uitvoering aan gegeven. Dat is een klacht van de Antillen ondanks de tevredenheid over de financiële steun".

Juist Frankrijk heeft de uitvoering van dat artikel erg tegengewerkt, constateert ze. "En dat terwijl Frankrijk zelf tonnen boter op het hoofd heeft. Frankrijk heeft als enige lidstaat van de EG overzeese gebiedsdelen die voor de volle 100 procent EEG-gebied zijn: Saint Martin, Guadeloupe en Martinique. Waarschijnlijk willen de Fransen blijven profiteren van het feit dat ze als enige EG-staat overzeese gebiedsdelen hebben met de daaraan verbonden mogelijkheden".

Maartje van Putten was verbaasd te constateren hoe slecht de Antilliaanse overheid is geïnformeerd over de resultaten van de Europese Top van Maastricht begin december. "Op 24 december begonnen de faxen de inhoud van het verdrag te spuien met het verzoek om maar voor 6 januari j.l. te reageren. Als je al weet dat het Europees parlement nu nog bezig is alle ins en outs van het verdrag door spitten en te begrijpen, hoe kunnen de Antillen dat dan even onder de kerstboom doen?" aldus Maartje van Putten.

Lubbers verwerpt status aparte voor St. Maarten

PHILIPSBURG/WILLEMSTAD — Premier Lubbers heeft bij zijn bezoek aan het Antilliaanse eiland St. Maarten laten blijken dat een status aparte voor dit eiland geen reële optie is, zolang het bestuursapparaat niet naar behoren functioneert, zo meldt vandaag de Volkskrant in een artikeltje over het St. Maarten bezoek.

"Er is een grote economische groei geweest, maar de publieke sector, de infrastructuur en het onderwijs zijn daarbij ver achtergebleven", zo constateerde de premier vrijdag.

Lubbers verklaarde aldus het bericht, dat Wathey het met hem eens is dat de publieke sector onderontwikkeld is. Hij vertrouwt op diens medewerking bij de in gang gezette verbetering.

Seminar toont aan:
Interne communicatie bedrijven moet beter

WILLEMSTAD — Donderdag 5 maart vond in het ITC het seminar "Communicatie binnen bedrijven" plaats. Drs R. Plattel, directeur van het Nederlandse Management en Trainingsbureau Boertien & Partners/ Tekst en Organisatie en een specialist op het gebied van interne communicatie, was door het adviesbureau IMD Training uitgenodigd om het seminar te begeleiden.

Zowel private- als (semi) overheidsbedrijven hebben ingeschreven voor het seminar, waaraan 25 personen deelnamen. Vooral de analyse van de knelpunten met betrekking tot de interne communicatie binnen het eigen bedrijf gaf aanleiding tot discussie. Uiteindelijk kon een groot aantal gemeenschappelijke problemen worden genoemd, zoals het ontbreken van formele communicatiestructuren, geen bekendheid met de doelstellingen op langere termijn van het bedrijf en het ontbreken van de juiste mentaliteit bij het management.

Meer concreet uit zich dat in weinig of geen werkoverleg en het ontbreken van de bereidheid om te communiceren. Informatie-overdracht gebeurt ad hoc en er is geen continuïteit in de communicatieve uitingen. 'Je ziet dan dat de bereidheid van zowel management als overig personeel om onderling te communiceren steeds minder wordt. Het voorbeeldgedrag van het management ten aanzien van een effectieve communicatie ontbreekt', zo legt de heer Plattel uit.

'Communicatie is aandacht', zo begon Plattel zijn inleiding over Interne Communicatie. Aan de hand van ervaringen opgedaan tijdens zijn werkzaamheden als deskundige op het gebied van communicatie binnen bedrijven ging Plattel in op de waarde van een goede interne communicatie. 'Ik werd benaderd door een bedrijf dat miljoenen uitgaf aan memo's, nieuwsberichten en andere interne publicaties. Iedere ochtend vonden de werknemers een dik pakket met de informatie. Aan het eind van de dag verdween de stapel ongelezen in de afvalbak!', aldus Plattel.

'Veel bedrijven besteden al hun tijd en energie aan de externe communicatie. Folders en brochures zien er perfect uit. Vergeten wordt dat je klanten kwijt raakt als de interne communicatie niet loopt. Zo kan het gebeuren dat een klant van een bedrijf met meerdere filialen door verschillende personen over hetzelfde probleem wordt benaderd. Dat staat slordig maar kan ook veel geld kosten'. zo meent Plattel.

Na de lunch kregen de deelnemers uitvoerig informatie over communicatieonderzoeken en bruikbare onderzoeksmethoden. Ter afsluiting van de dag gaf Plattel de deelnemers een checklist mee die gebruikt kan worden bij het doorlichten van de interne communicatie in het eigen bedrijf. 'Een basisvoorwaarde voor veranderingen is echter dat het management en het personeel een verbetering van de interne communicatie accepteren. Essentieel is dat er grote openheid is wat betreft de informatie van het management naar overig personeel en vice versa', zo meent Plattel.

Habibe houdt lezingen in Venezuela

WILLEMSTAD — Ter gelegenheid van de openingsactiviteiten van het centrum voor linguïstische en literaire onderzoeken van de afdeling Spaans en literatuur van de Pedagogische Universiteit te Barquisimeto, Venezuela, werd dr Henry Habibe uitgenodigd om een aantal lezingen te houden.

Habibe is bekend als specialist op het gebied van de Caribische literatuur. Hij is momenteel verbonden aan het Departement van Onderwijs als wetenschappelijke medewerker. Habibe zal in Barquisimeto o.a. spreken over de Papiamentu-poëzie vanaf het begin van deze eeuw tot de nieuwe generatie van omstreeks de jaren zeventig. Ook zal hij een lezing houden over de sociale, raciale en politieke aspecten in de Afro-Antilliaanse poëzie van Luis Palés Matos uit Puerto Rico.

Hij zal verder deelnemen aan een recital van jonge dichters uit de regio. De culturele activiteiten die vorig jaar uitgesteld werden wegens de spanningen op bepaalde universiteiten zullen nu plaats vinden van 8 tot 15 maart.

Caribbean Fasteners 12,5 jaar: open dag

WILLEMSTAD — Op zaterdag 14 maart aanstaande viert Caribbean Fasteners haar 12,5-jarig bestaan op Curaçao. Van 12.00 tot 17.00 uur is er een open dag aan de Schouwburgweg, waar het gebouw van Caribbean Fasteners is gelegen. Om 13.00 uur vindt de officiële opening plaats door gedeputeerde R. Isebia en de voorzitter van de Kamer van Koophandel & Nijverheid Curaçao, R. Willems.

Caribbean Fasteners begon haar activiteiten op Curaçao in 1979. Sindsdien heeft het bedrijf, dat zich heeft gespecialiseerd in de handel in bevestigingsmaterialen en gereedschappen, een enorme groei doorgemaakt. In de loop van de afgelopen 12,5 jaar heeft Caribbean Fasteners haar activiteiten uitgebreid met vestigingen op Aruba, Bonaire en Sint Maarten.

Paul Dijkhuizen, directeur van het bedrijf, ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet. 'De positionering op de Antilliaanse markt is gerealiseerd door twee factoren: de enorme groei in de bouwsector en met name het grote aantal vakkundige hobbyisten op Curaçao, hebben Caribbean Fasteners tot een belangrijke toeleverancier van bedrijven én particulieren gemaakt', aldus Dijkhuizen.

Voor de (professionele) hobbyist heeft Caribbean Fasteners speciaal voor het 12,5-jarig bestaan een jubileumverkoop van gereedschappen en materialen georganiseerd. Deze aanbiedingen gelden echter alléén op de dag van het jubileum (14 maart a.s.) van 12.00 tot 17.00 uur.

Dijkhuizen wil na de jubileumviering in samenwerking met geïnteresseerde bedrijven en (overheids-) instanties een plan presenteren waarin de mogelijkheden voor een aantal "landscaping"-projecten op Curaçao zijn onderzocht. Tijdens de open dag hoopt de heer Dijkhuizen daarover met belangstellenden van gedachten te kunnen wisselen.

Carbumper-expositie Kirindingo

WILLEMSTAD — Tussen 13 en 30 maart wordt in Gallery 86 een expositie gehouden van 'carbumper art' van Yubi Kirindongo. De opening wordt gedaan door drs Pieter Tuin op 13 maart om half 9 's avonds. Gallery 86 aan de Bloksteeg in Punda is van dinsdag tot en met vrijdag geopend van half 10 tot 12 en 3 tot half 6. Op maandag en zaterdag is de gallery open van half 10 tot 12.

Hertenkijken in Christoffelpark

WILLEMSTAD — Het Christoffelpark heeft meer te bieden dan de bekende routes en het beklimmen van de Christoffelberg. Al vanaf 1990 is het mogelijk om onder begeleiding van een gids het Curaçaose hert (Bina) te bewonderen. Daartoe dient een afspraak gemaakt te worden met de gids, Rene, van het Christoffelpark. De excursies worden namelijk buiten de normale openingstijden van het park gehouden: van 16:00 - 18:30 uur.

Onder leiding van Rene wandelen de - maximaal acht - deelnemers aan de excursie naar het uitkijkpunt, van waaruit de drinkplaats van de herten te zien is. Tegen de schemering komen de eerste herten tevoorschijn om water te drinken. De herten gaan namelijk pas in de koelere avonduren op zoek naar water en voedsel.

De kans om herten te zien is groter in de droge tijd, omdat er dan elders geen water beschikbaar is. In de droge tijd worden er gemiddeld vijf herten per avond gezien. In de regentijd vaak maar een. Het record aantal herten dat tijdens een excursie werd waargenomen is elf.

Concubine mishandeld

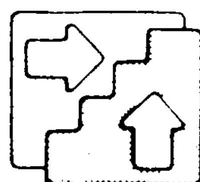
WILLEMSTAD — Op vrijdagochtend kon de politie een man aanhouden die zijn concubine had mishandeld. Toen de politie bij de bewuste vrouw aankwam, was de man reeds vertrokken. Maar een half uurtje later kwam hij terug, gewapend met een kapmes waarmee hij de vrouw bedreigde. Dit keer had de politie meer succes: de man werd aangehouden en overgebracht naar de recherche.

DUINKERKEN — De olievlek die op 4 maart werd gesignaleerd voor de kust van Belgisch Zeeland, ter hoogte van Duinkerken, is helemaal opgeruimd. Dat heeft een woordvoerder van Rijkswaterstaat zaterdagmiddag meegedeeld.

Radio-amateurs

■ *WILLEMSTAD — Op vrijdag 6 maart ontving gedeputeerde ing. Ruben Page een delegatie van Radio Team Finland, een organisatie van radio-amateurs. De groep verblijft op dit moment op Curaçao in verband met de 'World Championship Contest'. De groep werd bij haar bezoek vergezeld door de honorair-consul van Finland, Helga Mensing.*

ENSEÑANSA PA EMPLEO

PROGRESO PA UN Y TUR

THE GOVERNMENT OF ARUBA

participates that ENSENANSA PA EMPLEO will start with a course............

PAPIAMENTO CONVERSATION for BEGINNERS
Inscription and information day: March 9th at the Julianaschool, G. Madurostraat in Oranjestad) at 7.30 p.m.
This course is for English speaking persons.
The course will begin in the week of April 6th, 1992.

STICHTING GOUVERNEUR FELIPE B. TROMP JEUGDBEKER i.o.

ORANJESTAD ARUBA

REGLEMENT VOOR DE "GOUVERNEUR FELIPE B. TROMP JEUGDBEKER"

1. De "Gouverneur Felipe B. Tromp jeugdbeker" is beschikbaar gesteld voor de vereniging of organisatie in het Land Aruba, die zich in de aan 1 maart van het jaar voorafgaande twaalf maanden op zeer bijzondere wijze heeft onderscheiden door prestaties van één of meer van haar jeugdleden, individueel of gezamenlijk, op cultureel of maatschappelijk gebied of op het gebied van de sport, dan wel op meer dan een dezer gebieden tegelijkertijd.
Onder jeugdlid wordt verstaan een meisje of jongen tot de leeftijd van achttien jaar.

2. De aanwijzing, welke vereniging of orgnisatie in een bepaald jaar voor de onder 1. genoemde beker in aanmerking komt, geschiedt door een jury bestaande uit:
— de heer Jos A. van der Schoot, Brebastraat 9, voorzitter;
— de heer Rufo Odor, de La Sallestraat 29, Oranjestad;
— de heer Ito Tromp, Laurens Costerstraat 9, Oranjestad;
— de heer R.J.F. Caster, Pitastraat 9E, Oranjestad;
— Dominee H.E.P. Hessen, Piedra Plat 92;
— mejuffrouw Lupita Gil, Piedra Plat 46C;

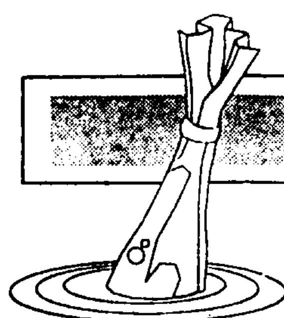
3. Voordrachten, bevattende de naam van een jeugdlid(-leden) en voorzien van duidelijke beschrijving van de verdiensten van dat (die) jeugdlid(-leden), kunnen door iedere op het eiland gevestigde inwoner, vereniging of organisatie worden ingediend. De voordrachten voor dit jaar dienen **uiterlijk 2 april 1992** in het bezit van de voorzitter van de jury te zijn.

4. De jury neemt haar beslissing bij meerderheid van stemmen; mochten de stemmen staken, dan beslist de stem van de voorzitter.
De jury deelt uiterlijk twee weken voor Koninginnedag haar beslissing aan de voorzitter van de Stichting mede.

5. De "Gouverneur Felipe B. Tromp jeugdbeker" is een wisselbeker. De winnaar van deze beker krijgt deze in bezit tot uiterlijk twee weken vóór de volgende Koninginnedag en levert de beker alsdan in bij de voorzitter van de jury.
Op de sokkel van de beker wordt een zilveren plaatje aangebracht met ingegraveerd het jaartal van de uitreiking en de naam van de vereniging of organisatie, die de beker dat jaar kreeg toegewezen.
De beker komt definitief in het bezit van die vereniging of organisatie, welke deze of in drie opeenvolgende jaren of vijfmaal in totaal toegewezen kreeg.

6. De gouverneur reikt de beker, alsmede een herinneringsplakkaat op de dag van viering van Hare Majesteit's verjaardag uit aan het Bestuur van de vereniging of organisatie, welke door de jury werd aangewezen.

Maart 1992.

Carnaval

HET CARNAVAL is weer verleden tijd. 2 Maanden hebben we kunnen genieten van muziek, zang, dans, kleuren, zon, regen, verkiezingen, parades, problemen, frustraties, irritaties enz. Het Arubaanse Carnaval biedt werkelijk van alles. 10 Carnavalloze maanden liggen nu voor ons. Hoe komen we ze door? Er zijn twee manieren om deze periode te overbruggen. Of we laten alles rusten en gaan over tot de orde van de dag òf we gaan met alle bij het Carnaval betrokken partijen aan tafel zitten en lossen de gerezen problemen op.

Hoewel de laatste methode de meest logische is, voel ik meer voor de eerste. Waarom? Omdat er dan een heel stuk werkgelegenheid vervalt. De Carnavalsrubrieken in de dagbladen krijgen gebrek aan copy, de radio- en televisieprogramma's moeten noodgedwongen ingekort worden, enz. Kunnen we dit de Arubaanse bevolking wel aan doen?

Ik hou het dus op tien doodstille maanden, althans wat het Carnaval betreft. Op drie januari 1993 beginnen we dan weer van voren af aan te bakkeleien over allerlei stokoude, oude en nieuwe problemen. Ook dit is voor veel mensen, waaronder ik, een bron van Carnavalsvermaak.

Over het achter ons liggende Carnavalsweekeind kan ik kort zijn. Het was grandioos. De groep waar ik al jaren als huppelende makamba aan deelneem, Los laga bai, heeft z'n verleden jaar kwijtgeraakte prijs (most jolly group) weer terug en dat is toch wel de Carnavalsprijs bij uitstek.

Onze band heeft daar een zeer grote steen aan bijgedragen. Eclypse met zanger Mighty Rusty heeft Los laga bai (of volgens Rusty: Los laga loco) tot grote hoogte opgezweept. Niet alleen hun roadmarch "Tighter" (een wereldnummer!), maar ook hun verdere repertoire was van uitzonderlijke klasse.

De Grammy Awards zijn helaas al verdeeld, maar Eclypse en Rust hebben er zeker één verdiend. Dat ze niet de "band of the year" zijn geworden (met alle respect voor Mighty Talent en Oreo) is voor mij een raadsel. In ieder geval m'n "pantyhose" hangt weer in de kast. Tot over 353 dagen. Een enthousiaste Carnavalsvierder,

RINUS DE GRAAFF
Aruba.

Mitsubishi Caribbean Show

■ *ORANJESTAD — De jaarlijkse Caribbean conferentie van Mitsubishi Motor sales of Caribbean inc. werd met vertegenwoordigers uit Aruba, Barbados, Curaçao, Britse Maagden eilanden, St. Kitts, St. Lucia, Sint Maarten en Puerto Rico op Aruba gehouden. Hoofddoel was om de twee nieuwe modellen Lancer en Colt te introduceren. Deze nieuwe modellen zijn opnieuw het bewijs van de Mitsubishi filosofie van hoge kwaliteit en op de mens gerichte ontwerpen. De nieuwe Lancer trekt de aandacht als stijlvolle gezinswagen voorzien van alle comfort die een dergelijke wagen vereist. De nieuwe Colt is een compact sport-hatchback voor de bestuurder die een practische auto wil hebben vooral met goed voorkomen. De wagens zijn in de showroom van de Mitsubishi dealer R.E. Irausquin and Sons in het gebouw van Caribe Motors te bewonderen. Mitsubishi Motors is een onderdeel van de Mitsubishi groep; één van de grootste op dit gebied ter wereld.*

Beste Heer Walters

IK BEGRIJP UW verhaal in de Amigoe van 4 maart niet helemaal, enerzijds wil u gezien worden als Nederlander en u wilt alle voordelen van dien, anderzijds wilt u een onafhankelijk Curaçaoënaar zijn.

Als Curaçao, wat mij logisch lijkt, onafhankelijk wil worden, dan zul je daar langzaam naar toe moeten groeien, want onafhankelijk wil zeggen dat je je eigen boontjes moet doppen, zelf alles moet betalen en niet je handje kunt ophouden, want zo werkt het niet.

Zoals het nu werkt binnen de Antilliaanse economie moet er nog steeds geld bij, je zou dus verwachten dat men het uitgavepatroon gaat aanpassen aan wat men verdient.

Als ik uw verhaal lees, dan wilt u (en u praat dan voor alle Curaçaoënaars) onafhankelijkheid en gelijkheid. Terecht, in de EG, waar u over praat, streeft men ook naar gelijkheid, maar toch zijn er vele verschillen, want de draagkracht van een land zijn economie moet het aankunnen, om gelijke rechten en plichten te geven aan zijn burgers, als in de andere EG-staten.

Zoals u praat en voorstelt, houdt het in dat de geldkraan veel verder open moet en een onafhankelijkheid van de Antillen dan wel vergeten kan worden, want des te meer men financieel afhankelijk is van een ander des te verder weg is de onafhankelijkheid.

Belangrijk voor de Antillen zou nu zijn, inderdaad subsidie voor vestiging van bedrijven die de basis moeten gaan vormen van de economie, want de basis is veel te smal en de economie heeft veel weg van een omgekeerde piramide.

Dat houdt in dat er ook mensen aan de basis moeten willen werken en als je dan uitkeringen gaat geven zoals in Nederland, dan kun je dat wel vergeten. De flexicoker; laten we maar stellen dat de vestiging van de Isla een ramp is geweest voor het eiland Curaçao en zijn economie, het heeft werk geschapen, maar tevens de lokale marktprijzen onevenredig omhoog gedreven (woningen voedsel etc.) het heeft hele stukken van het eiland qua fauna en leef milieu verwoest en het prijskaartje dat daar aan vast zit zal vele malen hoger zijn dan het profijt dat een raffinaderij brengt. (Bonaire, maak je borst maar nat).

Wil Curaçao toeristisch iets betekenen in de toekomst dan zal de vervuiling van de raffinaderij aangepakt moeten worden en ik moet me sterk vergissen als een goede lobby naar de EG geen vruchten af zou werpen. Het afgelopen jaar is dat goed gelukt en de positie van de Antillen ten aanzien van de EG is een schitterend uitgangspunt, voor een goede basis van de economie.

GER DIRKS
Curaçao.

Aangesproken

MET VEEL AANDACHT maar met nog veel meer bewondering voor zijn lef, heb ik het stuk van de hand van de criminoloog en Eerste-Kamerlid prof. P. Hoefnagels in de "Amigoe" van zaterdag 29 feb. j.l. gelezen. Het stuk laat geen enkele twijfel dat hier iemand aan het woord is, die niet alleen nakaarten heeft, maar ook meent zich op zeer subtiele wijze te moeten afzetten en afgeven tegen de Ned. Ant. en Curaçao. Daarvoor is en blijft hij nu eenmaal een Europese Nederlander, hoe vaak hij hier ook is geweest en wat voor binding hij ook heeft met Curaçao en de Ned. Antillen.

Eventjes wijdt prof. P. Hoefnagels enige aandacht aan bepaalde misstanden op Curaçao die hij veranderd wil zien, maar heel gauw ontaardt zijn betoog in beschuldigingen en verwijten aan het adres van Curaçao, van Antilliaanse politici en van mr C. Dip. Van een eigen Nederlandse hand in eigen Nederlandse boezem steken, heeft hij kennelijk niet gehoord.

Ik wil maar al te graag aannemen dat deze criminoloog al een kwart eeuw een trouwe bezoeker is van Curaçao en een speciale binding heeft met mijn eiland en met de Nederlandse Antillen. Zo zijn er meer, maar dat maakt hem en hen nog lang geen Curaçaoënaar en nog veel minder Antilliaan. Het denken, het voelen, het vinden, het oordelen en het handelen van de Curaçaoënaar zullen immer vreemd zijn en blijven voor de Europese Nederlander in casu voor prof. P. Hoefnagels.

Kennelijk heeft de toespraak van mr C. Dip, uitgesproken tijdens het I.T.C.-seminar over de autonome status van Curaçao binnen het Koninkrijk, doel getroffen. Kennelijk voelt prof. P. Hoefnagels zich zo aangesproken door de uitspraken van deze kundige Antilliaanse jurist en deskundige op het gebied van staatsrecht, dat het Eerste-Kamerlid het meent te moeten opnemen voor Nederland door zich als pleiter en verdediger op te stellen. Van toepassing zijn hier twee bekende Nederlandse spreekwoorden n.l.: "Het bloed kruipt waar het niet gaan kan" en "Het hemd is nader dan de rok".

Achteraf kan prof. P. Hoefnagels gemakkelijk zeggen: "Ik denk niet dat Nederland ooit met decentralisatie heeft bedoeld dat Curaçao dan ook maar een aparte status zou moeten krijgen". Daar hebben wij geen enkele boodschap aan. Trouwens wat Nederland en prof. P. Hoefnagels denken en bedoelen, kunnen de Antillen en Curaçao moeilijk raden. Had dat dan maar veel eerder gezegd. Overigens, Nederlandse kamerleden en Nederlandse ministers hebben zich niet te bemoeien met decentralisatie in de Nederlandse Antillen. Merkwaardig dat geen enkele Antilliaanse politicus ooit daartegen heeft geprotesteerd.

Waarschijnlijk zullen wij zo dadelijk, nu de toekomstige autonome en politieke status van Curaçao voor Nederland misschien geen "hot item", maar een bijportefeuille aan het worden is en meer concretere vormen begint aan te nemen, wederom van prof. P. Hoefnagels moeten aanhoren: "Ik denk niet dat Nederland met het zelfbeschikkingsrecht bedoeld heeft dat Curaçao een sterkere autonome positie zou moeten krijgen".

Tot slot moet een intellectueel als prof. P. Hoefnagels toch wel weten dat de vergelijking die hij meent te kunnen maken met de ontwikkelingsgelden per capita tussen de Antillen, India en Indonesië compleet mank loopt om redenen die hem en Nederland goed bekend zijn en waarop ik liever niet inga en die ik buiten beschouwing wil laten. Een betere vergelijking zou zijn indien prof. P. Hoefnagels de doorsnee Curaçaoënaar/Antilliaan vergeleken had met de doorsnee Europese Nederlander in Nederland, beiden koninkrijksleden, dan zou hij beslist anders spreken als hij eerlijk wil zijn.

F.C. WILLEM,
voorzitter UPAH.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
100.

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

BIOSCOPEN
DRIVE-IN: 20.30 en 24.00 uur **Jungle Fever** (drama, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Double Impact** (action, 18 jr.).

Zondag: DRIVE-IN: 21.00 uur **Jungle Fever** (drama, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Double Impact** (action, 18 jr.).

****

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
(zaterdag+zondag)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter D.S. Bermudez, Herman Gorterstraat 1, tel.: 38211.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter C.E. Zaandam via sentro mediko San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Oduber, Caya B. Croes 101, tel.: 21780.
Pariba di brug: San Lucas, B. v.d. Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45119.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale, tel.: 115, op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel. 115.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 Father Murphy; 19.30 Style with Elsa Klensch; 19.45 Big Story; 20.00 Leu foi cas; 21.00 Grand Carnival parade 1992; 23.00 Prime News; 23.30 Sports Tonight.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 Sunday Movie; 19.00 Alf; 19.30 Showtime; 20.30 Premio Motito y Rufo Wever; 21.30 Basketball; 23.30 Sports Tonight.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARRIO DAKOTA **(openingstijden):** dinsdag van 16.00-20.00 uur en vrijdag van 17.00-19.00 uur.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

****

In kader herbebossing

Actie Stimaruba: Jeugd plant tweehonderd bomen

ORANJESTAD — Met zeer veel enthousiasme hebben leerlingen en leraren van het Fatima college vrijdag deelgenomen aan de actie 'plant-een-boom' van Stimaruba. Dit gebeurde op het kaal gebulldozerd terrein bij San Fuego. Dit terrein werd weer van wat groen voorzien. De schoolleiding hoopt hierdoor de leerlingen wat meer gevoel voor natuurbehoud bij te brengen. Zij hoopt dat meer scholen een bijdrage gaan leveren aan onze natuur.

Adi Rasmijn van Stimaruba vertelt over de geslaagde actie. Hij merkt ook op dat Stimaruba meer inhoud wil geven aan de koninklijke boodschap, ter gelegenheid van de zilveren bruiloft van koningin Beatrix en Prins Claus, om meer aandacht te besteden aan het planten van bomen. In de eerste actie is hiervoor een terrein bij San Fuego uitgekozen, waar al het groen met geweld is verwijderd. "Misschien moeten we een wet introduceren die degenen die de zand afgraven, en dus het landschap verwoesten, verplichten om te herstellen wat zij hebben aangericht. Zij moeten er dan voor zorgen dat het gebied wordt herbebost", aldus Adi Rasmijn.

"Vanaf het begin waren wij ons zeer goed bewust dat planten met sappige bladeren weinig kans maken te overleven in een zeer droog gebied, waar bovendien te veel geiten rondlopen. De uit te kiezen planten moeten dus erg goed tegen droogte kunnen en als het even kan moeten we de geiten uit de buurt houden. Deze twee criteria hebben de keuze beperkt tot verschillende agave, kukwisa en cactussoorten, vooral corona di sunpia. Daarnaast zijn ook nog oleifi, cadushi di pushi, breba en wajaca geplant", aldus Rasmijn. Lachend merkt hij op: "wij hopen nu dat de tweepotige ezels deze planten met rust laten".

De aktie was niet mogelijk geweest zonder hulp van een aantal erg betrokken individuen. Een tiental mariniers onder leiding van sergeant Van Duuren heeft de helft van het aantal gaten gegraven. De andere helft werd door de familie Rasmijn en aangetrouwden gegraven. Santa Rosa heeft het benodigde water geleverd en mejuffrouw M. Petrochi van deze dienst heeft waar mogelijk een hand toegestoken. Rasmijn: "Mijn grote wens is dat tien procent van de mensen op Aruba tien procent van haar liefde voor de natuur zou geven. Dan zouden we al een stuk verder op weg zijn".

Zonder enige aarzeling heeft Arubus het vervoer met drie bussen toegezegd, waardoor de aktie een zeer vlot verloop had. Serlimar stelde tientallen handschoenen beschikbaar, hierdoor gingen de kinderen zonder teveel wondjes aan hun handen naar huis. Tot slot van het gesprek bedankt Adi Rasmijn alle instellingen en personen achter de geslaagde 'boom-plant-actie'. "Panaderia del Pueblo en Victoria Bottling Company verdienen alle lof. Maar onze grootste dank gaat naar de tweehonderd leerlingen en de leraren van het Fatima College. Voor personen die geïnteresseerd zijn om met hun school een dergelijke actie te houden kunnen contact opnemen met Adi Rasmijn, telefoon 41792 of 34705.

Tentoonstelling Trupialen

ORANJESTAD — Traditie getrouw organiseert de Nationale Bibliotheek aan de vooravond van Arubadag, de dag van de vlag en het volkslied, een tentoonstelling. Ditmaal is het gewijd aan de Trupialen en fere Alexius. Dinsdag zeventien maart vindt 's morgens tien uur de opening plaats. De tentoonstelling is tot het eind van de maand te zien.

Op oud-Trupialen wordt een beroep gedaan om, indien zij materiaal dat geschikt is voor deze tentoonstelling hebben, dit ter beschikking van de Bibliotheek willen stellen. Gedacht wordt aan anecdotes, publicaties en foto's. Men kan contact opnemen met Roque Dirksz of Maya Werleman bij de bibliotheek via telefoon 21540 / 21580 of via fax 25493.

Gelukwens premier

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber bracht gisteren een gelukwens uit aan alle vrouwen van Aruba in verband met de Internationale Dag van de Vrouw op acht maart.

De premier stelt in zijn boodschap, dat de regering voor belangrijke veranderingen heeft gezorgd met betrekking tot de positie van de vrouw in het overheidsapparaat en de particuliere sector. Hij noemt in dit verband: gelijk loon voor gelijk werk; wijzigingen in de Landsverordening Materieel Ambtenarenwerk (LMA), Werkliedenverordening en de Landsverordening Tegemoetkoming Ziektekosten (LTZ) voor buitenechtelijke kinderen. Verder, de scheiding van belasting voor getrouwde paren om de terugkeer van de getrouwde vrouw in het arbeidsproces te stimuleren.

Gevolmachtigd minister dankt de vrouwen

ORANJESTAD — Met een boodschap vanuit het Arubahuis in den Haag wenst gevolmachtigd minister Ella Tromp-Yarzagaray alle vrouwen van Aruba geluk met de viering van vrouwendag. "In de Arubaanse gemeenschap verdient de vrouw bij de viering van deze werelddag van de vrouw zeker ook alle aandacht", aldus minister Tromp.

Zij voegt daaraan toe dat de vrouw in deze gemeenschap een belangrijke plaats in het arbeidsproces inneemt om samen met de mannen te werken aan de ontwikkeling van Aruba. De vrouw combineert dit in vele gevallen met haar functie als huisvrouw, moeder en echtgenote. "Wat de positie van de vrouw ten aanzien van belangrijke functies in de gemeenschap betreft", aldus minister Tromp, "is er zeker plaats voor verbetering. Het hangt echter vooral van de vrouwen zelf af om erkenning en vertegenwoordiging te krijgen, dat vooral met eenheid kan worden bereikt". Voor de bewindsvrouwe is de dag van morgen extra belangrijk omdat zij op acht maart 1991 werd beëdigd als gevolmachtigd minister van Aruba in Den Haag. "De Arubaanse vrouw dient niet alleen op Aruba haar land, maar ook daarbuiten weet zij respect af te dwingen" aldus de gevolmachtigde minister. Zij zendt ook een gelukwens aan echtgenoot en kinderen met het beroep hun echtgenote en moeder te blijven steunen in haar taken voor het welzijn van Aruba.

25 Jaar bij DOW

ORANJESTAD — Mario Florencio Croes herdacht het feit dat hij 25 jaar in overheidsdienst was. Hij is Opzichter B bij de Wegendienst van D.O.W. Op de foto ontvangt de jubilaris (midden) de gelukwensen en de gebruikelijke enveloppe met inhoud uit handen van minister Charro Kelly, in het bijzijn van zijn echtgenote, direkte chef S. Oduber en de waarnemend directeur van D.O.W., ing.Richard Mercera.

Kookprogramma TeleAruba

ORANJESTAD — Na lange tijd is er weer een kookprogramma via Tele-Aruba te volgen. Het programma 'Purba den bo cushina', het duurt een kwartier, wordt iedere maandagavond om half acht uitgezonden. Glenda Arends is de presentratice.

Het programma is een produktie van Video Works en wordt gesponsord door de produkten van Consales. Iedere week wordt tijdens het programma een recept door een gast klaargemaakt. De recepten worden aangepast aan de tijd van het jaar en zijn van zowel lokaal als internationaal karakter.

Ook worden Tele-kijkers in staat gesteld hun recepten in te sturen en deze voor de camera te bereiden. De deelnemers krijgen een kleurig 'Purba ben bo cushina' schort en de kijkers kunnen door middel van een prijsvraag meedingen naar leuke prijzen.

Iedere week besteedt Ramiro Dubero, slager bij Compack, een minuut van het programma aan 'vleestips' : hoe vlees of vleeswaren het beste te bewaren en bewerken zijn. Ook dieetprodukten komen in dit onderdeel van het programma aan de orde. De titelmuziek van het programma is speciaal gecomponeerd door Emile Kelkboom.

Zilveren jubileum

ORANJESTAD — In Nederland herdacht Rosalia (Jojo) Jelten-Koolman haar 25 dienstjaren bij de V.B. Accountants, te Den Haag. Zij was vóór vertrek naar Nederland elf jaar werkzaam bij de overheid op Aruba en genoot veel bekendheid in toneelwereld als lid van Mascaruba. Tijdens de huldiging van mevrouw Jelten-Koolman (midden) was ook gevolmachtigde minister Ella Tromp (rechts) aanwezig.

Artousa Awards Bank

ORANJESTAD — De Aruba Tourism Scholarship and Award Foundation (Artousa) houdt zaterdag 21 maart een dinner-bijeenkomst waarbij awards worden uitgereikt aan personen die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor het toerisme.

Tijdens deze exclusieve avond worden personen onderscheiden die het afgelopen jaar op de voorgrond traden als: de beste general manager, hotelwerknemer, supervisor, ATA-directeur, lokale organisatie, restaurant, luchtvaartmaatschappij, media, toeristenattractie, vervoersbedrijf en watersport bedrijf.

Het wordt een exclusief gebeuren dat plaatsvindt in Americana Hotel & Casino waarbij de 'Chez-Zam'-groep in de Palmbeachroom voor amusement zorgt. Artousa heeft een groot aantal brieven aan personen en instanties gezonden en wacht nu de reacties af. Verwacht wordt dat dit gebeuren een stimulans betekent voor alle mensen die betrokken zijn bij de hotel- en toeristenindustrie van Aruba.

Vernieling bibliotheek

ORANJESTAD — De directrice van de Nationale Bibliotheek, Alice van Romondt, uit haar bezorgdheid dat ondanks verbouwingen en vernieuwingen aan het bibliotheekgebouw er toch nog personen zijn, die menen de muren en ramen van het gebouw met leuzen te moeten besmeuren. "Waar gaan we naar toe als wij geen respect voor de eigendommen van anderen tonen", zo vraagt Van Romondt zich in een verklaring af. Een dringend beroep wordt op betrokkenen gedaan om aan deze onverantwoordelijke situatie zonder uitstel een einde te maken en respect te tonen voor andermans eigendommen.

Vereniging voor Kinderopvang

ORANJESTAD — Centro Juvenil Washington is begonnen met een kinderopvangprogramma na schooltijd. Dit programma is van maandag- tot en met vrijdagmiddag, van half twee tot half zeven, voor kinderen van zes tot dertien jaar. Het programma houdt in: huiswerkbegeleiding, kleuren, puzzel maken, bijbelverhalen en sport. In deze beginfase worden slechts twintig kinderen aangenomen. Voor nadere informatie kan men het jeugdcentrum bellen op nummer 22454.

Nieuwe directeur Esso

SEROE COLORADO — Ing H.F. Coffi is benoemd tot directeur van Esso Petrolera Aruba in welke functie hij ing. E. de L'Isle opvolgt die naar een ander bedrijf overgaat. Coffi zal de zaken van Lago en Lago Annuity Foundation tevens blijven behandelen.

Pride naar Nederland

ORANJESTAD — De muziekgroep 'Pride' vertrekt woensdag naar Nederland waar op uitnodiging van het Arubahuis de muzikale omlijsting wordt verzorgd van de viering van Arubadag op vijftien maart in de Groenoordhallen in Leiden. Op zeventien maart geeft Pride een optreden in het Arubahuis. Tijdens het verblijf in Nederland wordt op verschillende plaatsen opgetreden, wat een uitstekende promotie voor Aruba is. De bekende Arubaanse musicus Hilward Croes gaat ook met de groep mee. Na terugkeer op Aruba wordt een grote feestavond georganiseerd om de tweede verjaardag van Pride te vieren.

Veiligheid bij Concorde

ORANJESTAD — Voor zestien leden van de veiligheidsdienst van Concorde Hotel en Casino is een speciale veiligheidsopleiding gehouden. Dit gebeurde door directeur van het veiligheidsdepartement van het hotel, Remy Zaandam, met instructeur John Medolla, die hiervoor speciaal werd uitgenodigd. Medolla is verbonden aan Carnicon Management Associates (CMA). Hij gaf een vierdaagse training. Hierbij kreeg ook eerste hulp bij ongelukken, onder leiding van Rode Kruis-vertegenwoordiger Ramada, alle aandacht. Deze training is een onderdeel van de plannen van de nieuwe hoteldirectie om de service van en in het hotel te verbeteren. Aan het einde van de opleiding ontvingen de deelnemers een certificaat.

Vrijspraak in zedenzaak

ORANJESTAD — In de zaak tegen verdachte G.F. die terecht stond vanwege het plegen van ontuchtige handelingen met zijn vijfjarige dochter eiste de officier destijds een gevangenisstraf van één jaar en zes maanden. Bij behandeling wees de raadsman van verdachte erop dat hier een val was opgezet door de vrouw van verdachte, waarvan hij is gescheiden. Bij behandeling hoorde de rechter ook de twee doktoren, die in dit geval een verklaring hadden gegeven omdat het voor de rechter niet duidelijk was wat er was gebeurd. De rechter sloot daarna het onderzoek en wees vonnis waarin verdachte werd vrijgesproken van het ten laste gelegde.

Lustrum Santa Ana-prijs

ORANJESTAD — Op Arubadag, achttien maart, wordt voor het vijfde achtereenvolgende jaar de 'Premio Promocional Santa Ana' uitgereikt aan een persoon of groep die zich op sociaal, cultureel of sportgebied verdienstelijk heeft gemaakt voor de Santa Ana-parochie te Noord. Het doel van deze prijs is om de activiteiten op voornoemde gebieden te bevorderen en stimuleren. De toekenning van de Premio Promocional gaat vergezeld van een substantieel geldbedrag. In de afgelopen vier jaar werd de Premio toegekend aan: Alejandro (Patan) Farro, Matheo Hayde, Imelda Eckmeyer en crèche 'Chikitin Bin Bin'. Voor dit jaar bestaat er tot twaalf maart gelegenheid om voorstellen in te dienen bij de heer Chin Flanegien, op de Santa Ana school, telefoon 23138.

C.a.o. WAB

ORANJESTAD — "We proberen vandaag oplossingen te vinden", zo liet FTA-voorzitter Anselmo Pontilius vanmorgen Amigoe desgevraagd horen over de CAO-besprekingen met de WAB. Vanmorgen negen uur werd de vergadering voortgezet en beide partijen zoeken naar oplossingen om er uit te komen, zodat maandag weer iedereen aan het werk kan gaan. De besprekingen vinden plaats onder leiding van landsbemiddelaar Dooley Tromp.

Pontilius merkte nog op dat de CAO-onderhandelingen met ABN-, AMRO bank en Americana Hotel uitstekend verlopen en volgende week de nieuwe CAO's getekend kunnen worden.

Aruba Comptrollers Association door AHATA opgericht

ORANJESTAD — Tijdens een door Aruba Hotel and Tourism Association (AHATA) bijeengeroepen vergadering met de comptrollers van alle bij de AHATA aangesloten hotels, is de Aruba Comptrollers Association (ACA) opgericht. De ACA zal geregeld bijeenkomen om onderwerpen en problemen die van belang zijn voor haar leden, te behandelen.

De eerste bijeenkomst wordt gehouden op donderdag twaalf maart om drie uur in het Hyatt Regency Hotel. De heer Frank Dubbeld, van de Centrale Bank van Aruba, spreekt op die dag over de maandelijkse verslagen van de hotels aan de Centrale Bank. Het ACA-lidmaatschap is niet alleen voor comptrollers werkzaam bij de AHATA-hotels maar ook voor alle andere comptrollers op Aruba. Nadere informatie over de ACA is verkrijgbaar bij Roger Wilson, telefoon 31234/toestel 4307, of George Fletcher, telefoon 39000/toestel 240.

***

IRAN gaat een aantal belangrijke bedrijven privatiseren. Van de aandelen gaat 33 procent naar de werknemers en 67 procent naar andere beleggers. Tot de te verkopen ondernemingen behoren de autoproducent Iran-Khodro, die Peugeots maakt, een aluminiumbedrijf in Arak en een pijpleidingfabriek in Ahwaz. Ook de scheepvaartindustrie wordt geprivatiseerd.

***

De Britse BICC heeft als eerste onderneming een reservering gemaakt voor eventuele verliezen op de werkzaamheden aan de kanaaltunnel. De voorziening bedraagt twaalf miljoen pond sterling (f 38,9 miljoen). De winst voor belastingen van Bicc daalde vorig jaar van 142 miljoen tot 81 miljoen pond (f 262 miljoen).

***

Het exploitatieverlies van de in surséance van betaling verkerende Amerikaanse luchtvaartmaatschappij TRANS WORLD AIRLINES (TWA) is vorig jaar opgelopen van 162,3 miljoen dollar tot 353,5 miljoen dollar. Het nettoresultaat was 48,3 miljoen dollar positief dankzij de opbrengst van de verkoop van belangen. Door deze transacties daalde de omzet van 4,6 miljard dollar tot 3,66 miljard dollar.

***

MOBILECOMM, een dochteronderneming van de Amerikaanse telefoonmaatschappij Bellsouth, heeft samen met horlogeproducent Swatch een polshorloge ontwikkeld dat tevens dient als oproepapparaat. Vier verschillende signalen identificeren vier verschillende bellers. Het apparaat, "piepser" genaamd, kost omstreeks 200 dollar.

***

The Principles of Good Nutrition

Planning a good diet can be very confusing. There are so many sources telling us so many things. We wonder sometimes what it is we should be avoiding, calories, cholesterol or fat? The best rule of thumb is to stick to the basics. And they are:

1) Avoid too much fat.
2) Avoid too much sugar.
3) Avoid too much salt.
4) Eat more carbohydrates (especially those high in fiber)

One important source of carbohydrates is USA Rice. Contrary to what many people believe, carbohydrates are a very important part of the diet, and they are not necessarily fattening. Carbohydrate foods are a good source of energy, vitamins and minerals. Most people should increase the amount of starch and fiber they eat. This can be accomplished by eating more dried beans, peas, lentils, fruits and vegetables, and grains like USA rice.

Not only is USA rice low in calories, its cholesterol-free and contains only a trace of fat. And USA rice is so economical and easy to fix, it makes eating healthy easy.

Courier kan maar niet winnen van Sjesnokov

Michael Chang neemt revanche op Krajicek in achtste finale

INDIAN WELLS - Richard Krajicek is na zijn opzienbarende overwinning op Ivanisevic in de achtste finales van het toernooi van Indian Wells gestuit door de laatste Amerikaanse vertegenwoordiger Michael Chang.

De nummer twaalf van het schema nam met 6-3 6-7 (4-7) 7-6 (7-4) revanche voor de nederlaag, die hij bij de open Australische kampioenschappen had geleden. Krajicek had weliswaar een matchpoint, maar benutte dat niet.

Van de zestien Amerikanen in het schema van 56 spelers was Chang de enige, die doorging naar de kartfinales.

Lijstaanvoerder Jim Courier vond voor de vijfde achtereenvolgende maal in zijn carrière geen gat in het tennismuurtje dat de GOS-vertegenwoordiger Andre Sjesnokov optrok: 4-6 5-7. Een geruisloze uitschakeling met een opleving van de tennis/honkballer in de negende game van de tweede set, toen hij met vier winnende returns door de opslag van zijn tegenstander brak.

Vervolgens gaf hij met onnodige fouten de laatste twee games uit handen. Na afloop klaagde Courier, die sinds hij 's werelds nummer één werd nog geen toernooi heeft gewonnen, over vermoeidheid: "Sjesnokov had een antwoord op alles wat ik probeerde. Knallers, die tegen een ander regelrechte winners zijn, komen tegen hem twee, drie keer terug."

SAMPRAS VERDWENEN

Ook de nummer twee verdween uit het schema: Jakob Hlasek versloeg Pete Sampras met 6-4 3-6 7-5 in een partij die tweeëneenhalf uur duurde en eindigde met de herroeping van een line call door de scheidsrechter. Voor Sampras zagen de zaken er in de tweede set al slecht uit. Hij maakte het vroege serviceverlies echter goed en maakte alsnog gelijk. In de derde set was de concentratie van de Zwitser superieur.

Ook Agassi verloor. Gezien de stand op de plaatsingslijst: tiende tegen zijn tegenstander Emilio Sanchez zevende, was dat geen verrassing. Opmerkelijk was wel de overtuiging, waarmewe de Spanjaard hem vanaf de achterlijn zijn wil oplegde: 6-3 6-1 in een uur tijd.

Van de toppers was Stich de enige, die zich handhaafde. De Wimbledon-kampioen won met 6-2 6-4 van Derrick Rostagno. Fransisco Clavet verraste de als achtste geplaatste Karel Novacek (6-12 4-6 6-3) en Bruguera was de betere tegen de als zesde geplaatste Petr Korda: 7-5 4-6 6-0. In de kwartfinales van Indian Wells komt het tot de volgende ontmoetingen: Sjesnokov - Sanchez, Stich - Bruguera, Chang - Sjerkasov en Clavet -Hlasek.

Bij het toernooi van Boca Raton miste Brenda Schultz de kans haar krachten te meten met Steffi Graf. De Nederlandse verloor met 5-7 6-3 3-6 van de als zevende geplaatste Amerikaanse Zina Garrison. De zaken bij het met 1 miljoen gulden gedoteerde vrouwentoernooi verliepen zoals gebruikelijk: zonder verrassingen. Gabriela Sabatini, door het blad People gekozen tot als een van de mooiste vrouwen ter wereld, won met 6-2 6-2 van de 16-jarige Chanda Rubin. Mary Joe Fernandez ontdeed zich van Laura Gildemeister: 6-3 7-5.

Mulder niet naar La Coruna

ENSCHEDE - Deportivo la Coruna en FC Twente hebben een overeenstemming bereikt over de transfer van Joeri Mulder.

De speler, wiens contract in Enschede dit jaar afloopt en de Spaanse club waren het onderling volledig eens. Mulder zou dit seizoen in Spanje afmaken en daarna nog twee jaar in dienst blijven. La Coruna wilde hem dit weekeinde al opstellen in de wedstrijd tegen Sevilla.

Fc Twente ging akkoord met de transfer, mits vrijdag voor twaalf uur de complete transfersom zou zijn overgemaakt, of een bankgarantie voor het gehele bedrag zou voorliggen.

La Coruna wilde echter een betaling in termijnen en daarvoor voelde de Nederlandse club niets. Vrijdagmiddag was geld noch een bankgarantie uit Spanje aangekomen.

JENNY THOMPSON: een nieuw Amerikaans record gezwommen op de 50 m vrije slag met een tijd van 25,44 sec. Ze verbeterde daarmee het oude record met 0,06 seconden.

As van Van Klaveren niet uitgestrooid

ROTTERDAM - De Rotterdamse burgemeester Bram Peper heeft het uitstrooien van de as van Bep van Klaveren op het veld van Excelsior verboden.

Het is wettelijk niet mogelijk de wens van de oud-bokser op die manier bij zijn geliefde vereniging te blijven te vervullen.

Van Klaveren, die in 1928 Olympisch kampioen werd en een lange, succesvolle carrière als professional opbouwde, was nog tot vlak voor zijn dood om de week op de tribune van de Kralingse eerste-divisieclub te vinden.

'Mijn werk is volstrekt verkeerd begrepen'

Oostduitse professor onderzocht in DDR toegediende spierversterkende middelen

BERLIJN - Hartmut Riedel, in 1987 uit de DDR gevlucht en tegenwoordig Professor aan de universiteit van Bayreuth, heeft sinds de jaren zeventig bij een aantal Oostduitse atleten wetenschappelijk onderzocht wat de reacties waren op de hen toegediende spierversterkende middelen.

Een aantal dagbladen uit Berlijn publiceerde vrijdag uitgebreid over de zaak en gaf daarmee ongeremd zicht op de dopingpraktijken in het oostelijk deel van Duitsland. Volgens de bladen hebben de verspringers Lutz Dombrowski, Frank Paschek, Heike Drechsler en Brigitte Wujak hun medailles aan dat anabolica-onderzoek te danken net als de hoogspringers Gerd Wessing, Jorg Freimuth en Jutta Kirst.

De kranten hebben de hand gelegd op de dissertatie van Riedel, 208 bladzijden, 78 afbeeldingen, 31 tabellen, die de chef medische zaken van de DDR-sport in 1985 had aangeboden aan de militaire academie voor geneeskunde in de DDR.

Riedel zelf reageerde vrijdag met de opmerking dat zijn werk volstrekt verkeerd begrepen is. "Wanneer met de dopingpraktijken in de DDR aan de kaak zou willen stellen, moeten heel andere namen genoemd worden. Ik heb met mijn rapport slechts willen wijzen op de bijwerking van de middelen die tot verbetering van de prestaties leidden en via die aanpak willen wijzen op de gevaren verbonden met het gebruik van spierversterkende hormonen."

Riedel zou in zijn rapport bepaalde gegevens bewust vervalst hebben om eventuele kritiek van de leiders in de toenmalige republiek te voorkomen. "bij Heike Drechsler is nooit, zoals gemeld, de dosis turinabol van 650 milligram (1982) op 835 (1984) gebracht. De hoeveelheden die ik heb genoemd zijn onjuist."

Zeker is wel dat Riedel de complete Oostduitse springersgroep gecontroleerd heeft in het project dan in 1970 is begonnen en waarbii 191 mannen en 174 vrouwen waren betrokken.

De bijwerkingen van de gebruikte anabole preparaten - genoemd worden naast het bekende Oostduitse product Oral-turinabol ook Mestanalon (STS 646), Gonadex, Testotropin en Testosteronpropionaat - worden in zijn rapport opgesomd.

Riedel constateerde onder meer vergroting in de spankracht van de botten, gewichtstoename, spierkrampen, jeugdpuistjes, potentiestoornissen en vermindering van de leverfuncties.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

SOFTBALL
(Gasora Giants)
10.00 uur Family vs Baskin Robbins; 12.00 uur Cicoza vs Caterpillar; 14.00 uur Gasora Giants vs Kings; 16.00 uur Isla Rangers vs Lucas Bols - terrein Suvek.

ZONDAG
SCHERMWEDSTRIJDEN
(Sabel)
9.30 uur open toernooi, B/C/S, heren - Zwijssencollege.

ROAD RUNNERS CLUB
(ABN-AMRO Ronde Klip Race)
populaire loop, start en finish Toko Abrahamsz.

SOFTBALL
(Gasora Giants)
10.00 uur Chez Suzenne vs Ennia Jaws; 12.00 uur Terremoto vs Uniko; 14.00 uur Veteranos vs Warda D.; 16.00 uur Swift vs Huizerstars - terrein Suvek.

* * * * * * * * *

Amsterdammer komt in vorm

Timman verslaat Karpov in achtste ronde Linares

DEN HAAG - Jan Timman heeft in de achtste ronde van het internationale schaaktoernooi in Linares gewonnen van oud-wereldkampioen Anatoli Karpov uit Rusland.

De Amsterdammer en Karpov delen de derde plaats met vijf punten, op een punt van Kasparov en een halfje van Beljavski.

Voor Timman, die een mindere periode achter de rug heeft, komt de stijging in vorm op het goede moment. Van 10 april speelt hij, eveneens in de Zuidspaanse stad, in de halve finales van het kandidatentoernooi tegen Joesoepov, die in Linares voor Duitsland uitkomt.

Joesoepov kwam remise overeen met de Witrus Boris Gelfand, met wie hij de zesde plaats in het klassement deelt. Kasparov versloeg de Brit Short.

De stand na acht ronden:
1. Kasparov (Aze) 6, 2. Beljavski (Oek) 5 1/2, 3. Karpov (GOS) en Timman (Ned) 5, 5. Ivantsjoek (Oek) en Illescas 4 1/2, 7. Gelfand (WRu) en Joesoepov (GOS) 4, 9. Anand (Ind) en Salov (GOS) 3 1/2, 11. Short (GBR) en Barejev (GOS) 3, 13. Speelman 2 1/2, 14. Ljubojevic (Joe) 2.

Aangeklaagd wegens hormoon-manipulatie

LEIPZIG - Professor Werner Franke van het instituut voor kankeronderzoek in Heidelberg heeft bij het openbaar ministerie in Leipzig een strafklacht ingediend tegen drie ex-begeleiders van de vroegere Oostduitse top-atlete Kerstin Behrendt.

In het boek Doping Dokumente van Franke's echtgenote Brigitte Berendonk is een apart hoofdstuk gewijd aan de manipulaties rond Behrendt. Zij zou al op zeventienjarige leeftijd in 1985/86 met hoge doseringen van het hormoon-preparaat Oral-turinabol zijn behandeld.

Behrendt werd in die tijd drievoudig Europees-jeugdkampioene. In 1987 werd zij in Rome bij het WK tweede met de DDR-estafette en een jaar later won zij eveneens in de estafette zilver bij de Olympische Spelen van Seoul.

Op grond van Oostduitse documenten heeft Franke een klacht ingediend tegen Behrendts toenmalige trainer en twee wetenschappelijke medewerkers van het voormalige onderzoeksinstituut voor lichaamscultuur en sport in Leipzig.

* * * * *

BOKSEN / SAMUT PRAKAN - Muangchai Kittachasem uit Thailand heeft zich wereldtitel in het vlieggewicht (WBC) met succes verdedigd. Hij versloeg in Samut Prakan in de buurt van Bangkok zijn landgenoot Sot Chitalada. De scheidsrechter staakte het gevecht in de negende ronde.

Verklaring onjuist weergegeven

Geen getuige à decharge in dopingzaak-Krabbe

HAMBURG - In de affaire-Krabbe blijkt geen getuige-à-decharge te zijn gevonden. De Zuidafrikaanse arts Ellen Bindemann heeft namelijk nadrukkelijk ontkend dat zij gesuggereerd heeft dat de atlete onschuldig zou zijn.

"Er zijn verkeerde conclusies getrokken. Ik heb niet gezegd dat een van de drie urinemonsters een afwijkende kleur had, maar een van de vier. Er zijn in Stellenbosch bij dat onderzoek namelijk stalen van vier sporters ingenomen."

De op dit moment in Canada werkzame arts, die bij de dopingcontrole aanwezig was, heeft van de Duitse atletiekbond het verzoek ontvangen eventueel als getuige op te treden. Zij is door het DLV benaderd voor zij haar aanvullende toelichting gaf op het stuk in "Bild" met citaten die de overtreding van Krabbe, Breuer en Moller twijfelachtig zouden kunnen maken. Dr. Bindemann is bereid haar getuigenis af te leggen.

Bild, dat Krabbe als columniste onder contract had, had de woorden van Bindemann als volgt weergegeven: "Die urinemonsters van Krabbe, Breuer en Moller waren niet identiek, twee waren donker, een licht." Bindemann echter stelde: "Ik heb de namen nooit genoemd, ik kende de vrouwen niet. Wij hebben vier monsters afgenomen, een van de vier was afwijkend, drie zagen er gelijk uit."

Daarmee wordt de constatering van Manfred Donike onderschreven. De Keulse dopingprofessor onderzocht de urinestalen en stelde zowel de eerste keer als bij de contra-expertise vast dat de samenstelling precies hetzelfde was. Op grond van die vermeende malversatie werd het drietal atletes voor vier jaar geschorst. Sporen van het gebruik van spierversterkende middelen werden niet gevonden.

Jos Hermens, de manager van Krabbe, reageerde vrijdag in het vroegere Oostduitse partijblad "Neues Deutschland". "Volgens mij worden Katrin Krabbe en de andere twee jonge vrouwen behandeld alsof zij misdadigers zijn. Het is gewoonweg niet te geloven wat de laatste twee weken gebeurd is."

Naar Manchester U.

Vonk weg bij SVV/Dordrecht

DORDRECHT - Michel Vonk heeft een contract voor tweeëneenhalf seizoen getekend bij Manchester City.

De voorstopper van SVV/Dordrecht maakte deze week tijdens een trainingsstage van vier dagen indruk op manager Peter Reid. Hij vertrekt na het weekeinde naar Engeland.

De overgang moest vrijdag voor 12.00 uur rondkomen, de tijd dat de transfermarkt in Nederland sloot. John van Dijk, de voormalige voorzitter van SVV die officieel eigenaar was van Vonk: "Hij kon zijn positie dermate verbeteren, dat ik hem niet mocht tegenhouden."

Manchester City staat vierde in de league. De club was in Nederland op zoek naar een kopsterke centrale verdediger en werd door Theo Vonk, de vader van de voorstopper, getipt.

De 23-jarige verdediger, die een keer speelde voor Jong Oranje en na dit seizoen nog een jaar te gaan had in Dordrecht, is blij dat hij vertrekt bij de rumoerige club, waar de rellen zich dit seizoen in vlot tempo opvolgden. "Het was een rotsituatie. Buiten dat, houdt mijn vertrek natuurlijk een sportieve verbetering in."

Tienden van wereldrecord verwijderd

Goede tijden op Olympische selectiestrijd zwemmen in VS

INDIANAPOLIS - Bij de Amerikaanse Olympische selectiewedstrijden zwemmen in Indianapolis kwamen Melvin Stewart en Jeff Rouse dichtbij hun eigen wereldrecords.

De 23-jarige Stewart, in 1988 ook al Olympia-ganger en sinds de wereldkampioenschappen van Perth koning op de 200 meter vlinderslag, bleef met 1.55,72 driehonderdste van een seconde van zijn eigen toptijd verwijderd.

De zwemmer uit Knoxville verknoeide zijn kansen bij het derde keerpunt, toen hij te kort draaide en daardoor de afzet miste. "Dat was jammer. Ik had graag willen bewijzen ook hard te kunnen gaan als Michael Gross er niet bij is", aldus Stewart. Gross leidde bij zijn afscheid in Perth de race tot op tien meter van de finish.

Jeff Rouse kwam zowel in de series als in de finale dichtbij het wereldrecord van de 100 meter rugslag, maar bleef met 54,07 uiteindelijk op veertien honderdste van een seconde steken. Ook hier waren de keerpunten geen honderd procent. Verrassend was het zwemmen van David Berkoff, de man die in 1988 met zijn revolutionaire onderwaterstijl de rugslag nieuw leven inblies. Hij vierde zijn comeback met een tweede plaats en kwalificeerde zich daarmee voor Barcelona.

Datzelfde deden Matt Biondi en Tom Jager op de vijftig meter vrije slag. Ssteve Crocker was bij het startschot het snelst weg, maar de twee oudgedienden, die in het verleden wereld- en Olympische records tussen elkaar verdeelden, waren in het water sneller.

Dankzij zijn lange armen tikte Biondi (22,12) als eerste aan, tweehonderdste van een seconde voor Jager. "Biondi pakte in Seoul het goud, nu hoop ik in Barcelona hem te snel af te zijn" aldus Jager.

Janet Evans, evenals Biondi al zeker van een Olympisch startbewijs, won de 800 meter vrije slag in 8.27,24: elf seconden boven haar wereldrecord. Summer Sanders, een 19-jarige zwemster, kwalificeerde zich zelfs al voor de derde maal: als winnares van de 200 meter wisselslag. Ze was op die afstand twee jaar niet actief geweest.

Chambertin geschorst

PARIJS - De Franse volleyballer Laurent Chambertin is vanwege gebruik van dope voor twaalf maanden geschorst door de tuchtcommissie van de Franse volleybalbond, waarvan zes weken onvoorwaardelijk.

Chambertin is spelverdeler van Cannes en international. Hij speelde afgelopen jaar in de World League en de Europese titelstrijd vijf keer tegen de Nederlandse ploeg.

In de urine van Chambertin werden zowel bij het eerste onderzoek als de contra-expertise sporen van hasjiesj gevonden. De onvoorwaardelijke schorsing loopt af op 16 april.

Chambertin mist daardoor het eerste gedeelte van het trainingskamp dat de Franse ploeg belegt voor het pré Olympisch toernooi, dat van 10 tot 15 mei wordt gehouden in Castelnau-le-Nez.

Veendam heeft grote schulden

VEENDAM - Veendam kampt met grote financiële problemen.

Volgens voorzitter Chris Arlman van de voetbalclub uit de eerste divisie zal het tekort over het huidige seizoen tussen de 400.000 en 500.000 gulden bedragen.

Het nieuwe bestuur heeft onmiddellijk bezuinigen op onder meer materiaal en andere onkosten ingevoerd, waardoor men hoopt nog een ton te besparen. Op korte termijn wil Veendam een reddingsplan presenteren.

Volgens Arlman, sinds 1 januari in functie als voorzitter, is het tekort een gevolg van te optimistische verwachtingen van het vorige bestuur. Het aantal toeschouwers is gemiddeld 700 lager dan de begrote 3200 per wedstrijd. De personeelskosten zijn te hoog. Zo is de salarispost van vier gehuurde spelers volgens Arlman zelfs helemaal niet opgenomen in de begroting.

Ondanks de problemen is Veendam voor komend seizoen van plan een begroting op te stellen die net zo hoog is, 1,6 miljoen gulden, als die van de huidige jaargang. Van de negentien contractspelers zullen er in ieder geval drie moeten verdwijnen.

Financiële steun Europa aan Russische kerngeleerden

BRUSSEL — De EG is bereid om 25 miljoen dollar te steken in een internationaal centrum voor wetenschap en technologie dat onderdak kan bieden aan nucleaire specialisten uit de voormalige Sovjetunie. Dat heeft een woordvoerder in Brussel vrijdag meegedeeld.

Ook de Verenigde Staten zijn van plan om 25 miljoen dollar te verstrekken. Maar Washington heeft nog geen formeel besluit genomen. Met het centrum, dat in Moskou zou moeten komen, wil men voorkomen dat voormalige Sovjet-geleerden zich laten inhuren door landen die een atoombom willen bezitten.

Volgende week woensdag spreken in Brussel de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, James Baker, de voorzitter van de Europese ministerraad, de Portugese minister van buitenlandse zaken, Joao de Deus Pinheiro, en EG-commissaris voor buitenlandse betrekkingen, Frans Andriessen, met elkaar. Dan moet het nieuwe centrum ten doop gehouden worden, aldus de woordvoerder in Brussel.

De bedoeling is dat ook Rusland en Japan geld op tafel brengen voor het nieuwe centrum. De EG vindt dat het centrum in Moskou gevestigd moet worden. Maar ze acht het mogelijk dat er "filialen" komen in andere republieken van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS).

De omzet van het Duitse computerbedrijf SIEMENS NIXDORF Informationssysteme (SNI), onderdeel van het Siemens-concern, is in de eerste vier maanden van het op 1 oktober begonnen boekjaar met 26 procent gestegen tot 3,8 miljard mark. De orderontvangst nam met veertien procent toe tot 3,7 miljard. Als de groei tot het eind van het boekjaar aanhoudt, zal ook het resultaat kunnen verbeteren. Winst valt echter nog niet te verwachten, zo heeft SNI donderdag meegedeeld. In het vorige boekjaar was er een verlies van 780 miljoen mark.

Raffinaderij en broeikas

IN EEN REDACTIONEEL commentaar van Amigoe van afgelopen 4 maart werden onder meer over het broeikaseffect en smogontwikkeling enkele opmerkingen gemaakt. Hierover willen wij het volgende zeggen.

Er wordt onder andere beweerd dat de olieraffinaderijen 'weinig te maken' hebben met de verhoging van het kooldioxidegehalte in de atmosfeer. "Slechts een marginale hoeveelheid van de ruwe aardolie wordt afgefakkeld, en draagt bij aan CO2 produktie". Ten eerste wordt ruwe olie nooit afgefakkeld; dat kun je alleen met gassen doen. Ten tweede wordt een deel van de binnenkomende ruwe olie (op de Isla-raffinaderij 10%) gebruikt als brandstof voor de energievoorziening en de stook van destillatietorens. Hierbij ontstaat er CO2.

De uitstoot van CO2 hangt direct af van het energiegebruik, mits er met fossiele brandstoffen wordt gewerkt. Dus processen die veel energie vergen, zoals olieraffinage, of zeewaterdestillatie, hebben per definitie een hoge CO2 uitstoot.

De produkten van een raffinaderij zijn bijna allemaal bedoeld voor verbranding, wat dus ook weer CO2 oplevert. Het zijn kortom juist raffinaderijen die alles met het broeikaseffect te maken hebben.

Een type smog dat in ons klimaat wel voorkomt is die welke ontstaat door de uitstoot van koolwaterstoffen en voor een heel groot deel van raffinaderijen afkomstig is. Deze koolwaterstoffen vormen onder invloed van zonlicht en stikstofoxiden ozon of oxidatieve smog. De stikstofoxiden zijn in ruime mate aanwezig als er eenmaal een raffinaderij in bedrijf is. Dit veroorzaakt ademhalingsproblemen bij mens en dier en beschadigt het blad van planten.

Een raffinaderij bezorgt het milieu overigens niet alleen ozon en CO2 maar ook nog een heel scala aan milieuschadelijke stoffen. Het vaststellen daarvan vereist tussen haakjes ingewikkelde en dure metingen. Van alle bedrijven die je kunt verzinnen kiest politiek Bonaire uitgerekend voor een van de meest complexe en moeilijk controleerbare. Daar kunnen wij op Curaçao in ieder geval over meepraten.

Het broeikaseffect blijft internationaal zorgen baren. De IPCC, de Intergovernmental Panel on Climate Change, werd in 1988 door de VN en de World Metereological Organisation opgericht. In 1991 bracht ze het Klimaatrapport van de Verenigde Naties uit. Ze twijfelt niet aan de versterking van het natuurlijk broeikaseffect door menselijke activiteiten. Wel is men nog onzeker over de omvang van de temperatuurstijging en de precieze gevolgen in de verschillende delen van de wereld. De meest gunstige scenario's moeten al voldoende reden tot bezorgdheid geven. De IPCC beveelt dan ook aan om zelfs bij aanzienlijke onzekerheden, te beginnen met het nemen van beleidsmaatregelen. Reductie van de CO2 uitstoot als een van de manieren om het broeikaseffect af te remmen is zo'n maatregel.

Internationaal moet er actie worden ondernomen om het ('onnatuurlijke') broeikaseffect tegen te gaan. In juni van dit jaar komen alle lidstaten van de Verenigde Naties bijeen rondom het thema 'Milieu en Ontwikkeling'. Deze conferentie, de UNCED (United Nations Conference on Environment and Development) wil tot enkele internationale afspraken komen. Het Klimaatrapport zal hierbij een grote rol spelen.

De UNCED staat een vorm van economische ontwikkeling voor die zich niet vijandig tegenover de natuur opstelt. Het broeikaseffect is een van de resultaten van zo'n onvriendelijke omgang met de natuur. De gevolgen zoals bijvoorbeeld klimaatsverandering, stijging van het zeeniveau en het frequenter en heviger worden van cyclonen werken uiteraard weer in op de economie. Vandaar de internationale bezorgdheid over de relatie milieu en ontwikkeling.

Het 'broeikaseffect' prijkt hoog aan de prioriteitenlijst van de te bespreken onderwerpen. Alle lidstaten van de Verenigde Naties bereiden zich op de UNCED voor. De Antillen zullen ook een delegatie naar deze conferentie in Rio sturen. Helaas ontgaat het onze overheden wat er allemaal op het spel staat. Het publiek merkt in ieder geval niets van een openbaar debat over 'Milieu en Ontwikkeling'. Dat is dringend nodig, zeker bij zo'n ingrijpende beslissing om een raffinaderij op een klein en (nog) mooi eiland te vestigen.

LLOYD NARAIN
Defensa Ambiental

Jaaromzet drugs in Nederland geschat op 2,5 miljard gulden

DEN HAAG — De Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) heeft becijferd dat in Nederland jaarlijks een bedrag van naar schatting 2,5 miljard gulden in de drugshandel omgaat. Ongeveer 1,1 miljard daarvan wordt via slinkse financiële en juridische constructies 'witgewassen'. Een woordvoerder van de CRI heeft deze cijfers vrijdagavond bevestigd.

De CRI maakte al in juni 1990 melding van deze cijfers via een voor intern gebruik bestemd bulletin. Deze bulletins worden aan alle Nederlandse politiekorpsen ter beschikking gesteld en beogen actuele informatie en inzicht te geven in landelijke criminele ontwikkelingen, dan wel opsporingsmethoden.

Volgens de CRI-woordvoerder heeft een accountant van de dienst voor het bulletin van juni '90 een rekenmodel ontwikkeld, aan de hand van schattingen van op dat moment bekende cijfers. "Het gaat dus niet om harde cijfers, want als we die hadden zou er geen drugscriminaliteit meer bestaan", relativeert de woordvoerder. "Maar om aan te geven hoe omvangrijk de drugshandel in Nederland is, heeft de accountant een hypothese opgesteld en die uitgewerkt en doorgerekend. En op die manier komt de CRI op het omzetcijfer van 2,5 miljard en 1,1 miljard aan witgewassen drugsgeld."

In het betreffende CRI-bulletin zijn volgens de woordvoerder ook drie witwasconstructies uitgewerkt, om aan te geven hoe deze praktijken worden uitgevoerd.

Vrijlating voor Belgisch jongetje Anthony de Clerck

BRUSSEL — De elfjarige Belgische jongen Anthony de Clerck, die langer dan een maand ontvoerd is geweest, verkeert in goede gezondheid. Dat heeft de familie meegedeeld. Volgens de rijkswacht in Sint Niklaas is de jongen vrijdagavond tegen half elf door zijn ontvoerders losgelaten.

De jongen werd langs de snelweg, ter hoogte van Massenhoven, uit een auto gezet. Hij heeft daarna aangebeld bij een huis en naar zijn familie getelefoneerd. Hij is daarna opgevangen door de rijkswachtbrigade van Brasschaat. Zijn ouders hebben hem zelf opgehaald.

Woensdagavond zou, volgens nog niet bevestigde berichten, een losgeld aan de ontvoerders overhandigd zijn. Gesproken wordt over een bedrag van 250 miljoen Belgische franken (ongeveer 13,8 miljoen gulden). Maar dat is door de familie noch door enige instantie bevestigd. Of men enig spoor van de ontvoerders heeft is niet bekend.

Volgens de eerste berichten zou Anthony de Clerck gezegd hebben dat zijn ontvoerders Nederlandstaligen waren die gebrekkig Frans tegen hem spraken.

Anthony, zoon van Jan de Clerck en kleinzoon van de textielbaron Roger de Clerck, werd op 4 februari ontvoerd. Hij werd op de ochtend van die dag, samen met twee broertjes, door de gouvernante met de auto naar school gebracht. De wagen had het domein van de familie De Clerck in Belsele nauwelijks verlaten toen die werd klemgereden door een donkere auto met een Franse nummerplaat. Die wagen is een week later, ... gestolen. De auto werd diezelfde dag nog teruggevonden bij de oprit van de autoweg. Twee gewapende en gemaskerde mannen die Frans spraken sleurden de jongen uit de wagen en zetten hem in hun eigen voertuig.

De familie van Anthony deed vijf keer, via de media, een beroep op de ontvoerders om Anthony vrij te laten. Vorige week vrijdag verklaarde de vader van de jongen dat een poging om losgeld te betalen -in de buurt van Eindhoven- was mislukt.

Shon Pe (3)

MET VERBAZING en afschuw las ik in de dagbladen van 3 maart j.l. het ingezonden stuk van de heer Edward de Jong, getiteld: Het fenomeen Shon Pé! Ik kon mij op dat moment niet voorstellen en het deed pijn te constateren, dat zelfs bij zo'n blij en uitbundig feest als het karnavalsgebeuren — het betreft hier niet eens geld, eer of roem — er nog plaats is bij mensen voor jaloezie of afgunst.

U heeft Shon Pé gekraakt en doen uitkomen dat hij met andermans veren gepronkt heeft. Zou hij alleen dat gedaan hebben denkt u. En wat dan nog! Het is toch gewoon een dol en dwaas feest.

Het feit alleen al, dat deze man als makamba het lef heeft gehad met het tumbafestival mee te doen, dat hij zich gewaagd heeft tussen experts op dit gebied — met volgens u zijn anti-melodieuze zang, zijn allerbelabberdste uitspraak van de landstaal en zijn stramme kóntjesgedraai, vind ik op zich al een hele prestatie en wie weet, zijn het juist deze onvolmaaktheden althans voor Curaçaose begrippen — die hem zo populair gemaakt hebben bij het volk. Wie zal het zeggen! Men heeft hem geaccepteerd zoals hij is. Met karnaval kijkt niemand toch zo nauw, alleen u.

Als u het werkelijk meent, wat u geschreven hebt, kan ik u maar één goeie raad geven. Leven en laten leven. In karnavalstijd wil iedereen pret maken zonder bijbedoelingen en ik veronderstel dat Shon Pé, die voor mij een totaal onbekende man is, diezelfde mening was toegedaan, toen hij hier aan begon.

Last but not least. U had het over de eigenlijke "grote schepper" van de tumba "Kumpli kuné". Ach en die kroon. Alleen een kroon van God heeft toch immers waarde! Wie kan zijn of haar gemoedstoestand nu beschrijven? Dat zou de persoon in kwestie zelf moeten doen. Wie weet hoe gelukkig die is met het behaalde succes.

Het karnavalsfeest is nu voorbij, maar nu begint het pas; d.w.z. nu breekt voor iedereen de tijd aan, om gaandeweg al dat "stekelig onkruid" voor Pasen — het grote verlossingsfeest voorgoed uit onze harten te roeien.

Moge het eenieder lukken en wat Shon Pé betreft hoop ik, dat het schrijven van de heer Edward de Jongh geen blijvende stempel op hem zal drukken, maar dat hij volgend jaar welgemoed weer mee zal doen. Keep Smiling!

Naam en adres bij de redactie bekend.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden
* * * * * * * *

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).
* * * * * * * *

In overleg met aandeelhouders

Gerharts verwerft complete zeggenschap over Sunset Beach

KRALENDIJK — In een brief aan het Bestuurscollege van Bonaire, deelt president-directeur van Tropical Resort Hotels Ton Theeboom mede, dat besloten is aan Hugo Gerharts de volledige zeggenschap te geven over het gehele geplaatste maatschappelijke kapitaal van de n.v.. Ook is Gerharts toegetreden tot de directie.

Daarmee lijkt een langlopende zaak tenslotte toch te zijn opgelost. Wel zal de eilandsraad de mening moeten geven over de gang van zaken, want Sunset Beach hotel, onder welke naam Tropical Beach Resort de laatste jaren wordt geëxploiteerd, was als Hotel Bonaire eigendom van Bon-Antil n.v. een joint-venture van de regering en de eilandelijke overheid. Ieder voor 50 procent.

In zijn brief aan het BC zegt Theeboom, dat de aandeelhouders hun prioriteiten hebben moeten bijstellen aangezien er na de verkoop door Bon-Antil en de aankoop van Tropical Resort weinig positieve ontwikkelingen waren. Theeboom wijst erop, dat de internationale ontwikkelingen en met name de machtsovername in Liberia en de Golfoorlog een grote rol hebben gespeeld. De consequenties van de door Theeboom geschetste ontwikkelingen betekenden onder andere, dat de aandeelhouders weinig of geen aandacht hadden voor het Bonaireaanse project. Het betekende ook, dat de voorgenomen financieringsstroom voor de renovatie en de uitbreiding van het hotel niet op gang kwam.

Theeboom zegt, dat de aandeelhouders echter erg gelukkig waren met de activiteiten van Hugo Gerharts die het project van Tropical voortzette. Zoals bekend, besloot Gerharts een klein miljoen te investeren en hield daarmee het hotel onder de naam Sunset Beach hotel open, terwijl ook een aanzienlijk aantal arbeidsplaatsen bewaard bleef. Dat is dan ook de reden dat Gerharts tot directeur van de nv is benoemd en de volledige financiële zeggenschap krijgt. Theeboom zegt deze laatste ontwikkeling toe te juichen aangezien het hotel nu volledig in Bonaireaanse handen is.

Zoals bekend vormde het hotel een controverse tussen exploitant Hugo Gerharts en gedeputeerde van Financiën Ramoncito Booi. De laatste namelijk accepteerde niet, dat het hotel voor 1,3 miljoen verkocht werd aan Tropical Resort die nimmer aan de financiële verplichtingen heeft voldaan. Tropical was echter wel bereid het — goedlopende — hotel voor zes miljoen aan Gerharts van de hand te doen. Booi zei daar tegen te zijn, omdat hij vreesde, dat tenslotte toch de overheid weer moest subsidiëren, terwijl Tropcal mooi weer speelde met een verkoopsprijs van zes miljoen.

GEHARREWAR

Velen zullen zich nog wel het geharrewar herinneren bij de verkoop van Bonaire Beach hotel. Er waren twee groeperingen geïnteresseerd, namelijk de door minister De Paula voorgestelde Ardanagroep van Johnson en de Africa Tigers Petroleum die samenwerkte met de Copthorne groep die op dat moment het management voerde voor het hotel. Tigers richtte een dochteronderneming op onder de naam Bonaire Caribbean Resort Hotels (BCRH) die echter nimmer een rol van enige betekenis heeft gespeeld.

Via een aantal rechtszaken, wist tenslotte de Tigers Petroleum Corporation nv Hotel & Casino Operation (Fioma Real Estate) van de Nederlanders Gus Kouwenberg en Mark Wolman eigenaar te worden van het hotel, zei het dat aan de koopvoorwaarden bij lange niet voldaan werd. Wel werden er door een aantal betrokkenen vraagtekens geplaatst of beide Nederlanders wel de meest betrouwbare kopers zouden zijn. Nadat Tropical Resort op Bonaire was gevestigd, lieten de elf aandeelhouders vrijwel niets meer van zich horen.

En daarmee leek het probleem van het in 1987 verkochte hotel een groter probleem te worden dan het overheidshotel sedert 1963 had gekend. Toch leek de ondertekening van het verkoopcontract lucratief. Binnen dertig maanden na de laatste betaling — die zou plaatsvinden in februari 1988 — zouden 30 kamers bijgebouwd worden. Hield Tropical zich niet aan de overeenkomst dan zou er een boete betaald moeten worden van vijfhonderdduizend dollar. Een boete die echter nimmer werd opgeëist door het Bestuurscollege. Toenmalig gedeputeerde Rudi El... zei dat het BC nog geen strategie had bepaald hoe gehandeld zou worden. Wel wees hij er op, dat voorzichtigheid geboden was, aangezien de overheid zich echt wel bewust was van de grote investering die Gerharts had gedaan en het aantal arbeidsplaatsen dat bij onnadenkend handelen op de tocht zou komen te staan.

Inmiddels is bekend, dat Gerharts lang niet heeft stilgezeten. Hij nam persoonlijk contact op met de hoofddirectie van de ABN-Amro bank in Nederland voor een lening van veertig miljoen gulden. Daarmee zou een gedeelte van het hotel gerenoveerd worden, terwijl het hoofdgebouw opnieuw opgetrokken zou worden.

Taxichauffeurs in het zonnetje

KRALENDIJK — Afgelopen week heeft Flamingo Beach hotel de Bonaireaanse taxichauffeurs uitgenodigd voor een cocktailparty. In het verleden gebeurde dat wel vaker, maar de laatste jaren werden de chauffeurs soms vergeten. Op de foto de bloem van het Bonaireaanse taxibedrijf samen met het management van Flamingo Beach hotel.

Werkloosheid: ruim 4 procent

KRALENDIJK — Het merendeel van de geregistreerde werklozen op Bonaire valt in de leeftijdscategorie van 20 tot 30 jaar. De meeste daarvan zijn mannen. In het totaal stonden aan het eind van het jaar 239 werklozen ingeschreven. Vierenzeventig vrouwen en 165 mannen.

Op de totale werkende bevolking van Bonaire is dat ruim vier procent en economisch wordt dat gezien als uiterst gunstig. Men spreekt in dit geval ook niet over werkloosheid. In de categorie van 14 tot 20 jaar zoeken 17 meisjes werk. In die leeftijdsgroep zijn er echter 51 jongens zonder werk.

In de groep van 20 tot 30 jaar zijn dat 33 vrouwen en 61 mannen. In de leeftijdsgroep van 30 tot veertig jaar zijn 5 vrouwen en 13 mannen zonder werk. In de groep 40 tot 50 jaar zijn dat 2 vrouwen en drie mannen.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:

Licht tot half bewolkt met in de komende nacht en morgenochtend kleine kans op een enkele lichte bui.

Matige tot vrij krachtige, af en toe krachtige tot harde, oostelijke wind (tussen twaalf en 32 knopen).

WEEROVERZICHT:

Momenteel bevinden zich in het Caribische gebied geen storingen die van belang zijn voor het weer op de Benedenwindse eilanden. De vochtigheid kan echter af en toe net voldoende zijn om een plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	half bewolkt	30	25	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	half bewolkt	30	25	sp
St Eustatius	half bewolkt	29	24	sp
St Maarten	licht bewolkt	31	25	0.8
Amsterdam	half bewolkt	11	02	0.0
Caracas	geheel bewolkt	-.-	18	0.0
Kingston	licht bewolkt	32	23	0.0
Miami	onbewolkt	28	18	1.8

Op naar Suffisant

KRALENDIJK — Afgelopen woensdag was er een bijeenkomst voor jongelui op Bonaire die hun dienstplicht moeten gaan vervullen.

Maandag vertrekken zij en op dinsdag zullen de zeven uitverkorenen onder de dienstplicht vallen. Zij verblijven in de kazerne van Suffisant. Walter Coffie (geheel) rechts gaf de jongelui uitleg over hetgeen hun te wachten staat. Op de foto: Bonaires hoop in bange dagen.

Bij voldoende investeringen

Booi: 'Invloed raffinaderij op milieu kan echt meevallen'

KRALENDIJK — De vestiging van een raffinaderij, zonder dat dit noemenswaardige schade toebrengt aan het milieu, behoort volgens gedeputeerde Ramoncito Booi tot de hedendaagse mogelijkheden. Volgens de gedeputeerde eist dat echter wel een voldoende investering. Een kleine delegatie van Bonaire, samen met enkele deskundigen uit Nederland, voerde besprekingen met vertegenwoordigers van de Export Refinery Western Hemisphere over een eventuele vestiging ten noorden van Bopecs olie-overslag- en opslagbedrijf.

Vanaf het eerste moment, dat er uitgelekt was, dat het Bestuurscollege besprekingen had gevoerd over een eventuele vestiging van een raffinaderij, heeft dit beroering gewekt. Vooral de tegenstanders van de vestiging van een raffinaderij zijn actief omdat zij menen dat een dergelijk bedrijf het milieu zal aantasten. Onmiddellijk nadat de Bonaireaanse delegatie uit Amerika was teruggekeerd werd er een persconferentie belegd, waar Booi mededelingen deed en aankondigde, dat begin maart zowel vertegenwoordigers van de raffinaderij als de Nederlandse deskundige prof Wups naar Bonaire zouden komen voor verdere besprekingen.

Een van de belangrijkste discussies werd gevoerd over een tweetal basisaspekten: welke invloed heeft de vestiging van een bedrijf als de Export Refinery op de gemeenschap en wat zijn de economische voordelen? De sociale invloed van de constructieperiode is uitermate belangrijk en dat geldt uiteraard ook voor het aantal werknemers dat van buiten aangetrokken zal moeten worden als de raffinaderij in bedrijf is gesteld.

Van primair belang wordt geacht, dat aangetrokken werknemers op korte termijn in de bevolking worden geïntegreerd. Ook stelde Booi, dat het bedrijf en de overheid tot een formule zullen moeten komen over de inbreng van de raffinaderij. Het ligt niet in de bedoeling, dat regering of eilandgebied enige garantie geeft aan het bedrijf. Wel acht Booi het van belang, dat er door het bedrijf bijdragen wordt in de eilandskas. Niet alleen door het betalen van de benodigde belastingen, maar ook als bijdrage voor de gemeenschap.

KRALENDIJK — De Comishon Careda Bonaire (Comcabon) organiseert morgen 8 maart de eerste activiteit van het jaar. Een zogenaamde 'fun loop'. Gestart wordt om 8.30 uur te Amboina in het Happy Center. Daar is trouwens ook de finish. Er zijn drie categorieën. Die van 8 tot tien jaar lopen 2km, van 11 en 12 jaar 4km en ten slotte alles boven de twaalf moet een afstand afleggen van vijf km. Er is geen sponsor en alles wordt verzorgd door Comcabon zelf.

Ongehuwde tienermoeders: één op de drie geboortes

KRALENDIJK — In het onlangs uitgekomen rapport 'Aanzet tot een jeugdwelzijnsplan' op initiatief van de Federatie Antilliaanse Jeugdzorg (FAJ) wordt aandacht besteed aan een steeds groter wordend probleem op Bonaire. Te veel jonge meisjes blijken zwanger te raken, met het gevolg, dat dertig procent van de kinderen geboren worden uit ongehuwde moeders.

Hoewel tienerzwangerschappen in alle lagen van de bevolking voorkomen, is het percentage op de LBO (Lager beroepsonderwijs en met name de huishoudschool LHNO en de ETAO) het grootst. Deze jonge moeders verlaten vroegtijdig de school en hebben in het algemeen weinig onderwijs genoten, zo bevestigt het rapport van de FAJ. De arbeidsmogelijkheden zijn daardoor miniem.

De ongetrouwde jonge moeders blijken in de meeste gevallen in te wonen bij familie en de financiële situatie is verre van rooskleurig. Vaak zijn ze afhankelijk van hun ouders, omdat de vader zijn verantwoordelijkheid niet zo nauw neemt. Volgens de samenstellers van het rapport hebben de jonge meisjes vaak behoefte aan aandacht en genegenheid en ze zoeken dan iemand die voor hun kindje zorgt. Een probleem dat het rapport signaleert is, dat de jonge moeders in veel gevallen uitgekeken of verkeerde persoon aanklampen. Het gevolg is dat zij dan al spoedig met 2 tot drie kinderen opgescheept zitten, maar zonder inkomen, zonder opleiding en zonder huis.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
(Santa Maria 17, tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574)
geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags); Spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur, tel.: 371865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat, tel.: 373584.
Nachtdienst t/m 10 maart: **zuster Alberto, tel.: 374949.**

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
6 maart 1992 vanaf 08.00 uur tot 9 maart 1992 om 07.00 uur:
Dokter: Sulters, Spreekkamer: Montagne Abao, tel.:673355; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 680991 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer en Ayubi)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
5 maart 1992 vanaf 17.00 uur tot 9 maart 1992 om 07.00 uur:
Dokter: Elhage, Spreekkamer: Seru Fortuna, tel.:684122; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371661 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
5 maart 1992 vanaf 17.00 uur tot 9 maart 1992 om 07.00 uur.
Dokter: Dunker, Spreekkamer: Tera Corra, tel.:648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 691021 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed)

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Felesia, tel.: 626314, pageboy 027-053 b.g.g. 691838.**
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Felesia, tel.: 626314.**

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: **zuster Mathew, tel.: 648827** b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672699.

HYGIËNISCHE DIENST
in het weekeinde van 28 februari tot en met 1 maart 1992 na kantooruren heeft de heer **O. Offerman, tel.: 625800 pagenummer 310-0712** dienst.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Otrobanda
Sta. Maria, W. Churchillweg 155, tel.: 680800.
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.:54500.

ZONDAG

Otrobanda
Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15, tel.: 682857.
Punda
Vredenberg, Socratesstraat 3, tel.:613300/54492.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
: **7 maart** R.A. de Windt, Uteweg 53.
: **8 maart** S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

DE ZEGELZOEKERS
9.30-11.30 uur Bijeenkomst junioren - jeugdhuis de Tamarijn.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor **gewone stukken**: maandag, dinsdag, donderdag **en** vrijdag om 11.30 uur, woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor **gewone stukken**: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag)**: voor **aangetekende** en **gewone** poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg **naast UNA, tel.: 685544**)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op **werkdagen** na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

POSTMUSEUM NEDERLANDSE ANTILLEN
(hoek Keukenstraat/Kuiperstraat, Punda)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 09.00-18.00 uur; zaterdag van 09.00-15.00 uur. Op zon- en feestdagen gesloten tenzij in zeer bijzondere omstandigheden.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
08.00--15.30 uur 'Seawind Crown' (AUA).
08.30-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Arowakenweg
08.30 uur, dienst;
16.30 uur viering Heilig Avondmaal.
Seru Fortuna
10.00/19.00 uur dienst HA.
Buena Vista
08.30 uur dienst HA.
19.00 uur Samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur, dienst HA.
19.00 uur Samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur

NOACH-KAPEL

EERSTE EN DERDE zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.
* * * * * * * * * * * * * * * *

MENSEN

Een pint is een pint

De Britse regering komt met een nieuwe wet tegemoet aan de sinds mensenheugenis bestaande klachten over schuimkragen op de in pubs getapte biertjes. Wie een pint (0,57 liter) bier bestelt, zal vanaf 1 april 1994 ook **daadwerkelijk een pint** krijgen, zo heeft de Britse minister van consumentenzaken, Edward Leigh, aangekondigd.

De nieuwe wet betekent geen verbod op schuim, maar zorgt ervoor dat bierdrinkers de hoeveelheid vocht krijgen waarvoor zij betalen, aldus Leigh. Uit onderzoek is gebleken dat gemiddeld vijf procent van een pint tapbier bestaat uit schuim. In een aantal gevallen was dat zelfs 17,5 procent.

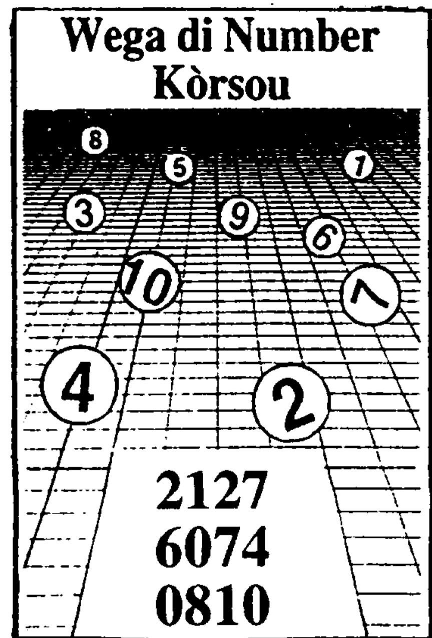
Volgens de Britse brouwersvereniging zal de nieuwe wet de 115.000 pubs en clubs in het land gemiddeld 3.500 pond (f 11.300) kosten voor de aanschaf van nieuwe glazen en mogelijk ook nieuwe tapinstallaties. Uiteindelijk zal de bierdrinker daarvoor waarschijnlijk moeten opdraaien, zo voorspelde een woordvoerder.

De zeehondencreche in Pieterburen is betrokken bij de bouw van een nieuw permanent opvangstation voor **monniksrobben** op het Griekse eiland Alonissos. De monniksrob is in Griekenland een zeer zeldzame zeehondensoort.

Het opvangstation zal gebouwd worden met financiële steun van de natuurbeschermingsorganisatie de "Belle rive foundation". De zeehondencrèche in Pieterburen is al betrokken bij de opvang van monniksrobben in Griekenland. Ook het Rijksinstituut voor Milieuhygiëne (RIVM) in Bilthoven is er bij betrokken.

Michael Jackson kreeg van de National association of Black Broadcasters (NAOB) een lifetime achievement award. Op bijgaande foto staat hij samen met Jackie Jackson, dochter van Jesse Jackson, de eerste neger die meedeed aan voorverkiezingen voor het Amerikaans presidentschap.

Juffrouw Kachel krijgt jeugdprijs

"De namen en de straten in het boek zijn echt. Die heb ik niet verzonnen. Ook bestaat juffrouw Kachel echt, al heette ze in werkelijkheid anders. Zij was mijn lagere schooljuf uit Den Briel, en ze woonde ook echt in de Asylstraat. Verder is het boek slechts gedeeltelijk autobiografisch."

Toon Tellegen (1941), de prijswinnaar van de **Libris Woutertje Pieterse prijs 1992**, vertelt over zijn donderdag bekroonde boek "Juffrouw Kachel" (Querido). Het heeft hem enigszins verbaasd dat hij voor dit boek de hoogste onderscheiding op het gebied van de jeugdliteratuur heeft gekregen. Voor zijn andere vijf kinderboeken, waarin dieren de hoofdrol spelen, had hij het veel meer verwacht. Toch viel hij ook met deze boeken in de prijzen. Voor de bundels "Toen niemand iets te doen had" en "Langzaam, zo snel als zij konden" werd hij bekroond met respectievelijk de Gouden Griffel 1988 en de Zilveren Griffel 1990.

Naast kinderboekenschrijver is Tellegen dichter en huisarts in Amsterdam. "Het schrijven is", zo stelt hij, "Geen uit de hand gelopen hobby. Ook ben ik absoluut niet de schrijvende dokter. Het schrijverschap en mijn werk als huisarts zijn twee verschillende zaken. Eigenlijk heb ik twee werkplekken, die door de tijd zijn gescheiden."

De keuze voor een fulltime schrijverschap wil Tellegen niet maken, omdat hij zich zowel literator als huisarts voelt. De keuze hoeft hij ook niet te maken. De combinatie gaat goed en als huisarts voelt hij zich totaal niet afgebrand, zoals de rapporten die onlangs zijn verschenen doen geloven.

Eigenlijk besteedt hij meer tijd aan het schrijven van gedichten dan aan de kinderboeken. Poezie stelt hij niet op een hoger plan dan de jeugdliteratuur, maar de uitdaging ervan is wel groter. "Het dichten is iets, wat ik eigenlijk net niet kan, terwijl ik weet dat ik het schrijven van de verhalen wel kan", zo zegt hij. "Elke dag begin ik weer met die gedichten." In totaal zijn van hem zeven dichtbundels verschenen. Hij debuteerde in 1977 in De Gids.

Matig inspannende beweging, zoals **regelmatig wandelen** en recreatieve sportbeoefening, vermindert de kans op een hersen- of hartinfarct. Zeer inspannende beweging heeft geen extra beschermend effect.

Ook blijkt een cholesterolverlagend dieet (soms gecombineerd met een medicijn) vernauwingen in de kransslagaders te remmen. Daardoor vermindert het aantal dodelijke en niet dodelijke incidenten rond hart-en vaatziekten.

Dat blijkt uit twee studies die zaterdag worden gepubliceerd in de Britse medische vakbladen. De Nederlandse hartstichting is verheugd over de resultaten. Het blijkt dus dat simpele methoden als meer bewegen en gezond eten al een gunstig effect hebben ter voorkoming van hart- en vaatziekten.

De 34-jarige G. de Jong uit Sint Willebrord is zondagavond door **rookverstikking** in zijn woning om het leven gekomen. Volgens de rijkspolitie kwam de man van een carnavalsfeest, wilde hij wat eten en zette hij de frites-pan aan. De rookontwikkeling ontstond toen de frites-pan in brand vloog. De echtgenote van De Jong trof hem even later dood thuis aan.

Van Goghs verleppen

De kleurcomposities van de schilderijen van Vincent van **Gogh** zijn in de loop der tijd verschoven. Vooral een bepaalde kleurschakering rood, het zogenoemde geranium rood, is verkleurd. Wat nu wit lijkt, is waarschijnlijk voor een groot gedeelte roze geweest.

Dat concludeert Cornelia Peres, de restauratrice van het Van Goghmuseum in Amsterdam, naar aanleiding van de restauratie van drie schilderijen van Van Gogh. Ze overhandigde donderdag de resultaten van de restauratie, vervat in het "Cahier Vincent 3" aan minister D'Ancona van cultuur. Naast de Van Goghs, werd ook een schilderij van Paul Gauguin gerestaureerd.

De gevonden verkleuringen bij de drie gerestaureerde schilderijen "De roze boomgaard", "Perzikbomen in bloei" en "De witte boomgaard" uit 1888, zijn volgens Peres geen geïsoleerde gevallen. Uit de brieven die Vincent aan zijn broer Theo zond, blijkt dat hij de rode kleur veelvuldig gebruikte. Naast de verkleuring van het rood is ook het geel in de loop der tijd veranderd in een bijna bruine kleur.

De conclusie van Peres wordt onderschreven door de beschrijvingen van de schilderijen in de brieven die Vincent aan zijn broer Theo stuurde. Peres: "Vincent schrijft bij voorbeeld dat een bepaald veld op een schilderij paars is, terwijl wij nu een heel andere kleur zien. Dat betekent niet dat de beschrijving in de brieven niet klopt, maar onderschrijft de stelling dat de verf is verkleurd."

Waarom Van Gogh zoveel gebruik maakte van de rode kleur, is moeilijk te zeggen. Het "romantische verhaal", als zou de arme schilder over onvoldoende geld beschikken, waardoor hij inferieure verf gebruikte, wijst Peres resoluut van de hand. Het meest waarschijnlijke acht zij het dat Van Gogh de kleur bijzonder mooi vond. Van Gogh ging volgens haar heel specifiek en zorgvuldig met zijn kleuren om. Hij schilderde met verf uit tubes, waarop meestal niet stond vermeld wat de samenstelling was.

HBO

ZATERDAG

17.30 Movie: 'Funny About Love' (1990)
19.15 Movie: 'Short Time' (1990)
21.00 Movie: 'Guilty by Suspicion' (1991, Robert de Niro, Annette Bening)
23.00 Rowan Atkinson
24.00 Police Academy
01.40 Movie: 'Quick Change' (1990)
03.10 Movie: 'Last Call' (1991)
04.40 Movie: 'The Sheltering Sky' (1990)

HBO

ZONDAG

13.30 Movie: 'The Big Picture' (1989)
15.30 Movie: 'Rock 'n Roll High School Forever' (1990)
17.00 Movie: 'Steel Magnolias' (1989)
19.00 Movie: 'We're No Angels' (1989)
21.00 Movie: 'Witness' (1985, Harrison Ford, Kelly McGillis)
23.00 Sports Illustrated Swimsuit '92
01.50 Movie: 'After Midnight' (1989)
03.25 Movie: 'Breaking In' (1989)
05.05 Whoopi Goldberg: Chez Whoopi
06.05 Movie: 'Enemies, a Love Story' (1989)

CBS

ZATERDAG

20.00 Local Programming
21.00 CBS Saturday Movie
23.00 To be Announced

CBS

ZONDAG

21.00 Murder, She Wrote
22.00 CBS Sunday Movie

NBC

ZATERDAG

20.00 Local Programming
21.00 Golden Girls
21.30 Walter and Emily
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters

NBC

ZONDAG

20.00 Eerie, Indiana
20.30 The Torkelsons
21.00 Hot Country Nights
22.00 NBC Sunday Night at the Movies

TBS

ZATERDAG

16.05 movie: 'Flash Gordon' (1980)
18.05 Fishing With Roland Martin
18.35 Fishin' With Orlando Wilson
19.05 World Championship Wrestling
21.05 Movie: 'From Russia With Love (1963, Sean Connery, Daniela Bianchi)
23.35 Movie: 'The Spy Who Loved Me' (1977, Roger Moore)
02.20 Movie: 'Escape From New York (1981, Kurt Russell)
04.20 Movie: 'The Lost Continent (1968)
06.05 Night Tracks: Chartbusters

TBS

ZONDAG

14.00 Nascar Racing (Pontiac Excitement 400 from Richmond, Va. (L)
17.35 Tom and Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet and the Planeteers
19.05 WCW Main Event
20.00 Movie: 'Moonraker' (1979, Roger Moore, Lois Chiles)
22.30 National Geographic Explorer
24.30 Paid Program
01.30 World Tomorrow
02.00 Paid Program
05.00 WCW Main Event
06.05 Hogan's Heroes
06.35 CNN Headline News

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
18.57 Tempu pa Dios;
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Carnaval;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg: Carnaval;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Modisima met Saida en Annemarie;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Sine di Gala:;
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
******

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde,
Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Halkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur, tel.: 8342)

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 25,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en de Kiekvogel door Marten Toonder

3551 — Heer Bommel wierp met een kreet van afschuw het mandje van zich af en zette het op een lopen. De wespenzwerm steeg als een dichte wolk uit het vlechtwerk omhoog om de voortsnellende heer te volgen.

En aangezien de insectjes een grote snelheid kunnen ontwikkelen wanneer ze ontstemd zijn, slaagde heer Ollie er niet in hun te ontlopen.

Jammerend draafde hij door het woud; struikelend over wortels en gestriemd door takken; totdat hij ten slotte aan de rand van het bos een vijver vond.

Gorgelend verdween hij onder water doch de wespen bleven zoemend boven de luchtbullen zweven; klaar om te steken zodra het gelaat van de stakkerd boven kwam om lucht te happen.

Tom Poes stond wanhopig op de kant. Vreemd genoeg had hij geen last van de boosaardige diertjes. Maar hij begreep dat hij iets moest doen om zijn vriend te helpen en daarom holde hij de weg af, in de richting van een huisje, dat hij in de verte zag liggen.

Intussen was de heer Kiekvogel ook bij de uitgeverij aangekomen. Op zijn kloppen werd een raampje geopend en verscheen het hoofd van de oude heer Hocus in de omlijsting.

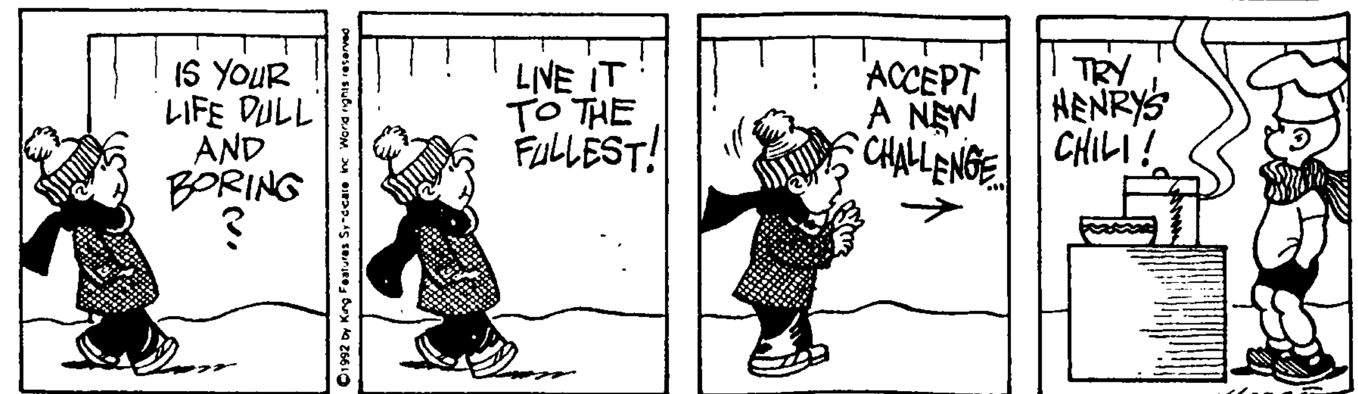
"Dag meneer", groette de fotograaf. "Ik heb hier enkele mooie opnamen. Een goede vangst, al zeg ik het zelf. De burgemeester en de......"

"Heb je een opname van een zekere Bommel gemaakt?" onderbrak de grijsaard hem.

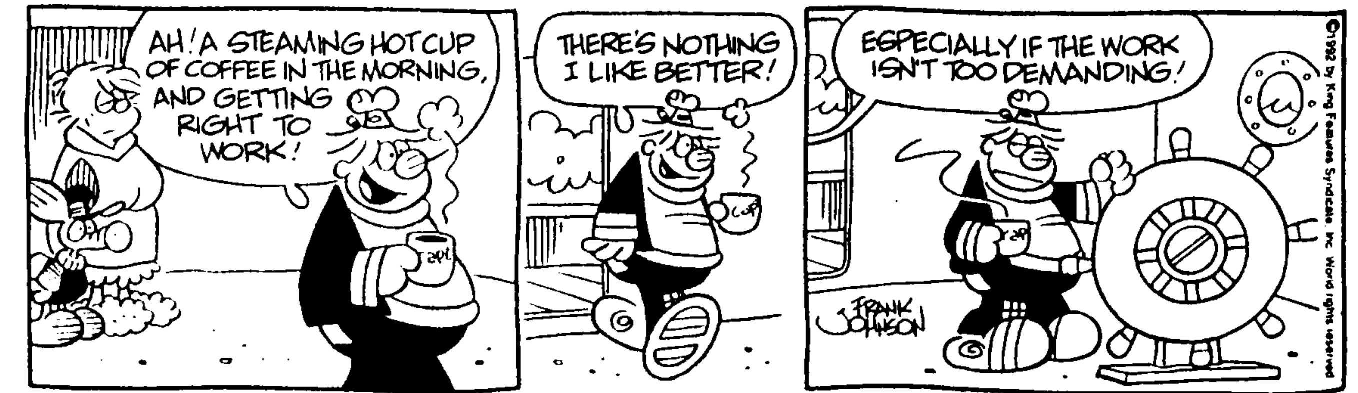
"Nee, die niet", zei de ander wat bedrukt. "Ik had hem haast... maar hij..."

"Hij is de dans ontsprongen, nietwaar?" kraste de uitgever. "Nu, daar houd ik niet van, Kiekvogel. Lieden, die de dans ontspringen, moeten juist geknipt worden, onthoud dat! Je kunt je burgemeester houden, maar Bommel moet ik hebben!"

HENRY ® By Dick Hodgins

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

Stockmarkets-NEWS

NEW YORK	PREV.	6-3	FRANKFURT	PREV.	6-3	AMSTERDAM	PREV	6-3
DOW JONES	3341.	[illegible]	DAX INDEX	1764	1745	CBS GEN.INDEX	128.10	128.00
AM.BRANDS			AEG	732.00	725.50	ABN-AMRO	47.50	47.60
AM.EXP.	21.25	21.38	BASF	248.50	246.40	AEGON	128.00	127.40
ANHEUSER B	56.00	55.88	BMW	560.00	556.00	AHOLD	87.90	88.00
ATT	37.50	37.88	COMMERZBANK	268.50	265.50	AMEV	58.30	57.90
BOEING	32.25	32.00	DRESDNER BANK	774.00	765.00	AKZO	151.00	150.00
CAMPBELL S	36.25	36.88	DEUTSCHE BANK	736.50	727.00	BOLS	47.10	47.50
CHRYSLER	16.63	16.25	HOECHST	259.50	255.50	BUHR.TET.	45.60	46.40
CITICORP	16.50	[illegible]	KAUFHOF	528.30	524.00	DAF	26.30	26.10
COASTAL CO	29.13	28.75	MAN	381.00	373.00	DSM	111.50	112.30
COCA COLA	79.88	78.88	PREUSSAG	382.00	377.00	ELSEVIER	114.00	113.80
DIGITAL	56.38	56.50	SIEMENS	696.50	690.00	FOKKER	35.50	35.30
DUPONT	44.00	46.00	VW	376.00	372.90	GIST BROC.	35.00	34.30
EAST.KODAK	43.75	43.63				HAGEMEYER	149.50	149.00
EXXON	55.25	55.50				HEINEKEN	166.60	177.00
FORD	36.38	35.63	LONDON			HOOGOVENS	55.90	55.80
GEN.ELECT.	77.63	77.50				ING	51.90	52.00
GEN.MOTORS	37.00	36.38	FT-100 INDEX	2538	2532	KLM	38.40	37.90
HEINZ	37.38	36.63				KNP	48.80	49.20
HOMESTAKE	15.38	15.50	ARGYLL	3.30	3.30	MEDLLOYD	63.70	63.60
IBM	88.63	86.25	BARCLAYS BANK	3.09	[illegible]	PHILIPS	37.30	36.50
KELLOGG	56.13	57.25	BASS	8.45	8.41	ROBECO	101.00	100.10
MC DONALDS	39.75	39.62	BRITISH STEEL	0.73	0.73	ROLINCO	100.10	99.40
MERCK	151.25	149.75	BRITISH TEL.	3.35	3.34	RORENTO	72.40	72.30
MINNES.MNG	89.63	90.00	BTR	3.95	3.91	RODAMCO	53.60	52.70
MOBIL CORP	59.63	59.75	[illegible]	4.60	4.66	ROYAL DUTCH	143.20	141.80
NCR			[illegible]	5.98	5.98	UNILEVER	188.00	187.20
PFIZER	72.13	71.25	GRAND MET	8.90	8.94	VMF STORK	47.80	47.80
P.MORRIS	74.38	74.00	MARKS & SPENCER	3.15	3.12	VOC	44.50	44.00
QUAKER	63.75	64.38	MIDLAND	4.53	4.47	VNU	82.40	83.10
SEARS	45.75	46.63	TATE & LYLE	4.26	4.27	WESSANEN	91.10	90.40
UP JOHN	39.88	39.75						
WOOLWORTH	29.13	28.63						
			TOKYO					
GOLD	350.50	350.20				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	20864	20992			
SILVER	4.06	4.05				TSE 300	3546.	3534.
			BRIDGESTONE	1090	1110			
CRUDE OIL	18.76	18.64	CANON	1340	1330	ALCAN	20.75	20.50
			DAI ICHI KANGYO	1990	1980	BELL	47.63	47.63
US$/Yen	131.75	131.90	DAIWA SEC.	860	840	BANK OF NS	21.50	21.50
			HITACHI	802	777	CAN.PAC.	17.75	17.50
US$/MARK	1.67	1.68	HONDA MOT.	1480	1470	IMASCO	36.38	35.38
			JAPAN AIRLINES	805	775	LAIDLAW	11.88	12.00
GBP/US$	171.65	171.55	NEC			MOORE	24.63	24.38
			NOMURA SEC.	1340	1310	NORANDA	18.63	18.63
US$/NLG	1.88	1.88	NIPPON STEEL	336	331	PLACER DOME	12.38	12.25
ECU/US$	123.40	122.30	MAZDA	497	490	POWER CORP.	15.25	15.13
CAN/US$	84.03	84.14	SONY	4010	4000	ROYAL BANK	25.50	25.25

NEW YORK - De aandelenkoersen op de Newyorkse effectenbeurs zijn vrijdag voor de derde achtereenvolgende dag gedaald. De Dow Jones-index van de dertig fondsen sloot 19,89 punten lager op 3221,61. De index heeft in drie dagen tijd 68 punten verloren. De omzet kwam uit op 186 miljoen aandelen. De handel trok zich weinig aan van de vrijdag bekendgemaakte cijfers over de Amerikaanse economie. De werkgelegenheid is veel meer dan verwacht toegenomen, maar de werkloosheid nam ook toe. De obligatiemarkt reageerde echter wel heftig op de berichten en dat had weer invloed op de aandelenmarkt. Vooral onder invloed van door de computer aangegeven verkoopprogramma's daalde de index in de loop van de middag.

De dollar daalde iets op de Newyorkse valutamarkt. Tegen het einde van de handel werd een koers van f 1,8760 genoteerd tegen een slotkoers van f 1,8790 in Amsterdam. De dollar sloot donderdag in New York op f 1,8810.

Financieel Nieuws

Heineken enige uitschieter

AMSTERDAM - Op een ongeanimeerde Amsterdamse effectenbeurs was Heineken vrijdag de uitschieter met een nieuw hoogtepunt. Door de hogere winstcijfers en ondanks de flinke uitbreiding van het aandelenkapitaal schoot Heineken omhoog naar f 177, een winst van f 10,40. Ook zorgde de optiebeurs voor enige vraag naar dit fonds. Bij drukke handel bereikte Heineken een tweede plaats op de omzet top-30 lijst. Er werd voor f 61 miljoen verhandeld, bijna tien procent van de totale beursomzet in aandelen. Daarmee was eigenlijk al het kruit op de beursvloer verschoten. Het merendeel van de fondsen moest omlaag onder meer door de lagere koersen in Londen en Frankfurt. De CBS-stemmingsindex daalde bescheiden van 128,1 naar 128 punten en de koersindex schoof eveneens naar beneden van 206,90 naar 206,30. Er werd een redelijke omzet behaald. Aandelen waren goed voor f 654 miljoen en obligaties namen f 644 miljoen voor hun rekening.

Platenboer Polygram, die donderdag hogere winstcijfers publiceerde, lag vrijdag in tegenstelling tot donderdag goed in de markt. De Philipsdochter trok in deze zwakke markt f 0,40 aan tot f 45. Bührmann-Tetterode die onlangs flink lagere cijfers bekendmaakte, stond in de belangstelling. Beleggers vinden dat het aandeel goedkoop is geworden waardoor de vraag naar de stukken kon aantrekken. Ook KNP kon profiteren van deze vraag naar cyclische waarden en ging met vier dubbeltjes omhoog naar f 49,20.

De verliezen van Super Club lieten de koers van Philips sterk zakken. De financiële situatie van Super Club is verder verslechterd en Philips onderhandelt met de banken over het voortbestaan van Super Club. De koers van het elektronicaconcern zakte met f 0,80 naar f 36,50. De internationals werden getroffen door de lagere koersen op Wall Street donderdag. Koninklijke Olie gaf f 1,40 af op f 141,80. KLM moest een verlies van vijf dubbeltjes accepteren op f 37,90.

Op een rustige lokale markt stond het niet-courante Mulder Boskoop in de belangstelling met een winst van f 2 op f 54. Onlangs werd bekend dat het Begemann-concern onder leiding van 'veelvraat' Joep van den Nieuwenhuyzen een belang in Mulder Boskoop heeft verworven. Grolsch profiteerde van de hogere winst van Heineken en werd meegetrokken naar een niveau van f 196, een plus van f 4. Op de parallelmarkt zakte Van den Nieuwenhuyzen-dochter Docdata met twintig cent naar f 5,50. De Drie Electronics gaf f 1 af op f 15,10. Op een rustige optiebeurs werden 40.000 contracten omgezet. Philips was het drukste fonds met een omzet van 8200 contracten.

Effectenbemiddelaars op de zwarte lijst

AMSTERDAM - Het ministerie van financiën heeft weer toegeslagen. Het waarschuwt Nederlandse beleggers voor de 'illegale' activiteiten van drie effectenbemiddelaars. De drie bedrijven, waaronder het in Amsterdam gevestigde adfico adviesbureau, handelen in aandelen en opties hoewel zij geen vergunning of ontheffing hebben verkregen van het ministerie. Volgens de wet effectenhandel moeten effectenbemiddelaars toestemming aan Den Haag vragen. Met de wet effectenhandel probeert de overheid uitwassen bij effectenbemiddelaars te voorkomen. In het verleden waren er diverse handelaars die via louche kantoortjes waardeloze stukken op de markt brachten. De beleggers kwamen er vaak te laat achter dat deze aandelen geen cent waard waren.

Al eerder had het ministerie een lijst met in Duitsland gevestigde handelaren bekendgemaakt. Op het lijstje stonden negen bedrijfjes die volgens de ambtenaren uit Den Haag de wet schonden. Nu is de "zwarte" lijst "verrijkt" met Phrix AG uit het Zwitserse Oberiberg, Commodity Futures GMBH uit Kleef (Duitsland) en de in Amsterdam gevestigde coöperatieve vereniging Adfico adviesbureau UA.

Een woordvoerder van Adfico, die een kantoor heeft op de Weteringschans 94, wilde vrijdag nauwelijks commentaar geven op de waarschuwing van het ministerie.

Den haag houdt de bedrijven al enige tijd in de gaten. Vorig jaar werden al negen bedrijven op de "zwarte" lijst gezet. De bemiddelaars bleken de Nederlandse markt systematisch af te schuimen. Het ministerie stelt zich op het standpunt dat ook in het buitenland gevestigde bedrijven die handel willen bedrijven in Nederland, moeten voldoen aan de voorwaarden van de wet effectenhandel.

AGENCIA FUNERARIA
" EL TRIBUTO "
Tel. 375390

Op 3 maart 1992, is van ons heengegaan onze lieve, zorgzame en onvergetelijke echtgenoot, papa, opa en broer

ARNOLD EUGENE JACOBS

(Gepensioneerde van de Shell)

Namens zijn Echtgenote : Edith Jacobs-Toegijan
Kinderen : Helen Jacobs en Rei Evers
Marcel Jacobs en Thea van Doorn
Marcia Jacobs en Philip Samson
Milja en Mary Jacobs-Balmeyer
Lionel en An Jacobs-Sastromedjo
Elly Jacobs en Edward Pieters
Stiefkinderen : Carmelita Sauer en familie
Iris Hendrikson en familie
Loreen Amzand en familie
Glenn Amzand en familie
Broers en zusters: Annie, Leonie, Jules, Emmy en Andre en hun gezinnen
Kleinkinderen : Danilo, Fabiola, Steven, Romey, Elrol, Hedi, Gino, Sayen en Diego
Nichten : Patricia, Joan, Ruth en hun gezinnen
Families : Amzand, Ziehem, Evers, Balmeyer, Samson, van Doorn, Cordnel, Daira, Kuster, Kisburg, Sandries, van de Burg, Lobrecht, van Eer, Hopkinson en Chin-Sie-Yen.

De begrafenis zal plaats vinden op dinsdag, 10 maart 1992, om 4 uur vertrekkende vanuit El Tributo Otrabanda naar de Protestantse begraafplaats aan de Roodeweg.
Gelegenheid tot condoleren vanaf 1 uur bij El Tributo Otrabanda.
Gelieve geen rouwbeklag aan huis.

AGENCIA FUNERARIA
" EL TRIBUTO "
Tel. 375390

Onze lieve
"OPA JACOBS"
is heengegaan.
Rust Zacht lieve "OPA"
We zullen U ontzettend missen.
Elrol, Hedi, Steven, Romey, Gino, Sayen en Diego.

With deep sympathy we announce the passing away of

FRANCIS FRANCA
better known as
"FRANKIE"

The beloved father of our Managing Director, General Manager and Directors

May he rest in peace

Staff and Personnel of
Sunny Isle Real Estate Dev. Corp. N.V.
Sunny Isle International Dev. Co.
Paradise Beach Villas
La Vie en Rose Restaurant
The Grill House Restaurant
Fisherman House Restaurant
Franca's Cleaning & Exterminating Services
Proina N.V.
Courtesy Car Rental
Harms Hair Studio
White Sands Real Estate

The body will be laid out for viewing on monday March 9, 1992 Francisco Church, after which the funeral will take place, leaving the church at 4.00 p.m.
Aruba, 6 March 1992

Sunny Isle

La Vie en Rose

Paradise

GARMAROS AGENCIES

Ku hopi duele GARMAROS AGENCIES ta partisipá fayesimentu di

Sra. CATHARINA (Tinchi) MARCHENA-HERNANDEZ

nos esposa i Mami stimá.

Direktor: Osvaldo Marchena i yunan
GARrick
MARoushka
OSvaldo jr.

GRADICIMENTO y INVITACION

Na boso tur cu a demonstra amor, cuido, convivencia y sympatia na nos mama, ruman, cuna, tanta, abuela, bisabuela, amiga y juffrouw:

ANA MARIA GARRIDO-LACLE

nos ta expresa nos profundo gratitud. Nos ta invita boso pa tras santo sacrificio di misa pa descanso di su alma, diamars 10, dienplo 12 P.M. y diasabra 14 di maart 1992 pa 7.00 di anochi na iglesia Santa Filomena na Paradera.
Aruba, 6 maart 1992.

***

De winst voor belastingen van de Britse fabrikant van vliegtuigmotoren ROLLS ROYCE is vorig jaar als gevolg van de malaise in de luchtvaart gekelderd van 176 miljoen pond tot 51 miljoen pond (f 165 miljoen). Het dividend is desondanks gehandhaafd op 7,25 pence per aandeel. De omzet verminderde met vijf procent tot 3,5 miljard pond (f 11,3 miljard). Het bedrijf heeft laten weten dat er dit jaar opnieuw banen zullen verdwijnen, maar minder dan in 1991, toen het aantal werknemers verminderde met 7.000 tot 56.000.

ÑAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
ZATERDAG 7 MAART 1992

VOOR HET EERST in de geschiedenis van de mensheid is bewezen dat de dood slechts een deur is naar een oneindig leven. Bezorgdheid bij het overlijden van een geliefde of kennis en de angst voor de dood is door dit bewijs overbodig. Zelfmoord is stupide omdat de ziel toch blijft voortleven en een atomische holocaust kan niemand meer vernietigen. Kortom: het eeuwenoude taboe rondom de dood blijkt onzin. Arubaan Padu Lampe is het roerend eens met deze uitspraken van wetenschappers. Hij is zeer geïnteresseerd in het leven na de dood. Hij zou willen dat alle mensen begrepen dat de ziel maar tijdelijk in ons lichaam woont en na de dood zijn eigen gangetje gaat. Padu houdt er interessante denkbeelden op na. Hij is een begaafd man maar blijft de eenvoud zelve. Een doodeenvoudig mens met een doodeenvoudig verhaal. Zowel letterlijk als figuurlijk.

=door Eef Hermers =

'Wetenschap bewijst het eeuwig leven'

Padu Lampe is om de dooie dood niet bang....

Er is al veel onderzoek gedaan naar het al of niet voortbestaan van de mens na de dood. Veel onderzoeken hebben al succes gehad. Zo houdt de non-profit stichting in de USA, de Metascience Foundation Inc., zich onder meer bezig met het onderzoek op het gebied van de EVP, Electric Voice Phenomenon. Dat is het vastleggen van stemmen van overledenen op de recorderband. Veel mensen hebben met succes geëxperimenteerd met EVP. Het staat vast dat hier geen sprake is van bedrog, maar dat de opgenomen stemmen inderdaad afkomstig zijn van mensen die zich momenteel in een andere dimensie van bestaan bevinden. De mensen zeggen dat zij op aarde hebben gewoond en zijn gestorven.

CASSETTEBAND

Lampe laat een cassetteband horen waar verschillende interviews met 'de doden' op staan. Wetenschapper George Meek geeft een korte introductie. Meek: "Er is ons altijd verteld dat leven na de dood bestaat. Maar niemand heeft ooit een gesprek gevoerd met één van de acht biljoen mensen die ooit op aarde **heeft geleefd en dood** is gegaan. Nou, de boodschap van deze cassette is dat de lange stilte eindelijk is doorbroken. Normale conversaties met personen die dood zijn, is nu realiteit. Of deze stemmen nep zijn? Natuurlijk niet. Ik had een man in mijn laboratorium die een gesprek voerde met zijn moeder. Zij was vier jaar daarvoor gestorven. Dat is toch een ijzersterk bewijs?"

De cassetteband wordt even stil gezet. Lampe: "Typisch vind ik dat. Er ontstaat altijd twijfel en hilariteit bij historische ontdekkingen. Ik las laatst nog over Galilei Galileo, een Italiaanse sterrenkundige en filosoof die in de de zeventiende eeuw leefde. Hij raakte in moeilijkheden toen hij zijn ontdekking, dat de áárde om de zon en niet de zon om de aarde draait, bekend maakte. De theologen van paus Paul de Vijfde verboden hem zijn theorie verder te verspreiden. Hij werd zelfs bedreigd door de inquisitie te worden gemarteld! Zo zijn er meer voorbeelden dat de mens zeer traag is nieuwe theorieën zelf te onderzoeken naar waarheid en die te accepteren. Het is vaak zo dat onderzoekers die met verbluffende resultaten komen, verguisd worden. Na enkele jaren worden diezelfde resultaten echter wél geaccepteerd. Het is de aard van de mens om alles wat nieuw en vreemd is in eerste instantie van zich af te schuiven. Hij heeft dan enkele jaren nodig om aan het nieuwe idee te wennen. Heel typisch".

ROBOT

De startknop wordt weer ingedrukt. De eerste stem is ongeveer twee keer zo snel als de normale menselijke stem en klinkt bovendien als een robot. De stem identificeert zich als de man die leefde en dood ging in een dorp dat Kiernbach heet in het Zwarte Woud, Duitsland. "Warted auf Walter von Kiernbach", zegt de robot. De tape doet in eerste instantie zeer ongeloofwaardig aan. "Dat klopt ook", lacht Lampe, "dit is één van de eerste geluidopnames op het gebied van de EVP. De stemmen waren toen zeer onduidelijk. Maar de wetenschap heeft veel progressie gemaakt. Wacht maar even, dadelijk hoor je stemmen die verbluffend helder en goed te verstaan zijn. Lampe blijkt gelijk te hebben. De band laat de heldere, lieve stem van een Engelse actrice, Ellen Terry, horen. Zij stierf op de leeftijd van 78 jaar in 1926. Zij doet de volgende uitspraken, 39 jaar na haar overlijden:

"Ik concentreer mijn gedachten zodat jullie ze door middel van vibratie kunnen horen in jullie atmosfeer. De communicatie tussen jullie en onze wereld is erg gecompliceerd. Dat realiseer ik me maar al te goed. Proberen om met jullie te praten vanuit deze kant van het leven, mijn verstand erbij te houden, kan veel mensen helpen. Jullie moeten begrijpen dat de mens niet hetzelfde blijft. Ik was oud. Als ik nu terug zou komen, is mijn verschijning en persoonlijkheid veel jonger. Ik ben niet langer meer een oude dame. Mensen zouden zeggen dat ik het niet zou zijn omdat ik oud was en een andere stem had toen ik dood ging. Ik heb geen leeftijdsgebonden lichaam meer. Ik lijd niet meer aan ziektes die men op aarde kan krijgen. Mijn lichaam is gerevalideerd. Het is heel anders. Ik spreek voor iedereen hier, als ik zeg dat onze grootste zorg en tevens grootste wens is om verdienstelijk te zijn. Om de angst voor de dood weg te halen. Om mensen te laten weten dat het leven doorgaat. Het leven op aarde is noodzakelijk, een essentieel onderdeel van de evolutie".

Een andere interessante stem is afkomstig van William Randolph Hearst, een krantemagnaat die op de leeftijd van 87 jaar in 1951 overleed. Hij kijkt met gemengde gevoelens terug op zijn zakelijke leven.

"Ik heb drastische fouten gemaakt. Teveel macht is slecht...slecht, écht slecht. Ik had macht over miljoenen mensen waaronder mijn bekenden en beste vrienden. Ik realiseer me maar al te goed dat macht corruptie is. Heel weinig stelde mij tevreden. Ik wilde altijd meer, iets nieuws, iets anders. Totdat ik mijn gevoel voor realiteit verloor. Ik leefde in een wereld die ikzelf had gecreëerd. Ik weet dat sommige mensen op mijn imperium neerkeken als corrupt en seniel. Dat is misschien wel waar. Maar ik denk dat ik met ernst kan zeggen, zonder excuses te zoeken, dat ik ondanks alles, zowel hier als daar, iets goeds heb gedaan. U kent het Hearst Empire, het was het machtigste van de Verenigde Staten. Ik ga soms terug door het kantoor. Ik zie, ontdek en ben geïnteresseerd. Maar ik ben God zij dank niet meer zo betrokken en bezorgd. Eén ding houdt me op het moment meer bezig dan alle andere: als ik de trieste gang van zaken bekijk vraag ik me af of jullie wereld ooit de waarheid zal accepteren".

GEORGE MEEK
...leven na de dood...

"Lichaam stelt in feite niet zo veel voor"

Lampe: "Iedereen zou moeten begrijpen dat hij moet stoppen met denken over zichzelf als een lichaam met een ziel. De mens moet aan zichzelf denken als een ziel die tijdelijk in een lichaam woont. De ziel kan oneindig groeien in mentaliteit, verstand en emotie. Het lichaam stelt in verhouding niet zoveel voor. Bij het sterven verdwijnt het fysieke lichaam, er blijft in principe niks meer van over. Maar de ziel blijft. Dat betekent dus dat je nog steeds leeft. 'The sky is the limit' vind ik in dit verband dan ook een prachtig gezegde".

GESCHIEDENIS

De geregistreerde geschiedenis van onze planeet gaat ongeveer tot achtduizend jaar terug. Communicatie door middel van electro-magnetische systemen is nog maar 150 jaar oud.

Dat betekent dat de mens deze systemen slechts in twee procent van het bestaan op aarde heeft ontwikkeld. Nieuwsoverdracht door de postduif is bij wijze van spreken binnen anderhalve eeuw vervangen door communicatie-satellieten in de ruimte. "We nemen niet vaak de tijd om na te denken over het tempo waarin de ontwikkeling van communicatie-systemen de afgelopen eeuw is versneld", aldus Lampe.

In 1838 toont Morse aan dat een electromagneet door middel van tikjes een boodschap via een draad kan zenden. Vervolgens ontdekt Alexander Bell in 1876 dat een draad niet alleen tikjes maar ook de menselijke stem kan overdragen. In 1896 bewijst Guglielmo Marconi dat de puntjes en tikjes over een lange afstand getransporteerd kunnen worden zónder draad. Nu de stem zonder draden getransporteerd kan worden, vindt Edwin Armstrong al snel de radio uit. In 1926 volgt dan de eerste televisie. Tenslotte landt in 1969 de eerste mens op de maan dat door de mensen op aarde wordt gevolgd door radio en televisie via een rechtstreekse uitzending, óp de maan gefilmd. Inmiddels worden foto's en data verzonden vanuit onbemande ruimtevaartuigen die miljoenen kilometers van onze aarde zijn verwijderd. Wie denkt dat dit de laatste ontdekking is, heeft het mis. Een doorbraak die nóg spannender is, voltrekt zich namelijk nú, op dit moment.

Contact met dode via 'spiricom-systeem'

In 1971 opende George Meek, een electronisch ingenieur, een laboratorium. Hij was een bekend auteur en onderzoeker op het gebied van de EVP. Hij zocht naar de mogelijkheid om een electronisch apparaat te construeren waarmee twee-richtingscommunicatie met de wereld van de geesten zou kunnen plaatsvinden. De eerste spannende en grote doorbraak kwam tot stand op 27 october 1979, toen hij gebruik maakte van een gewijzigde zijbandradio. Voor de eerste keer hoorde hij toen een robotachtige stem. De stem was van een Amerikaanse arts, die vijf jaar eerder was overleden. Hij stelde zich voor als Doc Nick en bleek ook een radio-amateur te zijn geweest. Een andere dode gaf zijn geboortedatum op en vertelde waar ze een exemplaar van zijn geboortebewijs konden vinden. Ook gaf hij zijn AOW-nummer en vertelde over zijn studie en werk. Hij was hoogleraar in de natuurkunde en bekleedde meerdere hoge functies in regeringsdienst. De gegevens klopten als een bus.

SPIRICOM

Naar aanleiding van al deze gesprekken werd een tekstboek geschreven dat onderzoekers op weg hielp hun werk voort te zetten op een veel hoger niveau dan al was bereikt. Het contact met de dode kwam tot stand via het zogenaamde 'spiricom systeem'. Het woord spiricom is een samenstelling uit de Engelse woorden spirit en communication. Onderzoekers brachten enkele technische wijzigingen aan die het oude systeem aanzienlijk verbeterden. Inmiddels zijn met behulp van dit soort communicatie al honderden opnames gemaakt van personen die in andere dimensies leven. Deskundigen zeggen dat het spiricomproject slechts een eerste stap is in de richting van een electronisch instrument waarmee herhaling van een tweerichtingsgesprek met de doden altijd mogelijk moet zijn. Verwacht wordt, dat tegen het einde van het jaar 2000 deze vorm van communicatie met het hiernamaals zal zijn geperfectioneerd. Iedereen die wil, kan dan via een dergelijk apparaat een gesprek voeren met een overleden geliefde, familielid of vriend. Voor het eerst in de geschiedenis van de mensheid is bewezen dat de dood slechts een deur is naar een oneindig leven. De angst voor de dood wordt overbodig, evenals de bezorgdheid bij het overlijden van een geliefde of kennis. Het taboe met betrekking tot het sterven kan nu worden weggenomen. Het non-produktieve, religieuze dogma dat gedurende eeuwen ontelbare mensenlevens heeft geëist, kan overboord worden gegooid. Elk individu kan zich gaan realiseren dat hij een bewoner is van een ogenschijnlijk eindeloze cosmos.

Lampe: "Ik geloof dat ieder mens een grote kracht bezit. Maar deze kracht gaat vaak verloren door verwaarlozing en onwetendheid van de huidige ontwikkelingen in de wereld. Harmoniologie is een wetenschap die een alternatief aanbiedt voor de roekeloze weg die velen van ons bewandelen. Het biedt een uitweg van de vicieuze cirkel van spanning en ontevredenheid die te vaak een belangrijk deel van ons leven vormt.

Alle mensen op de hele wereld hebben één ding gemeen: aan het einde van de rit gaan ze dood. Ik zou graag willen dat iedereen gelooft dat de ziel daarna voortleeft. Neem van mij aan dat die gedachte het leven op aarde een stuk aangenamer maakt. Je kunt dan niet meer vernietigd worden door een atomische holocaust. Er is geen enkele macht die het wonderlijke 'total being' kan uitschakelen. Dat 'total being' is de mens. Daarom zullen wij voor altijd blijven leven, daarvan ben ik overtuigd".

JUAN CHABAYA LAMPE, beter bekend als Padu Lampe, wordt in 1920 op Aruba geboren. Het gezin waaruit hij voortkomt is zeer muzikaal: als twaalfjarige speelt de kleine Padu al klarinet, mandoline en piano. Naast zijn muzikale begaafdheid, verdient hij op latere leeftijd ook op schildergebied zijn sporen. Door het experimenteren met verschillende kleuren slaagt hij erin bijzondere effecten te bereiken in zijn zogenaamde 'Colorama-doeken' waar hij later voor wordt bekroond.

Gedurende de Tweede Wereldoorlog is Lampe de eerste op Aruba die een grammofoonplaat op de markt brengt. Een belangrijk moment in zijn leven is de ontmoeting met Rufo Wever. Lampe heeft grote bewondering en waardering voor Wever's muzikaal kunnen. Tussen hen ontstaat een innige vriendschap die tot de dood van Wever zal duren. De productiviteit van Lampe en Wever is enorm groot en een aantal van hun composities wordt zelfs onsterfelijk. Het 'Aruba Dushi Terra' wordt op de plaat vastgelegd en wordt later het officiële Arubaane volkslied. Ook in Venezuela heeft Lampe inmiddels een bekende naam gekregen, met name na de komst van de televisie. Hij wordt een ster in Venezuela en brengt daar elf langspeelplaten op de markt. Als je hem vraagt hoeveel stukken hij heeft gecomponeerd, luidt het antwoord steevast "zóveel dat ik het niet meer weet".

Lampe was vertegenwoordiger en handelaar in elektriciteits artikelen. Hij is nu gepensioneerd en spreekt vloeiend Engels, Nederlands, Spaans en Papiamentu. Hij is buitengewoon actief op het gebied van de metafisica; de leer van 'de bovenzinnelijke werkelijkheid'. Lampe analyseert de zin van het leven en de problemen in de wereld.

Aan het begin van de jaren zestig zorgt hij voor de zoveelste verrassing als zijn in het Engels geschreven boek 'The Third Element' door Cariton Press in New York wordt uitgegeven. Dit wordt gevolgd door 'Harmonogiology' dat Dorance & Co in 1976 in Philadelphia publiceert. In 1986 komt het derde boek in het Papiamentu uit onder auspiciën van 'de Stichting Prins Bernhard Fonds' met als titel: 'Ciencia asercando e mundo Espiritual?'

Lampe heeft veel onderscheidingen gekregen, zoals de Zilveren Anjer, Ridder in de Orde van Oranje Nassau en de Orde van Andres Bello in Venezuela. Vrijwel alle leden van het Koninklijk Huis hebben zijn muzikale uitvoeringen gezien.

PADU LAMPE
...iedere mens bezit een grote kracht...

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Solange Isselt**

Een Saudische journalist loopt voorzichtig langs een grote olieplas. Praktisch het gehele gebied van de Perzische Golf raakte vervuild tijdens de oorlog tussen de V.S. en zijn bondgenoten en Irak.

Uitgebreid onderzoek Greenpeace in Kuwayt

Golfoorlog heeft rampzalige gevolgen voor het milieu

LONDEN - De Golfoorlog heeft in het strijdgebied een milieuramp van ongekende omvang veroorzaakt, zo heeft de milieubeweging Greenpeace een jaar na het einde van het conflict geconstateerd. De oorlog heeft sporen nagelaten in de zee, op het land en in de atmosfeer, die nog jaren merkbaar zullen zijn, aldus Greenpeace in het rapport 'Ecologische erfenis van de golfoorlog'. Een team van Greenpeace heeft verleden jaar twee maanden onderzoek verricht in Kuwayt, aan de kusten van Saudi-Arabië en Iran en monsters genomen van de bodem en de zeeflora en metingen verricht in de atmosfeer. De organisatie roept de getroffen landen op compensatie te vragen bij de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties.

Uit de metingen is gebleken dat de miljoenen liters olie die zijn weggestroomd een 'aanzienlijke schade' hebben aangericht op de zandplaten bij de kust van Saudi-arabië en Zuid-Kuwayt. De baaien en slibgebieden zijn besmeurd met olie, daar waar de flora en de fauna van vitaal belang zijn voor het ecosysteem in de Golf.

DODE VISSEN

De gevolgen kunnen pas na verloop van tijd worden vastgesteld, maar nu al worden er vissen gevonden die door de olievervuiling zijn doodgegaan en moest op sommige plaatsen het begin van de garnalenvangst zes weken worden uitgesteld omdat de diertjes nog te klein zijn. De pogingen de zee te zuiveren, die, aldus het rapport, 'nooit de kust in zijn oorspronkelijke staat zullen terugbrengen' hebben vooral betrekking gehad op de industriële en ontziltingsinstallaties, zonder rekening te houden met de gevoelige ecologische zones.

De - inmiddels gebluste -branden die gewoed hebben in circa 700 oliebronnen 'hebben een soort deken van roet, gas en chemische produkten over het gebied gelegd' dat op de middellange en lange termijn gevolgen kan hebben voor het milieu en de gezondheid.

LUCHTVERVUILING

'Honderden verschillende chemische produkten' zijn door de brandende oliebronnen gevormd, waaronder enorme hoeveelheden zwavel, stikstofoxyde en koolstofmonoxyde. Ook zijn er sporen van metaal gevonden.

De kwaliteit van de lucht in Kuwayt varieert met het uur van de dag. De gevolgen moeten nog worden onderzocht, maar er is weinig gedaan om de bevolking te beschermen door informatie te verschaffen of preventieve maatregelen te nemen. Roetsporen, afkomstig van de oliebranden, zijn ontdekt op de sneeuw van de Himalaya en in regen die gevallen is in in Turkije, Iran en Oman. Op de koraalriffen zijn nog geen sporen van olie of teer ontdekt, maar over de gevolgen op de lange termijn kan nog niets worden gezegd, met name niet wat betreft hun voortplantingssysteem. Datzelfde geldt voor zeezoogdieren, zeeegels en schildpadden, die in dat gebied veelvuldig voorkomen. Tussen de 15.000 en 30.000 vogels zijn doodgegaan en de gebieden waar 100.000 steltvogels hun voedsel vandaan halen, zijn verwoest.

De tanks en pantservoertuigen hebben op de grond de vegetatie verwoest of beschadigd en het zal tientallen jaren duren voordat dat is hersteld. 'Er zouden internationale wetten moeten zijn om te verhinderen dat industriële installaties het doelwit worden en te verbieden dat het milieu doelbewust als wapen wordt gebruikt', aldus Greenpeace dat zegt dat 'oorlog geen aanvaardbaar middel is om internationale conflicten op te lossen'.

ONDERZOEK

Vorige week vertrok een wetenschappelijkeonderzoeksmissie vanuit Muscat in Oman voor een reis van 100 dagen door de Golf om de effecten van de olievervuiling op het zeemilieu te bestuderen. Het onderzoek wordt gefinancierd door de intergouvernementele oceanografische commissie van de Unesco **alsmede de regionale organisatie ter bescherming** van het zeeleven, ROPME.

Het onderzoek wordt verricht vanaf het Amerikaanse onderzoeksschip Mount Mitchell. Meer dan 120 onderzoekers uit 15 landen nemen deel aan bepaalde trajecten van de missie. De deelnemers zijn afkomstig uit lidstaten van ROPME (Bahrayn, Iran, Kuwayt, Oman, Qatar, Saudi Arabië en de Verenigde **Arabische Emiraten) alsmede landen buiten** de regio zoals Nederland, België, de VS, Polen, Bermuda, Duitsland, Monaco en Hongarije.

Reders richten centrum op tegen piraterij

KUALA LUMPUR/ LONDEN - Reders die in toenemende mate in Zuidoost-Azië het slachtoffer zijn van piraterij hebben besloten tot tegenactie over te gaan. Zij hebben daarvoor een anti-piraterijcentrum in Malaysia in het leven geroepen, dat in eerste instantie gaat ressorteren onder het internationale maritieme bureau. Dit heeft een woordvoerder van het in Londen gevestigde bureau bekendgemaakt na afloop van de eerste in Malaysia gehouden conferentie, die uitsluitend is gewijd aan piraterij. "De scheepsindustrie wil de oorlog tegen piraten gaan intensiveren en officieel maken. We denken dat we ze kunnen verslaan met stipte acties. Daarvoor is de hulp van buurlanden onontbeerlijk. Zij kunnen met het leveren van voorinformatie een belangrijke rol spelen", verklaarde Eric Ellen van het internationale maritieme bureau.

BUITENANDS GELD

Het anti-piraterijcentrum wordt met geld uit de scheepsindustrie opgezet, die er al verscheidene malen bij regeringen op heeft aangedrongen de toenemende zeeroverij boven aan de lijst van prioriteiten te zetten. Het startkapitaal bedraagt 360.000 gulden. Het aantal gevallen van piraterij is van 60 in 1990 opgelopen tot 150 in 1991 en heeft reders al tientallen miljoenen gulden gekost. Het anti-piraterijcentrum wordt met de nieuwste computerapparatuur uitgerust en door experts bestierd die de scheepsindustrie zullen wijzen op gevarenzones en informatie gaan doorspelen aan de politie. Dit laatste in verband met het feit dat veel aanvallen niet staan geregistreerd, terwijl de politie er tijdens de conferentie met nadruk op wees dat juist aangifte doen van zeeroverij van het grootste belang is om de criminelen te achterhalen. Een andere maatregel, waarmee men hoopt de piraterij het hoofd te kunnen bieden, is plaatsing van camera's en andere veiligheidsuitrusting op scheepsbruggen en in cabines van kapiteinen, die bij dergelijke roofovervallen meestal worden vastgebonden terwijl hun schip stuurloos wordt achtergelaten. Ellen verklaarde dat de conferentie weliswaar de pogingen van Indonesië, Malaysia en Singapore waardeert, maar hun voorstel om bewakers op de schepen te plaatsen wanneer deze gevaarlijke gebieden passeren, als volstrekt onwerkbaar kwalificeert. "Met de bijna 1.000 schepen die wekelijks Zuidoost-Azië aandoen is dit niet haalbaar", zei Ellen, die eraan toevoegde dat piraten tegenwoordig niet meer schepen beklimmen met een dolk tussen hun tanden, maar beschikken over uiterst geavanceerde overvalpraktijken, die niet onderdoen voor georganiseerde mafia-invallen.

Aan de conferentie, die achter gesloten deuren plaatshad, namen hoge recherche-functionarissen en reders deel uit Australië, China, Hong Kong, Nederland, Indonesië, Malaysia, Noorwegen, Thailand en Groot-Brittannië.

PAUL KEATING
...mikpunt sensatiepers...

Boulevardbladen: "Schandelijk gedrag"

Australische premier blijft Britten shockeren

CANBERRA - De naam van de Australische premier Paul Keating staat momenteel zowel in Groot-Brittannië als Australië gelijk aan opschudding, schreeuwende krantekoppen en verhitte debatten. Keating heeft het bij de Britse bladen totaal verbruid sinds hij bij het staatsbezoek van koningin Elizabeth II aan Australië een speech heeft gehouden die waarnemers als 'proonafhankelijk' bestempelden.

En of dat niet genoeg was sloeg de premier op een gegeven ook nog zijn arm joviaal om het middel van de vorstin. De boulevardbladen waren het dan ook eens over het gedrag van Keating....Schande!. Zijn vrouw Anita, een nederlandse, kreeg ook een veeg uit de pan want het gaf toch geen pas niet te buigen als je de koningin van Groot-Brittannië ontmoet. Keating lijkt zich ondertussen van alle opwinding niets aan te trekken. Vorige schoffeerde hij de Britten opnieuw door hen ervan te beschuldigen dat zij Australië in de Tweede Wereldoorlog in de steek hebben gelaten toen Japan het Britse dominion bedreigde.

HAGEDIS

De 'Lizzard (hagedis) of oz', kopte het tabloidblad The Sun na de beschuldiging. Ook vanuit eigen land kreeg de premier de wind van voren. De voorzitter van de Australische organisatie van oorlogsveteranen zei dat Keating 'de kluts kwijt is' en historici spraken hun twijfel uit over eatings historische kennis. Keating - sinds twee maanden premier - verklaarde zich in het geheel niet druk te maken over alle opwinding. "Ik zal u altijd een pro-Australische zienswijze geven en wij zullen voor niemand onze hoeden afnemen of een nette buiging maken", zo verzekerde Keating voor de Australische radio.

De premier zei dat de kritiek op zijn optreden met name komt van behoudende elementen binnen de conservatieve partij en de sensatiepers. "De mensen die momenteel Groot-Brittannië besturen hebben een duidelijke opvatting over dit alles....Zij maken zich niet druk, zij begrijpen het volkomen", aldus Keating. "Het zijn juist die bekrompen geesten die zich in de kieren en spleten van het Britse establishment bevinden die zich opwinden". Voor de Britse tabloids had de premier geen goed woord over. "De ergste in hun soort".

Keating hield zijn politieke tegenstanders voor dat de toekomst van Australie niet in Groot-Brittannië maar in Azië ligt. Hij herhaalde niets van zijn opmerkingen over het Britse optreden in de Tweede Wereldoorlog terug te nemen.

Volgens de Australische premier heeft Groot-Brittannië tijdens WO II Australië aan zijn lot overgelaten. De Britten plaatsten door het opgeven van Singapore en Maleisië Australië onder extreme druk van de Japanners, aldus Keating. Bovendien had londen troepen moeten sturen om Australië te beschermen tegen een mogelijke aanval van de Japanse keizerlijke legers.

TE JONG

Australische geschiedkundigen en veteranen buigen zich inmiddels over de vraag of de premier gelijk had of niet. "Hij is te jong om zich een goed beeld te kunnen vormen hoe het in 1941-42 was. Hij snapt niet hoe de wereld er toendertijd uitzag", zo stelde Alf Garland, voorzitter van een vooraanstaande organisatie van oorlogsveteranen. "Hij is kennelijk iemand die af wil van alle banden met Groot-Brittannië.....Hij is gewoon de kluts kwijt".

Historici zijn verdeeld over het waarheidsgehalte van Keatings oordeel over het Britse optreden in WO II. "Onredelijk, de Britten hebben gedaan wat ze konden", zo vond Geoffrey Blainey. Collega-geschiedkundige David Day zei zich wel te kunnen vinden in de woorden van de premier. "Australië liep in 1942 een enorm risico omdat de Britten hun oorlogsinspanningen volledig concentreerden op Europa en het Midden-Oosten. Door deze opstelling lag Australië het grootste deel van 1942 open voor een (Japanse) invasie".

Vrouwelijk kogelvrij vest

Franse politievrouwen hoeven zich in de toekomst niet langer te persen in een vormloos **kogelvrij vest** dat is toegesneden op de recht-toe-recht-aan vormen van hun mannelijke collega's. Zij zullen de beschikking krijgen over speciale vesten die aan de typisch vrouwelijke vormen zijn aangepast. Dit heeft staatssecretaris Veronique Neiertz voor vrouwenzaken woensdag bekendgemaakt.

Volgens Neiertz worden de vrouwelijke agenten door de huidige vesten in hun bewegingsvrijheid beperkt. Zij voegde daar aan toe dat de vrouwen, die zeggen dat zij net zo snel moeten kunnen zijn als hun mannelijke collega's, niet langer verplicht zijn de voorgeschreven politiekistjes te dragen die zijn uitgerust met hakken van zeven centimeter.

"Veel muziek in mijn volgende show"

Jenny Arean: "Als ik een man was zou ik naar Campo Alegre gaan"

door Hennie Harinck

ZE KREEG DE meest uiteenlopende reacties op haar programma 'Het Huishoudschool-syndroom'. Zo vonden sommigen dat ze haar tekst aan de locale situatie had moeten aanpassen. Daar is echter geen sprake van, aldus de pittige showvrouw, die begiftigd is met een stem als een orkaan. "Ik pas m'n teksten nooit aan aan locale omstandigheden." Ook zou de Amsterdamse nogal grof in de mond zijn, maar dat is nu eenmaal 'des Areans'. "Ik trek juist mijn bek open over dingen waarover gezwegen wordt." Toch huist in deze stoere meid een kinderziel, wat moge blijken uit haar voorliefde voor een dichter als Willem Wilmink, die ze ontdekte tijdens de door haar verguisde huishoudschoolperiode. Over het syndroom is ze inmiddels wel heen.

In de bar van het Princess Beach hotel een drankje drinken met Jenny Arean betekent dat er heimelijk foto's worden gemaakt door verdekt opgestelde bewonderaars en grif drankjes worden aangeboden door 'die heer aan de bar daar'. Gekleed in een strak kniebroekje en dito zwart hempje ziet ze er dan ook goed uit voor een dame die bijna vijftig jaar oud (pardon: jong) is. "Er goed uitzien heeft te maken met wat tussen je oren zit", zegt ze met een hikkend lachje als reactie op mijn compliment. Ze heeft niet zoveel tijd voor een gesprek, want de dag daarop vertrekt ze alweer voor een optreden op St. Maarten waar ze nog nooit eerder was. "Ik moet beslist hier terugkomen want ik heb lang nog niet alles gezien."

De one woman show 'Het Huishoudschool-syndroom' vertolkte ze eerst op Aruba ("Op Aruba was het publiek tot nu het het allerleukste: heel spontaan. Net of men zich minder bekeken voelde dan hier.") In Centro Pro Arte kampte ze tijdens haar twee voorstellingen met een enorm 'zwart gat': het voortoneel, waar ruimte is voor een 'heel orkest'. "Het leek wel een openbare generale. Ik zag alleen af en toe wat schimmen in de zaal. Dat is niet bevordelijk voor het contact met het publiek. Je moet dan zoveel overbruggen."

De reacties op haar voorstelling varieerden van 'absolute klasse' tot 'tegenvallend' en 'ze had niets aangepast aan de locale situatie'. "Mijn show aanpassen doe ik nooit. Dan wordt het zo'n gelegenheidsconference. Wim Kan deed dat wel. Als er een of andere burgemeester wat geflikt had in het dorp waar hij optrad, dan sprak hij daar wel tien minuten over. Maar een conference is een totaal andere manier van werken."

Met 'Het Huishoudschool-syndroom' is Areans vierde *one woman show* in eigen beheer. Daaraan vooraf gingen 'Gescheiden vrouw op oorlogspad', 'En voort gaat ie weer' en 'Neem je een aapje voor me mee'. Op Curaçao bracht ze geen van de eerst drie shows, wel trad ze hier elf jaar geleden op in de musical 'The Club'.

Ze mag zich verheugen in een vrij jong publiek. "Dat merk je als je avond aan avond in de Kleine Komedie in Amsterdam optreedt. Dan krijg je een idee wie nu eigenlijk naar je show komen. Maar om nu een prototype van de Areanliefhebber te geven. Nee, dat zou ik niet kunnen."

STADS

Haar programma omschrijft ze als 'stads en beslist niet provincials'. "Ik kreeg hier wel de reactie dat ik nogal grof zou zijn." Arean schrikt er niet voor terug om in haar show de taal van de straat te gebruiken en taboe-onderwerpen aan te snijden. Dat doet ze niet alleen om te choqueren en de aandacht vast te houden, maar ook omdat het 'des Areans is'. Ze woonde als meisje in de Amsterdamse Pijp, heeft een 'rottige' jeugd gehad en is later, na tien jaar huwelijk, gescheiden. Een Amsterdamse meid, die van haar hart geen moordkuil maakt en een hekel heeft aan 'hypocriete taal'.

Haar shows bestaan uit een aaneensmelting van liedjes en conferences. De liedjes zijn vaak gemaakt door geliefde tekstschrijvers en dichters; de verbindende conferences, zoals Vriendinnen en Tante Riek en Eef ("Die bestaan echt en wonen in bejaardenhuis de Rietvink in Amsterdam.") schreef ze zelf. "Aan liedjes schrijven waag ik me niet. Zolang ik weet dat er fantastische tekstschrijvers zijn zal ik niet zelf gaan zitten *fröbelen*. Ik hang teveel aan kwaliteit." Jan Boerstoel, Willem Wilmink en Hans Dorrestijn behoren tot haar favorieten. In haar eerstvolgende show, die nu al op de rails staat, zullen zeker teksten van Dorrestijn gebruikt worden, zegt ze. Voor dit programma heeft ze een nieuwe formule bedacht en treedt ze op met een zeskoppig orkest. "Veel zingen en lekker muzikaal uitpakken." Met Jacques Klöters, ook een tekstschrijver, is ze al volop aan het *brainstormen*. In augustus van dit jaar nog vinden de eerste repetities plaats.

Het leven van een reizende showvrouw gaat haar niet in de kouwe kleren zitten. Met elk programma doet ze alle uithoeken van Nederland aan. "Reizen in Nederland is verschrikkelijk vanwege al die files. Die eindeloze kilometers vreten in dat blik en dat vier dagen per week: ellende." Elke show speelt ze gemiddeld honderdvijftig keer. "Dat is geen punt. De tekst mag wel hetzelfde zijn, toch is het elke keer weer anders. Je vult de tekst met jezelf en met de sfeer waarin je verkeert."

Er komt een leeftijd waarop je je rijp voelt om alleen de planken op te gaan, aldus Arean. "Dan wil je niet langer wachten op wat komen gaat, maar wil je het heft in eigen handen nemen." Zij past qua genre nog het meest bij vakvrouwen als Adèle Bloemendaal en Jasperina de Jong, vrouwen van ongeveer dezelfde leeftijd, die niet onderdoen voor het ongegeneerde en brutale van Arean. Niet dat ze zich meet met haar collega's. "Daar denk ik niet eens over na."

"In mij huist een kinderziel"

WIM KAN

Ze begon als zeventienjarige, na een geslaagde auditie op aanraden van haar moeder, bij Wim Kan en speelde daarna *My Fair Lady* met Wim Sonneveld. Bij het gezelschap van Sonneveld heeft ze dolgraag willen blijven. "Die vorm van cabaret sprak me toen enorm aan." In die periode deed ze veel mee aan televisiemusicals. "Dat was toen helemaal nieuw." Ze brak door en kreeg toneelaanbiedingen van Rob de Vries. Uiteindelijk keerde ze weer terug naar de musical met medewerking aan produkties als *Anatevka* en *Irma la Douce*.

'En nu naar bed', de succesvolle - verfilmde - musical van Annie M. G. Schmidt laat een nog piepjonge Arean zien in een knaloranje jurkje, die met - de inmiddels overleden - Frans Halsema een van de top tien hits in het Nederlandse genre ten gehore brengt. 'Vluchten kan niet meer' is een klassieker geworden die nu nog op de radio te beluisteren valt. Pas bracht ze nog een CD op de markt met als titel 'Als vrienden uit elkaar' met liedjes uit twee solo-programma's, onder meer van Jacques Brel en Bertold Brecht.

"De enige maatstaf die ik in mijn werk hanteer is of iets goed is, of het kwaliteit heeft. Cole Porter vind ik bijvoorbeeld prachtig. De vraag is: met wat kom je goed voor de dag en is het een verlengstuk van je eigen gevoel."

JENNY AREAN (Foto Ken Wong)
...geen blad voor haar mond...

Het Jenny Arean gevoel heeft veel met het kind Jenny Klarenbeek (haar eigen naam) te maken. "Ik speel ontzettend graag kinderen. In mijn programma's zitten nogal eens teksten van kinderdichters als Hendrik de Vries en Willem Wilmink". Spontaan begint ze op geheimzinnige toon een gedicht van De Vries 'te vertellen': *'Onder de bomen moogt je niet komen en ook niet over het bruggetje daar. Daar huist 's nachts een moordenaar.* (krimpt in elkaar) *Daar zijn zeven zonen met ijzeren kronen. Die mag je niets geven, nog geen stukje brood. Aan het hek gebonden staan stenen honden. Zouden die leven of...* (met zachte stem) *zijn ze dood'.*

Kinderliedjes bestaan vaak uit hele vreemde teksten, zegt ze. "Neem nu: *'Alles in de wind, alles in de wind, het is maar een schippers-kind'*." Ook de kinderaftelrijpjes zijn niet zelden 'diepe, wonderschone teksten', vervolgt ze met een diepe, warme stem. "Zoals Willem Wilmink heb ik ook altijd een kinderziel gehouden. Dat is ook een beetje het geheim van een jonge geest weten te behouden."

INSPIRATIE

Inspiratie voor haar shows krijgt ze op de gekste momenten. Zo werd het geprek tussen Tante Riek en haar zuster Eef bedacht toen ze in Griekenland in de zee rondspartelde. Eef is de ontevreden oudere vrouw, waar er volgens Arean 'aardig wat van rondlopen'. "Die vrouwen met alles op en an, maar hardstikke ontevreden met man en kind. Met alles eigenlijk. Die getrouwd zijn met een man 'omdat het zo'n goeie partij was". Dat laatste zegt ze op een bekakt toontje. Dat hadden die meiden maar beter aan moeten pakken, vindt ze. "Meer fantasie in de bocht gooien in plaats van met de eerste de beste rijke partij trouwen. Oh, hij heeft zo'n *góed karakter*". (Maakt lachend het gebaar van geld tellen.)

In 'Het Huishoudschool-syndroom' brengt Arean, volgens haar zeggen voor het eerst, openbaar melding van het taboe van de 'liefde voor één nacht'. "Voor de mannenwereld is dat een doodnormale zaak. Vrouwen hebben het daar niet zo gauw over en als ze het doen, houden ze hun bek erover. Ik houd mijn bek er niet over, dat is het verschil. Het is natuurlijk buitengemeen hypocriet om ervan uit te gaan dat alleen mannen onder de borrel over vrouwen kunnen lullen. Wat wordt er toch van ons als vrouwen verwacht? Waarom zouden wij anders in elkaar steken dan zij? Het gaat niet over vreemdgaan, maar als we er allebei zin in hebben en dat zonder consequenties kunnen doen, dan zie ik geen probleem, behalve dan dat je een condoom moet gebruiken in deze tijd van aids".

INTIMITEIT

Wakker worden met die man is echter een ander verhaal. "Met iemand ontwaken: dat is intimiteit. Het een gaat over lust. Maar het andere, het samen ontbijten, gaat over verliefdheid en liefde. Met iemand naar bed gaan: dan heb ik het over geilheid. Wat een prettig type, denk ik dan", zegt ze terwijl ze een barpose aanneemt. Dat wordt als mannengedrag gerubriceerd, vervolgt ze.

"Ik heb een rottige jeugd gehad"

"Ik geloof wel dat de perfecte, grote liefde bestaat, maar je moet haar wel met een kaars zoeken." Arean was tien jaar getrouwd. "Liefde is één ding, maar samenwonen is weer iets anders." Na haar scheiding wilde ze meteen verhuizen, maar na een tijdje realiseerde zich zich 'dat het huis niets met de scheiding van doen had' en dat ze had willen vluchten voor zichzelf. "De rotzooi in je leven veroorzaak je vaak zelf".

Haar vak wil ze niet zozeer als een 'grote liefde' beschouwen. "Tja, als ik het niet meer zou kunnen, zou ik daar wellicht anders over denken. Mijn vak is natuurlijk een groot deel van mijn bestaan. Daar ontleen ik ook een gevoel van nuttigheid aan. En ik moet ervan eten. Zo simpel is dat."

"Mijn kind is mijn grote liefde, denk ik. Het enige echte grote voordeel van vrouwzijn is dat we kunnen baren en voeden. Dat zijn belevenissen die me mateloos gelukkig hebben gemaakt".

GESCHEIDEN

Leidt u nog onder het huishoudschool-syndroom?

"Ik was er niet geschikt voor. Ik hield van lezen en dichters. Ik had beter verdiend. Het waren ook de omstandigheden. Het was een versneden rottijd. Mijn ouders waren gescheiden. Mijn vader was een beetje een slordige man."

Vanaf dat ze bij Wim Kan kwam, kreeg haar leven kleur. Ze kreeg een nieuwe naam, die door de vrouw van Kan, Corry Vonk, is bedacht. "Klarenbeek kon gewoon niet. Corry had een hele serie namen voor me bedacht en de een was nog onzinniger dan de andere: van die toneelnamen die je op kilometers afstand al ruikt. Nu ben ik maar een klein blond Hollands meisje waar geen bloemrijke namen bij passen. Arean sprak me meteen aan: kort maar krachtig".

Op het toneel zegt u dat u best wel een man zou willen zijn in een volgend leven. Wat kunnen mannen wel en vrouwen niet?

"Ik zit niet te springen om een leven als zakenman met een diplomatenkoffer die zich alleen maar van de ene naar de andere vergadering sleept. Als ik een man was en ik zat op Curaçao dan zou ik zeker naar Campo Alegre gaan".

"Als ik in Griekenland ben, waar mijn dochter woont, dan heb ik altijd zin om naar een havenkroeg te gaan. Maar dat kan niet, tenzij je 75 jaar oud bent en geen tanden meer in je mond hebt. Dat soort kroegen vind ik mooi. En daar mogen wij niet naar binnen. Dat wordt ons onaangenaam gemaakt. Dan wordt gevraagd: moet je wat? Ik moet daar helemaal niks. Gewoon zitten, kijken en kletsen".

Ondanks dat zij er toch behoorlijk geëmancipeerde ideeën op nahoudt, wil zij niet als feministe worden afgeschilderd. "Ik kan niet tegen clubs, tegen het gevoel van 'wij met zijn allen'. Het is goed dat de vrouwenbeweging bestaat, maar mij zul je geen blad als Opzij zien lezen".

Tijdens de spaarzame uurtjes die zij hier op het strand kon doorbrengen zaten twee boeken in haar tas. "Ik ben 'De morgen loeit weer aan' van Tip Marugg aan het herlezen. Pra-a-achtig. Ook heb ik 'Het teken van Jona' meegenomen. Ik vond het leuk om deze boeken op de plek zelf te lezen".

Bij het afscheidnemen zegt ze 'zwaar te hopen' nog een keer terug te komen naar Curaçao. Staand beseft ik pas hoe klein ze is, wat niet wegneemt dat ze mijn hand bijna fijndrukt wat me weer aan haar naam doet denken: kort maar krachtig.

Kook mee met May

Chocolade cake

OM BIJ te komen van de carnavalsdrukte hebben wij vandaag ondanks de vasten een recept voor snoepers: een lekkere chocolade cake.

U heeft hiervoor nodig:
100 gram zelfrijzend bakmeel
1 theelepel bakpoeder
2 eetlepels cacao poeder
1 eetlepel kaneel
een snufje zout
100 gram basterd suiker
100 gram roomboter
3 eetlepels melk
150 gram pure chocolade
1,5 dl zure room
3 eetlepels cognac (naar wens)
gehakte walnoten.

Verwarm de oven voor tot 325 gr.F. Vet een ringvorm in van 24 cm doorsnee en bestuif deze met bloem. Zeef het meel, de bakpoeder, de cacao, de kaneel en het zout tesamen. Klop de boter en de suiker, voeg de eieren één voor één toe. Goed kloppen na elke toevoeging. Doe dan het meelmengsel en de melk er bij. Het verkregen beslag doet U in de ringvorm en laat het in 20 - 25 minuten een cake worden. Even laten afkoelen in de vorm. Storten op een taartrooster. Verder laten afkoelen. Intussen maakt U de chocoladevulling: de repen in stukjes breken en au bain Marie smelten. De room toevoegen. Goed mengen. Snij de cake overlangs door en besprenkel deze zogewenst met cognac en bestrijk haar met de helft van het chocolade mengsel. Leg beide helften op elkaar en bestrijk de cake met de rest van het chocolade mengsel. Bestrooien met gehakte walnoten. Snoep er lekker van.

MAY

VOEDING: EEN BELANGRIJKE ROL

Bij sporten hoort goed eten (2)

BIJ SPORT HOORT goed eten is het vervolg op het artikel van vorige keer. Toen heb ik het o.a. over de energietoevoer gehad. Dat het energieverbruik bij sport groot kan zijn en dat die weer moet worden aangevuld. Deze week gaat het o.a. over koolhydraten. Glycogeen is ook een koolhydraat dat in de lever en spieren ligt opgeslagen en wordt gebruikt bij lichamelijke inspanning. Van de glycogeenvoorraad is er maar een beperkte hoeveelheid. Na ongeveer anderhalf uur is de voorraad op en gaat de sporter over op de verbranding van lichaamsvetten. Het nadeel bij de vetverbranding is dat het lichaam 10 procent meer zuurstof nodig heeft dan bij de glycogeenverbranding. Dit gaat gepaard met een lichte achteruitgang van het prestatievermogen.

= door Olivia Wong Loi Sing =

Wat zijn koolhydraten eigenlijk?
Koolhydraten is een verzamelnaam voor alle suikers, zetmeel en sachariden. Ze leveren het grootste deel (50-60%) van de energetische waarde in de voeding. Koolhydraten komen voor in: suiker uit de suikerpot, brood, fruit, aardappelen en rijst. Er zijn verschillende soorten koolhydraten.

De monosachariden zoals bv. glucose (ook wel druivesuiker of dextrose genoemd) hoeven niet afgebroken te worden. Zij worden zonder vertering direct in het bloed opgenomen. Ze komen voor o.a. in druiven. De disachariden zijn opgebouwd uit 2 monosachariden. Voordat ze in het bloed worden opgenomen moeten ze eerst worden gesplitst in monosachariden.

De disachariden komen o.a. voor in suiker uit suikerpot, honing, fruit, melk, etc. Als derde heb je de polysachariden. Zetmeel is een van de polysachariden. Het komt voor in brood, aardappelen, etc. De polysachariden zijn opgebouwd uit duizenden monosachariden en moeten eerst worden afgebroken zodat ze kunnen worden opgenomen in het bloed.

GLYCOGEEN

Hierna wordt in de lever het glycogeen gevormd wat in de lever en in de spieren wordt opgeslagen. Bij inspanning heeft het lichaam energie nodig en haalt deze in de eerste plaats uit de glycogeen. De opgeslagen glycogeen voorraad is beperkt, dwz voldoende voor ± anderhalf uur inspanning. Het glycogeen is heel belangrijk voor sportprestaties in een tijdsgebied van 30 seconden tot ± 1½ uur.

Na 1½ uur gaat de glycogeenverbranding over op vetverbranding. Het nadeel van het verbranden van het lichaamsvet i.p.v. het glycogeen is dat het lichaam hierbij meer zuurstof nodig heeft dan bij de glycogeenverbranding. Wanneer de zuurstof zijn maximale grens heeft bereikt gaat de verbranding van vet gepaard met een lichte achteruitgang van het prestatievermogen.

Na de wedstrijd moeten de glycogeen-voorraden weer snel worden aangevuld en dat gebeuren door het innemen van koolhydraatrijke dranken (bv. vruchtenjuices of sportvoedingsdranken).

VITAMINEPILLEN

Vitamines en mineralen hebben een veel te grote belangstelling bij sporters. Heel vaak menen (top)sporters ten onrechte dat de lichaamsprestaties tijdens training en wedstrijden beter worden bij het gebruiken van extra vitamine en mineralen in de vorm van multivitaminepreparaten.

Er zijn onvoldoende aanwijzingen dat lichamelijke inspanning de vitaminebehoefte verhoogt. In het merendeel van de onderzoeken is geen effect gevonden van het gebruik van multivitaminepreparaten. De kans op negatieve bijwerkingen is echter het grootst bij het gebruik van multivitaminepreparaten. Bv. bij teveel gebruik van vitamine C kan de vorming van nierstenen bevorderen. Teveel vitamine D kan toxische effecten geven.

Bij een marginale vitaminevoorziening kan het lichamelijk prestatievermogen verminderen waarbij extra vitamine wel nodig zijn. Gelet dus op de negatieve bijwerkingen heeft het niet zoveel zin om naast een evenwichtige voeding ook vitaminesuppleties te gebruiken.

Waar vitaminesuppletie wel zinvol kan zijn is bij sporters met een extreem lage energieopname (bv turnsters) en bij sporters met een extreem hoge energie opname met een lage nutriënten-dichtheid. Uit onderzoek is gebleken dat bij gebruik van een evenwichtige voeding waarbij er een adequate voorziening is via de voeding, leidt een suppletie van vitamines niet tot prestatie verbetering.

WAT ETEN?

Bij zware lichamelijke inspanning werkt het verteringsproces niet optimaal met als gevolg dat het eten langer in de maag blijft zitten. Het daarom heel belangrijk is om op tijd te eten en ook het voedsel gebruiken waar u geen last van zult krijgen voor een sportwedstrijd. Sommige mensen krijgen last van boeren bij het eten van gasvormende voedingsmiddelen zoals ui, prei, koolsoorten, bruine bonen etc.

Teveel vet en vet voedsel vermindert het prestatievermogen, doordat het langer in de maag blijft zitten en te vet voedsel remt de glycogeenverbranding in het lichaam. Op Curaçao is het vetgebruik net zoals in Nederland veel te hoog. De dagelijkse voeding is meestal te vet door het excessief gebruik van vet tijdens het bereiden van de warme maaltijden waardoor het eten "zwemt" in het vet. Wat ook veel bij ons op Curaçao voorkomt is het veelvuldig gebruik van te vette tussendoortjes (fastfood, truk'i pan, pastechi's, loempia's, etc.)

De gemiddelde verteringstijd van een gemiddelde normale maaltijd duurt minstens 3 uur voor een normale portie verteerd is. Hou daar dus rekening mee door op tijd te eten. Voor een wedstrijd moeten de maaltijden koolhydraatrijk (veel aardappelen, spagetti, rijst, fruit) en vetarm zijn teneinde de glycogeen reserves op te bouwen.

VOCHT

De vochtvoorziening tijdens het sporten is ontzettend belangrijk. Tijdens inspanning verliest men veel vocht en zouten door transpireren teneinde de warmte te kunnen afvoeren. Het lichaam beschermt zich tegen oververhitting door water door de poriën van de huid naar buiten te transporteren. Vooral bij warm tropenweer moet u voor een tijdige vochttoevoer zorgen.

Men kan per uur wel 3-4 liter vocht verliezen en inadequate vochtinname kan leiden tot uitdroging van het lichaam en daling van het prestatievermogen. Men moet niet wachten met drinken totdat men dorst krijgt maar men moet regelmatig drinken. Het dorstgevoel krijgt men pas als de watervoorraden beduidend zijn afgenomen.

Wat kan men het beste drinken om de watervoorraden weer aan te vullen? Het beste zou zijn isotone dranken te drinken die geen gas bevatten. Isotoon wil zeggen dat de concentratie van opgeloste stoffen vrijwel gelijk is aan die van het bloed waardoor het snel in het bloed wordt opgenomen. (b.v. Isotaar). Dranken met gas en hoge concentraties kunnen leiden tot boeren, misselijkheid, braken, vol gevoel door langzame opname en diarree.

In het algemeen is voor sport aan te bevelen een voeding te gebruiken met ± 10-15 energie % eiwit, 20-30 energie % vet en 55-60 energie % koolhydraten. Dit betekent t.o.v. het gemiddelde voedingspatroon hier op Curaçao wat minder vet en meer complexe koolhydraten.

Er zijn geen eenduidende voedingsadviezen te geven bij sport. Het belangrijkste is om je eigen voedingspatroon te kunnen ontwikkelen en vooral de voedingsmiddelen te laten staan waarvan u weet dat u daar last van zult krijgen. Houdt u zich wel aan de richtlijnen wat de voedingsstoffen betreft.

Voor meer informatie over dit onderwerp tel.:54530.

In mijn vorig artikel over lactose-intolerantie stond er een fout die ik wil rechtzetten. Er stond: bij een lactosevrij dieet zal de primaire lactose-intolerantie verdwijnen. Er moet staan dat de primaire lactose-intolerantie niet zal verdwijnen. Niet alle soorten melkproducten zijn verboden meestal is het zo dat yoghurt heel goed worden verdragen doordat de yoghurtbacteriën het lactose na consumptie in de darm grotendeels afbreken. Harde belegen kaassoorten worden ook heel goed verdragen omdat het grootste deel van de lactose tijdens de bereiding verdwijnt.

= door Elisabeth Hollander

ONDERWIJS ANDERS BEKEKEN

De vierkante cirkel

TIJDENS EEN STAATSDINER vol op de broek van de Japanse premier overgeven, dat is toch een herinnering om 's nachts wakker van te liggen, temeer daar de hele wereld via het overal uitgezonden stukje televisie mocht meekijken. Een gebeurtenis, die je zo snel mogelijk wilt vergeten.

Zoniet de Amerikaanse president, die het vooral zelf weer ter sprake bracht in zijn toespraak tot het congres, waar hij relativerend opmerkte dat de voorzitter wel blij zou zijn dat hij achter de president zat in plaats van naast hem.

Dit is een duidelijk voorbeeld hoe de ontwikkeling van de communicatie-media een doorslaggevende rol heeft gespeeld bij een nieuwe benadering van de mens in het algemeen en van de gezagsdrager in het bijzonder. De keiharde confrontatie met de realiteit maakt een, met mysterie omhangen gezagsstructuur voorgoed onmogelijk.

Reeds in de beginjaren '70 ontmantelde 'Watergate' de machtsmiddelen van de politieke top; 'Humanae Vitae' onthulde de verzwakking van de pauselijke zeggingskracht en de Club van Rome zette een domper op het vooruitgangsgeloof: uitputting van de grondstoffen en vervuiling van de aarde bedreigen ons.

De wereld stond op z'n kop. Van de leider in de jaren '90 wordt dan ook verwacht dat hij zich waarmaakt in de maatschappij en dat hij zich niet langer verschuilt achter de opgepoetste gevel van zijn ivoren toren.

Steeds meer waardeert men het dat hij zich in de massa nuttig maakt in plaats van boven de mensen en over hun hoofden heen aan hun toekomst te werken. In plaats van de top van de pyramide zal hij "de drijvende as" van de gemeenschap moeten worden.

Tegen deze achtergrond helpt het niet met gesloten ogen en verstopte oren te belijden dat men nog altijd droge sokken heeft, terwijl het water de eerlijke mens tot in de schoenen staat. We kunnen niet om de feiten heen, dat Curaçao nog nooit in zijn historie zoveel academici van eigen bodem heeft bezeten, maar ook nog nooit zoveel drugsverslaafden en gevangen in Koraal Specht; nog nooit zoveel hoogopgeleide beroepsmensen had en tegelijkertijd zoveel werklozen; nimmer zoveel auto's, schotelantennes naast prachtige woningen en een geweldige infrastructuur, en tegelijkertijd zoveel 'Yu di Korsou' die het hier wel voor gezien houden, hun eiland de rug toe te keren en hun heil in Nederland gaan zoeken.

WELVAARTSKLOOF

Door alle vooruitgang is de welvaartskloof op het eiland alleen maar groter geworden en de ene helft van de Curaçaoënaars beschermt zich nu in zijn getraliede woning, met getrainde honden en dure alarmsystemen tegen zijn minder fortuinlijke broeders, die in het verticale systeem uit de boot gevallen zijn en nu letterlijk een stukje van de welvaart proberen mee te pikken.

Niemand zal wel zo naïef zijn te geloven dat de school of het onderwijs alléén verantwoordelijk is voor alle problemen in de maatschappij, maar aan de andere kant is er geen ontkomen aan: in de moderne tijd heeft de school meer macht gekregen dan de kerk ooit, zelfs in de middeleeuwen, heeft bezeten.

Iemands carrière en daardoor zijn hele verdere bestaan zijn voor een groot gedeelte afhankelijk van zijn succes op school. De school is dan ook bij uitstek de drager van het vooruitgangsgeloof. Met de dreigende blikken van leraren en ouders in hun rug en geplaagd door de vrees voor de vernedering van een schandelijk falen krijgen de trage leerlingen de groeiende last van herhaalde mislukking te dragen, terwijl de snelle pientere leerling al gauw zelfvoldaan naast zijn schoenen loopt.

Wij kweken reeds op de basisschool verwaarde of ongelukkige mensen, alleen omdat wij vinden dat ze tegen elkaar afgewogen dienen te worden en staan daarna ook nog eerlijk verbaasd als we geconfronteerd worden met een drugsprobleem en criminaliteit in de maatschappij.

We knikken waarderend als trotse ouders met vreugde in de plaatselijke pers bekend maken dat hun zoon of dochter, met een I.Q. van 120 of hoger, een academische titel in de wacht heeft gesleept, maar we vragen ons nooit af waar de advertentie blijft, van de trotse ouders die de gemeenschap verheugd meedelen dat hun zoon of dochter met een I.Q. van rond de 90, geslaagd is als timmerman of als electriciën. Terwijl de geleverde prestatie toch gelijk is en in een goed gebalanceerde maatschappij de vakman net zo hard nodig is als de intellectueel.

HORIZONTAAL

Alleen deze brede erkenning en waardering zal er op haar beurt toe leiden, dat we het verfoeilijke verticale denken met een gerust hart inruilen voor een meer horizontaal systeem waarin zowel de gouverneur als de timmerman naar waarde geschat worden.

Het opmerkelijke is nu, dat wanneer een verticale structuur omver gehaald

Vervolg op pag. 5

Bepaalde planten groeien overal

TUINIEREN IN DE TROPEN

= door Jeannette van Ditzhuijzen =

EEN AANTAL weken geleden besprak ik in deze rubriek het Magdaleentje. Een plant die goed tegen droogte en arme grond bestand is en daardoor zeer geschikt voor mensen die geen tijd hebben om de planten elke dag water te geven; of voor de luie tuiniers, die wel de lusten, maar niet de lasten van een bloeiende tuin willen hebben. Het zal die mensen goed doen om te weten dat er nog veel meer planten zijn die weinig zorg behoeven, hoewel vaak beweerd wordt dat een plant wel enige liefde en aandacht nodig heeft. Dus af en toe een aai over de bol kan nooit kwaad.

Onder die voorwaarde wil de zogenaamde *Tecoma Stans* het zeker doen. Dat is een prachtige geelbloeiende struik, die zich goed uitzaait en het blijft doen, al krijgt hij nauwelijks of zelfs geen water. Het is een flink vertakte struik met samengestelde bladeren en trossen gele, trompetvormige bloemen.

De Tecoma Stans is een dankbare bloeier, die weinig zorg behoeft. (foto: F.A. de Graaff)

LEGE TUIN

Toen wij in dit huis kwamen wonen, was de tuin vrijwel helemaal leeg. Op de twee lege buurerven stonden een paar van deze gele Tecomastruiken, en toen ik beter keek, stonden er ook langs de rand van onze tuin een aantal hele kleintjes. Hoewel ik ze nooit water heb gegeven, waren die na een jaar al tot forse struiken uitgegroeid. Ook de 'buurbomen', die nooit water krijgen en het alleen van de regen moeten hebben, zien er altijd even mooi uit.

Vreemd genoeg beweert een Amerikaans plantenboek (Sunset New Western Garden Book) dat de struik behoefte heeft aan hitte, water, diepe grond en tamelijk zware voeding. Het enige dat mijn Tecoma's krijgen is veel warmte en zon, maar ze doen het - ondanks het gemis aan die andere drie elementen - toch prima.

Wat ik wel altijd doe, is het weghalen van de vruchten waarin zich de zaden bevinden. Ten eerste vind ik het een lelijk gezicht, al die groene en later bruine peulen, en ten tweede bevordert het weghalen de nieuwe bloemvorming. Dat laatste geldt uiteraard voor alle planten. Zolang je geen zaden wilt oogsten, is het voor de bloemvorming altijd beter om ze maar weg te halen.

Volgens het boek "Gekweekte en nuttige planten van de Nederlandse Antillen" (door frater M. Arnoldo) is de Papiamentstalige naam *kelki hel*. Ik dacht altijd dat de gele klimmer *Allamanda cathartica* zo heette. Maar Arnoldo geeft daar alleen de Engelse bijnamen *Buttercup* en *Yellow bell* voor.

DRONKEN JAN

De makkelijkste plant is denk ik wel de *Portulaca grandiflora*, op Curacao ook *Janchi burachi* (dronken Jan, omdat hij overal maar heen kruipt) genoemd. Dit over de grond kruipende of over de potrand afhangende plantje met zijn vlezige stengels heeft prachtige bloemen in alle kleuren: rood, geel, wit, roze, oranje enz. De knoppen gaan helaas alleen 's ochtends open.

Maar - er is altijd een 'maar' bij zulke makkelijke groeiers - de hagedissen zijn dol op de bloemen van deze plant. Als die eenmaal doorhebben dat er een Portulaca in de tuin staat, zijn ze er 's ochtends vroeg direct bij om de bloemen op te eten. Het enige dat de schade minder ernstig maakt, is een heleboel planten neerzetten, of ze in potten en bakken kweken. Niet dat hagedissen daar niet komen, maar je maakt het ze toch ietsje moeilijker. Gelukkig is het geen enkel probleem om veel *Portulaca's* te planten: koop van elke kleur een plant, en verdeel die direct in zoveel stekken als gewenst. Zet al die kleine takjes in potten en voor je het weet zijn ze al aan de groei.

En de verzorging is reuze simpel: volle zon en droge grond zijn de enige eisen die de *Portulaca* stelt. Makkelijker kan het niet. Ik geef ze eens per week water, als ik er aan denk. En als ik ze vergeet, doen ze het ook. Alhoewel, helemaal verwaarlozen gaat wat al te ver. Af en toe een slok water vinden ze toch wel prettig, dus probeer er enige regelmaat in te brengen.

'LELI'

Behalve de bovengenoemde *Tecoma* stond er nog een plant in onze verder kale tuin: de *Hymenocallis caribaea*. Deze lelie, die op de Benedenwinden gewoon *leli* heet, is ook erg goed tegen droogte bestand. De uit tropisch Amerika afkomstige plant heeft forse bladeren, die wel 80 centimeter hoog worden. Zij bloeit regelmatig met sprieterige witte bloemen, die ook nog licht geuren. De lelie zaait zich zelf wel uit, maar voor vermeerdering is het beste om de bollen die aan de zijkant van de hoofdbol gaan spruiten weg te halen en uit te planten.

Eerlijk gezegd was ik van plan deze lelies uit mijn tuin te halen, omdat ik ze niet zo spectaculair vind. Ik wilde ze aan de buitenkant van het hek neerzetten, zodat dat deel er ook leuk uit zou zien. De *Hymenocallis* heeft namelijk de prettige eigenschap dat de geiten haar niet lusten. Maar de wortel van deze lelie zit kennelijk zo diep, dat het mij niet gelukt is haar eruit te spitten. Een plant die nooit water krijgt moet ook wel een diep- en wijdvertakt wortelstelsel hebben, zodat ze overal vocht vandaan kan halen.

Nu staan die lelies dus en beetje op een rare plaats, als erfenis van de vorige bewoners. Misschien durf ik het ooit nog aan om ze een kopje kleiner te maken, maar ik heb daar eerlijk gezegd toch problemen mee. Ze doen zo hun best; en dus krijgen ook deze planten af en toe een aai over de bol, zodat ze zich van de weeromstuit gaan uitzaaien. Overal verschijnen jonge lelieplantjes. Maar tegen die jonkies durf ik wel, die haal ik rigoreus weg. Ik hoef niet alles te accepteren!

Luchtverkeer groeit sterk sinds Golfcrisis

LONDEN - In januari hebben de lijndienstmaatschappijen veertien procent meer passagiers vervoerd dan in januari vorig jaar. Dit heeft de IATA, de overkoepelende organisatie van internationale luchtvaartmaatschappijen, bekendgemaakt. Het vrachtvervoer steeg met tien procent.

IATA-directeur Gunter Eser noemde het verheugend dat het vrachtvervoer zich ook aan het herstellen is. Hij tekende erbij aan dat het transport door de lucht in januari vorig jaar werd geminimaliseerd door de Golfoorlog. Eser acht het nog te vroeg om een verwachting voor 1992 uit te spreken.

Ambtenaar worden op het 'uur der benoemingen'

'Keizer': wel en wee aan hof van Haile Selassie

= door Carel de Haseth =

EEN WEEK OF wat geleden verscheen in de kranten het bericht dat de stoffelijke resten van de op 28 augustus 1975 overleden Ena Haile Selassie de Eerste waren teruggevonden. Ze bleken in het diepste geheim in het voormalige keizerlijk paleis in Addis Abeba te zijn begraven: drie meter onder het bureau van Mengistu Haile Mariam, de leider van de Marxistische revolutie, die een einde maakte aan het bewind van Haile Selassie. Het is in zekere zin merkwaardig, dat juist het marxisme, dat elke uiting van religie verwerpt (en daarmee ook de notie van een leven na de dood) zo gefixeerd is met het lot van een stoffelijk overschot. Hun eigen leiders worden na hun dood ten eeuwigen dage in mausolea achter glas tentoongesteld, terwijl de resten van de door hen verdrevenen zorgvuldig worden weggewerkt. Er wordt als het ware een bovennatuurlijke kracht aan toegekend, maar dit even terzijde!

De encyclopedie leert ons dat Haile Selassie in 1892 als Tafari Makonnen werd geboren. Na de val van keizer Lidj Jassoe in 1916 werd hij regent voor zijn tante Zaoeditoe. In 1928 pleegde hij een staatsgreep en liet hij zich tot koning kronen. Na de dood van de keizerin in 1930 werd hij tot keizer gekroond en nam hij de naam Haile Selassie aan.

RASTAFARI

Behalve dat de Rastafari-beweging in Haile Selassie een god ziet, genoot hij in het Westen ook buiten deze beweging een zekere populariteit sinds hij het met een uiterst primitief leger opnam tegen de modern uitgeruste troepen van Mussolini, die in 1936 zijn land binnenvielen. Na de oorlog profileerde hij zich niet alleen als een trouw bondgenoot van het Westen, maar zette hij zich ook in voor de Organisatie van Afrikaanse Staten en de modernisering van zijn land.

Maar in de loop der jaren verbleekte zijn ster. Niet alleen kon Ethiopië, waar de slavernij nog maar in 1942 werd afgeschaft, in zo korte tijd de eeuwen achterstand niet inlopen, maar ook de feodale bestuursstructuur bleek moeilijk te doorbreken. Ontwikkelingshulp kwam vaak niet ter bestemde plekke omdat corrupte ambtenaren liever hun eigen zakken vulden of de gelden besteedden aan nutteloze prestigeprojekten.

Daarnaast werkte ook de natuur niet bepaald mee en droogte en hongersnood teisterden keer op keer het land. En alsof dat allemaal nog niet genoeg was, raakte Ethopië in een burgeroorlog verwikkeld, toen de relatief welvarende provincie Eritrea zich wilde afscheiden van het land. Daarmee werd Ethopië voor de grote mogendheden plotseling van strategisch belang, met alle gevolgen van dien...

Tegen die achtergrond pleegden jonge linkse officieren onder leiding van Mengistu Haile Mariam in 1974 een staatsgreep en maakten zo een einde aan het meer dan veertig jarig bewind van de Negus Negasti (Koning der Koningen) Haile Selassie I. Als een gevangene in zijn eigen paleis bracht hij de laatste maanden van zijn leven door, tot het laatst toe in de overtuiging dat het land nog onder zijn leiding stond.

KEIZERLIJK HOF

In de serie Rainbow Pocketboeken verscheen inmiddels al weer twee jaar geleden 'De Keizer', een vertaling uit het Pools door Pszisko Jacobs van 'Cesarz' van de Poolse journalist Ryszard Kapuscinski, nadat het enkele jaren eerder al door uitgeverij In de Knipscheer als paperback in de handel was gebracht.

Ten tijde van het bewind van Mengistu, toen al veel prominenten uit het keizerrijk door vuurpeletons om het leven waren gebracht, in gevangenissen terecht waren gekomen, een goed heenkomen hadden gezocht in het buitenland of ondergedoken waren in Ethiopië zelf, interviewde Kapuscinski in het geheim in Addis Abeba mensen die funkties hadden vervuld aan het hof of die toegang hadden tot het paleis en de keizer. Deze interviews herschreef hij zo, dat de stem van de interviewer geheel wegvalt en enkel het relaas van de betrokkene bleef staan.

Het zijn getuigenissen uit het verleden geworden, zonder de storende tussenkomst van een buitenstaander, die met een indringende direktheid een beeld geven van wat zich in het paleis afspeelde en de bijna grenzeloze verering van de keizer door zijn onderdanen. Zo vertelt een alleen met G.S.-D. aangeduide persoon: 'Gedurende zesentwintig jaar was ik kussenzetter bij Zijne Voortreffelijke Majesteit. Ik vergezelde de Keizer op zijn reizen door heel de wereld en eigenlijk was het zo - en dat zeg ik nu met trots - dat Zijne Majesteit nergens heen kon gaan zonder dat ik erbij was, omdat zijn waardigheid eiste dat hij steeds op een troon zat. En daar kon hij niet gaan zitten zonder het kussen. En ik was de kussenzetter.'

En verderop zegt een zekere G.H.-M.: 'Het was werkelijk zo, dat ik geen andere plicht had dan op tijd en op de omschreven momenten buigingen te maken voor Zijne Eerbiedwaardige Majesteit. Ja, dat is zo. Maar ik had kunnen antwoorden - indien het mij op grond van mijn funktie veroorloofd was geweest - dat mijn buigingen tenminste een funktioneel en doelmatig karakter hadden. Ze dienden de gemeenschap en de staat en waren dus iets verhevens.'

UUR DER BENOEMINGEN

Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is wordt verteld dat de keizer persoonlijk iedere uitgave van het rijk van meer dan tien dollar moest goedkeuren, dat iedere ambtenaar door de keizer zelf werd benoemd op 'het uur der benoemingen'. 'Jazeker, meneer, de kracht van een keizerlijke benoeming was verbazingwekkend! Dat gewone hoofd, tot dan toe zo natuurlijk en losjes in zijn bewegingen, zo elastisch en ongedwongen, zo gemakkelijk in zijn wenden, buigen, nijgen en omdraaien, raakte na de verleende benoeming op werkelijk verbazingwekkende wijze beperkt in zijn bewegingen. Vanaf die tijd kon het maar in twee richtingen bewegen: naar beneden, in aanwezigheid van Zijne Majesteit, en omhoog, in aanwezigheid van de overige schepselen.'

Dat een dergelijk absolutisme, gecombineerd met een overdreven aanbidding van de vorst tot excessen en onbestuurbaarheid leidt, wordt tot op zekere hoogte door betrokkenen wel beseft, maar in hun ogen treft de keizer geen enkele blaam: het is de slechtheid van zijn onderdanen, die tot de ondergang van het rijk leidden. Gouverneurs die 'het principe van de tweede zak' niet begrepen: '..mensen komen nooit in verzet omdat zij een zware zak te dragen hebben. Zij komen nooit in verzet omdat zij uitgebuit worden, want zij kennen geen leven zonder uitbuiting, weten niet dat er zoiets bestaat. En hoe kunnen zij naar iets streven waar zij geen voorstelling van hebben? Het volk komt alleen in opstand wanneer iemand opeens, met een snelle beweging, probeert een tweede zak op hun schouders te smijten. De boer kan dat niet houden, valt met zijn gezicht in de modder, springt op en grijpt een bijl.'

ONDERGANG

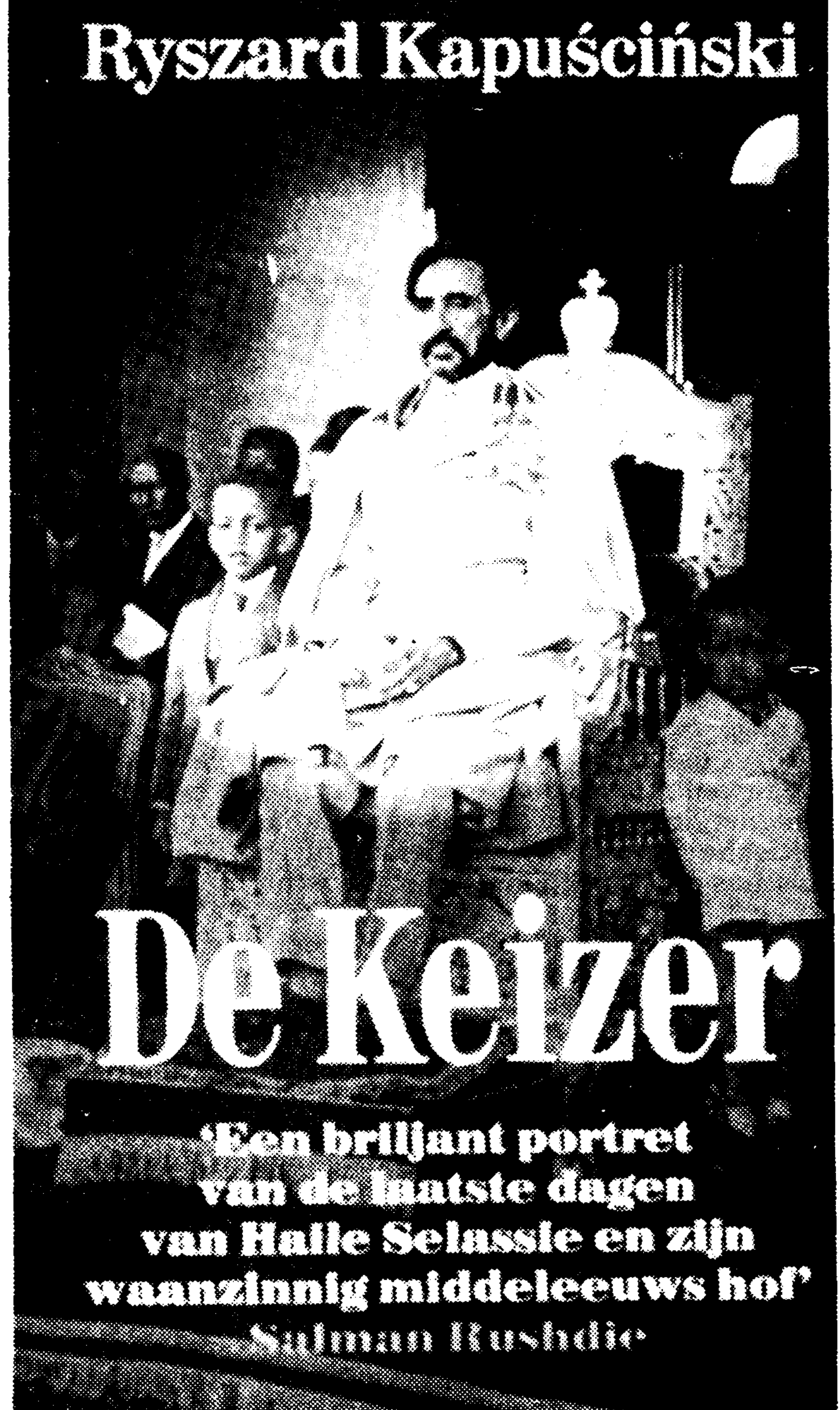
'De Keizer' bestaat uit drie hoofdstukken. In het eerste wordt een beeld geschetst van een min of meer statische periode. Het tweede hoofdstuk behandelt de tijd rond een mislukte staatsgreep in de jaren zestig, toen voor het eerst duidelijk werd dat er naast de keizerlijke wereld van troonzalen en ceremoniële optochten, van het uitdelen van geld aan de armen en staatsbezoeken ook nog een andere wereld bestond, die er geen genoegen meer mee nam enkel te dienen als contrast waartegen de keizerlijke pracht beter tot uiting kon komen. Op bijna paranoïde manier reageerde het hof op deze bedreiging. Niet alleen werd de opstand hardhandig neergeslagen, vanaf dat ogenblik was iedereen, die ook maar enig initiatief ontplooide al bij voorbaat verdacht: 'Degeen, die de trappen van het paleis wenste te beklimmen moest zich allereerst negatieve kennis eigen maken: hij moest vooral goed weten wat hem en zijn ondergeschikten niet was toegestaan, wat hij niet mocht zeggen en schrijven, wat hij niet mocht doen, wat hij over het hoofd moest zien of moest nalaten...

Zij richtten hun blikken onmiddellijk op Zijne Uitzonderlijke Majesteit om af te wachten wat hij zou zeggen. En daar Zijne Majesteit de gewoonte had te zwijgen, te wachten, zwegen ook zij en wachtten en stelden uit.'

Onherroepelijk versnelde juist deze mengeling van repressie en gedwongen apathie de uiteindelijke ineenstorting van het keizerrijk, waaraan het laatste hoofdstuk van het boek is gewijd. Het hof had zich ontdaan van diegenen, die nog enigszins in staat zouden zijn geweest de onherroepelijk veranderingen zinvol vorm te geven: 'Het was helemaal geen toeval dat het merendeel van de mensen uit de omgeving van de Keizer gemeen en oppervlakkig was. Gemeenheid en oppervlakkigheid waren gewoonweg de voorwaarden om tot de kring der favorieten te worden toegelaten.'

'De Keizer' is een ongewoon fascinerend boek, niet alleen omdat Kapuscinski ons op een bijzondere manier in de gelegenheid stelt kennis te nemen van een stuk recente geschiedenis, maar vooral ook omdat Kapuscinski een uniek beeld schetst van een naar onze begrippen volkomen wereldvreemde manier van denken van intimi in een feodaal bestuur, dat zijn eigen ondergang veroorzaakte: 'Denk er alleen maar eens over na wie ons keizerrijk vernietigde, wie het in puin deed vallen. Het waren niet zij die veel bezaten, en ook niet zij die niets hadden, maar uitsluitend zij die een beetje hadden. Jazeker, men moet altijd oppassen voor hen die een beetje hebben, want zij vormen de ergste, de hebzuchtigste kracht en zij zijn het die naar omhoog willen streven.'

Ryszard Kapuscinski DE KEIZER Rainbow Pocketboeken, Uitgeverij Maarten Muntinga bv, Amsterdam ISBN 90 6766 095 5

Vierkante cirkel

Vervolg van pag. 4

wordt, het onderste vooraan komt. Toegepast op onderwijs geeft dit, de leerling de eerste plaats binnen het onderwijs en dat is nu precies wat onlangs in een principebesluit is vastgelegd tussen Sedukal enerzijds en de Bijzondere Schoolbesturen anderzijds, zoals te lezen viel in de maandelijkse nieuwsbrief voor leerkrachten verbonden aan het B.V.O.-Ladvo. So far, so good!

Maar als die schoolbesturen enerzijds besluiten om een nieuwe meer complementair structuur in te voeren en dat ook vastleggen in een principebesluit, maar anderzijds niet formuleren hoe het veld binnen die veranderde structuur moet gaan werken; sterker nog als die Bijzondere Schoolbesturen zo'n belangrijk besluit niet eens zelf aan hun leerkrachten meedelen, dan ontstaat er zoiets als een vierkante cirkel.

* Het principe is correct en de cirkel sluit zich daar, waar in de ideale combinatie de eigen onderwijskundigen anno 1992 samengaan met de verschillende vertegenwoordigers van de rijke traditie van het Christendom die in deze zeer inspirerend is.

Immers:
- Was het God zelf niet die alle mensen verschillend geschapen heeft toen hij het avontuur met de mens aanging;
- Was het niet Jezus van Nazareth die in de parabel van de talenten duidelijk maakte dat iemand met vijf talenten er ook vijf moet ontwikkelen en iemand met twee talenten twee en dat niemand het recht heeft te denken "ik heb maar één talent tantu bal!";
- en was het Paulus niet, die in een brief aan de Corinthiërs zijn complimentaire visie op de gemeenschap ontvouwde met vragen als: Kan het hoofd tot de voeten zeggen, ik heb je niet nodig?

* Maar hoe mooi de cirkel zich ook sluit, deze bal gaat niet rollen omdat het onderwijsveld van alles onkundig is gebleven. Men sprak weer over hen, maar niet **met** hen.

Terwijl er hier toch veel meer op het spel staat dan alleen nieuwe perspectieven voor een vastgelopen depositair onderwijssysteem. Godsdienst zou ook weer een inspiratiebron voor maatschappelijke verbanden kunnen worden, wat het einde zou betekenen, van de marginalisering van de godsdienst in onze samenleving.

Het einde ook van een wereldvreemde kerk die evenveel invloed heeft op onze samenleving als Micky-Mouse op de ondergang van de zon, zoals Prof. Henan het onlangs formuleerde.

Ijsbeer in de tropen: ijselijk mooie verhalen

Kinderboeken

= door Hennie Harinck =

EEN STUKGELEZEN prentenboek is toch een de mooiste herinnering aan je jeugd. De prentenboeken van nu lijken trouwens steeds mooier te worden. Sommige zijn eigenlijk kleine kunstwerkjes. Een zo'n boek heet *Een ijsbeer in de tropen*.

Ik zou zo gauw geen prentenboek weten te noemen dat niet over dieren gaat die allerlei menselijk trekjes vertonen, maar dat is dan ook een onuitputtelijke bron voor kinderboekenschrijvers. Ook *Een ijsbeer in de tropen* tovert een bonte rij van dieren tevoorschijn op het papier. Om te beginnen natuurlijk Lars de ijsbeer, wat ik overigens een hele mooie naam vind voor een witte beer, die uit koude streken komt.

Lars is het hoofddier in het verhaal. Op de tekening op de voorkant van het A4-formaat boek staat hij triest kijkend en drijvend afgebeeld op een ijsschots. Een waterig zonnetje schijnt over het bleekblauwe water.

Eigenlijk is het verhaal van de kleine Lars gauw verteld. Het zou ook onrecht doen aan het boek om alleen die ijsberengeschiedenis te vertellen. Nee, hier gaat het om een prentenboek. De tekeningen dus. En daar is Hans de Beer (wat een toeval, die naam, of toch niet) voor verantwoordelijk. De Beer heeft met dit boek zelfs een prijs in de wacht weten te slepen. En dat is heel terecht, naar mijn mening.

HUMOR

Hij weet echte noordpoolkleuren op het papier te zetten en bovendien tekent hij met gevoel voor humor. Toch mogen we de tekst niet helemaal vergeten, want Burny Bos 'tekent' toch wel erg raak de verbazing van Lars als hij voor het eerst zijn vader kopje onder ziet gaan in het ijskoude poolwater. "Lars schrikt. Hij kan niet zien waar zijn vader is gebleven. Maar daar komt hij alweer te voorschijn. In zijn bek draagt vader een grote vis."

Lars drijft dus af op zijn schots en komt terecht in de tropen, waar hij allerlei dieren ontmoet, zoals Hippo het nijlpaard en Dago de roofvogel. Met Orka de walvis versiert hij uiteindelijk een ritje vanuit Afrika terug naar huis. Lars houdt zich stevig vast aan een vin en komt thuis met de meest wilde verhalen. Zijn vader wil maar niet geloven dat er ver weg zulke felgekleurde dieren wonen. "Was er dan niet een wit dier, net als wij?", vraagt hij nieuwsgierig. Ja, er was er wel een, maar dat was een kameleon, maar die telt niet mee.

Ijsbeer in de tropen is een deel in de reeks De Vier Windstreken prentenboeken van uitgeverij Leopold. Omdat het boek zo succesvol was heeft Leopold ook miniprentenboekjes uitgegeven, waarin ook Ijsbeer in de tropen is opgenomen.

ISLAMITISCHE HUMANIST

Doorlichten verschillende geloofssystemen geboden

Prof. Arnoud: brugfiguur Islam en Westerse wereld

AMSTERDAM - Dr Mohammed Arkoun is als persoon, onderzoeker en denker een brugfiguur tussen de Moslim- en de Westerse wereld. Zo omschrijft de Islamoloog Jacques Waardenburg zijn Algerijnse leermeester Arkoun (63), hoogleraar aan de Sorbonne te Parijs. Arkoun heeft met name de 'humanistische' traditie in de Moslimgeschiedenis nagetrokken. In talloze debatten is Arkoun opgekomen voor een 'toegepaste' Islamologie, die de huidige Islamitische samenlevingen ten goede kan komen en die als kritische instantie kan dienen bij het denken van Moslims en niet-Moslims over de Islam.

Juist de laatste jaren pleit hij voor een kritische doorlichting van de christelijke, joodse en Islamitische geloofssystemen en voor een analyse van de politieke machtssystemen die de ontwikkeling van deze religies mede hebben bepaald. Volgens Arkoun moet ook worden nagegaan op welke wijze politieke machthebbers en religieuze gezagsdragers Islamitische bevolkingsgroepen en denkers hebben onderdrukt en hen van hun geestelijke vrijheid hebben beroofd.

Arkoun beschouwt zichzelf als een Islamitische humanist. "Ik probeer humanist te zijn. Daarom sta ik absoluut open voor alles wat mooi en interessant is in verschillende culturen en in kunst en wetenschap. Zo zijn er in het christendom veel dingen die me zonder reserves bekoren," zegt hij in een interview. Het stoort hem danig "wanneer juist degenen in het Westen die met mij discussieren, mij willen opsluiten in het kader van een Islam dat ze zelf hebben vastgesteld. Ze durven op grond daarvan zeggen: 'U bent geen Moslim.' De Islam is echter dynamisch net als andere godsdiensten."

Natuurlijk zijn er veel Moslims voor wie de Islam een strak afgebakend perk is. "Als een tuin met muren eromheen, en je kunt niet door die muren naar buiten. Binnen die muren, dat is de Islam. Buiten die muren, dat is geen Islam meer. Voor mij is de Islam een open ruimte."

De Islam in Europa moet volgens Arkoun ervaring opdoen met de democratie en moet een moderne Islam worden. Net als het christendom kan de Islam het democratisch spel meespelen. "Vanuit theologisch standpunt kan de Islam geheel en al aan de democratische spelregels van Europa voldoen."

Er moet meer ruimte komen voor wetenschappelijk onderzoek van de Islam. Arkoun wil een duidelijk onderscheid maken met religieuze uitingen van de Islam. Als Moslims in de Europese landen niet wetenschappelijk over de Islam worden voorgelicht, dan zijn ze een ideale prooi voor ideologieën.

"Wanneer men hen vertelt: 'Oh, de Amerikanen hebben (met de Golfoorlog) de grond van Mekka bezoedeld', dan is dat voldoende om deze mensen de straat op te krijgen. Maar als je de mensen uitlegt wat het heilige eigenlijk is, hoe het heilige verandert, dan ontstaat er een open geesteshouding. Dat verkleint de mogelijkheden om burgers ideologisch te manipuleren."

Arkoun maakt onderscheid tussen een actieve en een passieve democratie. Onder het laatste verstaat hij een houding van 'goed, het zijn nu eenmaal Moslims. Laat ze maar. Ik heb daar niets mee te maken want ik ben christen of ongelovig.' Dat is wel vrijheid en democratie, zegt Arkoun, maar op een passieve manier.

"Dat is niet voldoende. We hebben een actieve democratie nodig, niet in de zin van geindoctrineerd of beinvloed met behulp van geweld, maar door middel van verruiming van kennis, door tegen de mensen te zeggen: 'Kom er op een vrije manier over praten, zeg wat U denkt en luister naar een ander die een andere mening heeft.' Dat betekent voor mij democratie."

HOOFDDOEKJES

Tijdens de hoofddoekjesaffaire enkele jaren geleden in Frankrijk stelde Arkoun voor om in plaats van "die verwoede strijd" tegen de Islam de schoolkinderen voor te lichten over de betekenis van kleding. Dat had die kinderen kunnen verrrijken en hun een wijde horizon gegeven. "Maar in plaats daarvan kwamen de Fransen die voorstander zijn van een strikte scheiding van 'kerk' en staat, ons vertellen: Dat is verboden, laat ons met rust."

Omdat het verbod op het dragen van hoofddoekjes op school geen enkele juridische basis had, mochten de hoofden van de scholen naar gelang de plaatselijke omstandigheden zelf hierover beslissen. Volgens Arkoun was dat een gevaarlijke weg. "Als de directeur een aanhanger van Le Pen is, zal hij het uiteraard verbieden. Als het een open katholiek is, zal hij proberen de zaak uit te leggen en de mensen op te voeden. Is hij links, open en democratisch, dan zal hij het op zijn beurt ook uitleggen. Maar er zijn ook bekrompen atheisten met een fanatieke mening."

NOODZAKELIJK

De oprichting van een (eerste) leerstoel Islam in West-Europa is volgens de Algerijnse hoogleraar Arkoun "absoluut noodzakelijk". Tot dusver werden Moslims in Europese landen slechts als arbeiders beschouwd. De wetenschappelijke bestudering van hun geloof werd niet nodig geacht. Het feit dat ze hier in een volstrekt andere cultuur leven, maakt zo'n leerstoel juist des te noodzakelijker. Arkoun, sinds 1961 verbonden aan de Sorbonne te Parijs, is kandidaat voor de bijzondere leerstoel Islam die drie (sub)faculteiten (theologie, antropologie en Arabische studies) samen met het Amsterdams Centrum buitenlanders aan de universiteit van Amsterdam willen oprichten.

"Ik kom hier niet als iemand met een religieuze opdracht. Dat is het werk van imams, waar ik me niet mee bemoei", zei Arkoun. Hij ziet het als zijn taak om op intellectueel en wetenschappelijk niveau de positie van de Moslims in Europa te bestuderen. "Hun aanwezigheid is niet alleen positief in economisch opzicht, maar ook in cultureel en intellectueel opzicht." Verder wil hij de dialoog met christenen en joden op gang brengen, die tot dusver in Europa nog niet van de grond is gekomen.

FUNDAMENTALISME

Fundamentalisme tref je overal aan, zei Arkoun. Het christendom is, ondanks vier eeuwen wetenschappelijke bestudering van de bijbel, niet denkbaar zonder zijn fundamentalistische stromingen. Maar het verschijnsel tref je ook bij atheisten aan. Alle ideologieën hebben fundamentalistische trekken, zoals het Marxisme of de 'laicite' in Frankrijk, de felle bestrijders van de godsdienst.

Vanaf zijn studentenjaren houdt Arkoun zich bezig met de verhouding tussen de Islam en Europa. "De Fransen wilden ons doen geloven dat hun cultuur en beschaving superieur aan de Arabische en Islamitische zou zijn. Waarom, zo heb ik me sindsdien afgevraagd." Die vooringenomenheid bij Europeanen kom je volgens Arkoun nog steeds tegen. In dit verband noemde hij de reacties op de opkomst van Khomeini in Iran, het geschil over de Islamitische hoofddoekjes enkele jaren geleden in Frankrijk, de Golfoorlog en de manier waarop de recente gebeurtenissen in Algerije worden behandeld. Het meeste dat in het Westen over deze kwesties is geschreven, was gebaseerd op een gebrek aan kennis, meent Arkoun.

...sterk afgebakend perk...

Johannes XXIII herdacht in Bulgarije

SOFIA - In de nuntiatuur te Sofia wordt een centrum ter herdenking van paus Johannes XXIII (1958-1963) ingericht, zo meldt de Italiaanse krant 'Il Messagero'.

Angelo Guiseppe Roncalli, zoals de paus van het Tweede Vaticaans concilie heette, werkte van 1925 tot 1934 in Bulgarije voor de diplomatieke dienst van het Vaticaan. Door zijn werk voor de Bulgaarse Rooms-katholieke kerk heeft Roncalli in Bulgarije een goede naam opgebouwd. Roncalli vestigde zich in 1930 in het gebouw waarin sinds vorig jaar opnieuw de nuntiatuur is gevestigd. Na de machtsovername door de communisten in 1948 werd het gebouw onteigend. Pas na moeizame onderhandelingen gaf de Bulgaarse regering vorig jaar het gebouw terug aan het Vaticaan.

BELEEFDHEID MOET IN ACHT GENOMEN

Houding Russische Kerk historisch gezien begrijpelijk

Orthodoxe Kerk in voormalige SU kopschuw voor besluit Rome

ROME - De Russisch-orthodoxe kerk had grote bezwaren tegen de benoeming, maar de 45-jarige RK bisschop van Moskou, Tadeusz Kondrusiewicz, zou wel eens een sleutelrol kunnen spelen bij de verbetering van de relatie van het Vaticaan met de Russisch-orthodoxe kerk.

Dat zegt de Engelse priester Oliver McTernan, die sinds 1976 nauw betrokken is bij het tweejaarlijks overleg tussen de internationale Rooms-katholieke vredesbeweging Pax Christi en de Russisch-orthodoxe kerk. Kondrusiewicz had als bisschop van Minsk een goede relatie met de orthodoxe metropoliet Filaret van Minsk en Wit-Rusland. Hij had onlangs een ontmoeting met patriarch Aleksej II, het hoofd van de Russisch-orthodoxe kerk.

De Russisch-orthodoxe kerk heeft aan Pax Christi laten weten dat zij in september voor het tweejaarlijkse overleg naar Belgie komt. McTernan is overigens bescheiden over de rol die Pax Christi in het conflict kan spelen. Het meeste heil is te verwachten van Kondrusiewicz en van de bereidheid van beide partijen om naar elkaar te luisteren. Er zou volgens McTernan al veel zijn gewonnen als beide kerken zich voortaan van wederzijdse beschuldigingen zouden onthouden.

MILITANTER

De houding van de Russisch-orthodoxe kerk wordt mede bepaald door haar opvatting dat Rusland haar werkterrein is en dat de Rooms-katholieke kerk door de benoeming van drie bisschoppen daar inbreuk op heeft gemaakt. Maar een belangrijker rol speelt de Russisch-orthodoxe kerk in ballingschap, gesticht door orthodoxen die na de revolutie van 1917 uit de Sovjetunie zijn gevlucht. Deze kerk is zeer anti-katholiek en vreest dat de dialoog met Rome de zuiverheid van de orthodoxie schaadt. Het was in dit verband tekenend dat de eerste protesten tegen de benoeming van een Jezuiet als bisschop van Novosibirsk uit Canada kwamen.

De vluchtelingenkerk probeert nu in Rusland haar eigen structuur op te bouwen, wat uiteraard door het patriarchaat van Moskou (de Russisch-orthodoxe kerk) als een grote bedreiging wordt beschouwd. Om nu met deze kerk een dialoog te kunnen aangaan moest het patriarchaat een militantere houding tegenover de RK kerk aannemen. Bovendien delen sommige fundamentalistische intellectuelen binnen het patriarchaat van Moskou de houding van de vluchtelingenkerk.

MISBRUIK MAKEN

Ook op grond van de geschiedenis is de houding van de Russisch-orthodoxe kerk verklaarbaar. Het Rooms-katholicisme was de godsdienst van degenen die in het verleden Rusland bezetten, zoals de Polen. Het Vaticaan heeft echter volkomen terecht drie bisschoppen in Rusland en Kazachstan benoemd, vindt McTernan. De Rooms-katholieken in die gebieden hebben recht op pastorale zorg. Bovendien kunnen de nieuwe bisschoppen misschien voorkomen dat sommige groepen die elk gevoel voor de plaatselijke situatie missen, van de verwarring in Rusland misbruik maken om te evangeliseren.

McTernan noemt geen namen maar het is bekend dat de Russisch-orthodoxe kerk de activiteiten van Kerk in nood/Oostpriesterhulp met groot wantrouwen bekijkt. Deze organisatie zendt via de radiozender Blagovest (Blijde boodschap) vanuit het Russische parlementsgebouw uit. Bovendien verzorgde Kerk in nood op 13 oktober met financiele steun van de stichting Lumen 2000 van Piet Derkseh een rechtstreekse uitzending van de plechtigheden in Fatima. Dit Portugese bedevaartsoord is nauw verbonden met het gebed voor de bekering van Rusland. "De uitzending uit Fatima en Radio Blagovest kunnen wij niet zien als pastorale hulp aan de Rooms-katholieken in de diaspora, want zij zijn vooral gericht op een Russisch publiek met een orthodoxe cultuur", schreef het Orthodoxe pers- en informatiebureau in Parijs.

RISICO

Gezien de spanningen met de Russisch-orthodoxe kerk had het Vaticaan naar de mening van McTernan zorgvuldiger moeten handelen. Rome had het patriarchaat van Moskou vantevoren van de benoemingen op de hoogte moeten stellen. De tegenwerping dat Rome in zijn benoemingenbeleid volkomen vrij moet zijn van welke kerk of staat ook, vindt McTernan slechts gedeeltelijk juist. "De situatie in de Sovjetunie is uitzonderlijk. Als een bepaald beleefdheid niet in acht wordt genomen, loopt Rome het risico dat er grote schade wordt aangericht."

Baptisten in voormalige Sovjetunie:

Bedreigd door kerken en sekten

MOSKOU - De Baptisten in het vroegere gebied van de Sovjetunie voelen zich bedreigd door de groeiende invloed van de orthodoxie en het katholicisme.

Zowel de orthodoxen als de katholieken zijn bezig andere kerkgenootschappen te domineren. Dit blijkt uit een verklaring van de 120 man tellende raad van de Baptistenunie in de (ex-)SU, die in Moskou vergaderde. De dreiging komt niet alleen van de traditionele kerken maar ook van occulte sekten, zo klagen de Baptisten. Zij noemen in dit verband de Hare Krishna, de Moonsekte (Verenigingskerk) en de Mormonen.

Om deze ontwikkeling tegen te kunnen gaan moeten er volgens de Baptisten nieuwe evangelisatieprogramma's op radio en televisie komen. Ondanks het uiteenvallen van de SU besloten de Baptisten hun structuur, die het gehele land omvat, te handhaven.

Priester in Vietnam na 11 jaar vrij

PARIJS - In Vietnam is een Rooms-katholieke priester vrijgelaten die ruim elf jaar gevangen heeft gezeten. Dit heeft het informatiecentrum Kerk van Azie te Parijs bekend gemaakt.

De Jezuiet Le Thanh Que was in 1980 samen met dertien geestelijken en leken gearresteerd. Pas drie jaar later werd hij op beschuldiging van een poging de regering omver te werpen en van contrarevolutionaire propaganda tot vijftien jaar gevangenisstraf veroordeeld. De vrijlating volgt op een bezoek van de Franse minister van Buitenlandse zaken Roland Dumas aan Vietnam.

Dr.ALAN BOESAK

Bij Nederlands gereformeerde zendingskerk:

Geen plaats op preekstoel meer voor dr. Allan Boesak

KAAPSTAD - De Zuidafrikaanse dr Allan Boesak, die vorig jaar zijn kerkelijke functies neerlegde als gevolg van een buitenechtelijke relatie, mag van zijn kerk niet opnieuw de preekstoel beklimmen. Dit heeft synodebestuurder Russel Botman woensdag meegedeeld.

De Nederduitse Gereformeerde zendingkerk, waarvan Boesak synodevoorzitter was, vindt het vooral bezwaarlijk dat de bekende anti-apartheidstrijder onlangs gekozen is tot voorzitter van het Afrikaans Nationaal congres (ANC) in de Kaapprovincie. Volgens Botman heeft Boesak onlangs officieel verzocht hersteld te worden in het ambt van predikant. Het verzoek is afgewezen omdat de kerk predikanten verbiedt een politieke functie uit te oefenen. Maar het is voor Boesak "niet onmogelijk" om opnieuw een verzoek in te dienen, voegde hij eraan toe.

Boesak is na de buitenechtelijke affaire gescheiden en hertrouwd met de vrouw in kwestie, Elna Botha. Hij was niet alleen synodevoorzitter van zijn eigen kerk, maar stond ook aan het hoofd van de Wereldbond van Hervormde en gereformeerde kerken (WARC).

MAAR AL TE vaak wordt er gezegd dat geneesmiddelen op Curaçao te duur zijn en worden de apotheken daarop aangekeken. Men beseft niet dat de apotheken weinig kunnen doen aan de prijzen van geneesmiddelen, omdat deze buiten hen om tot stand komen. Tot 1985 bestonden er op ons eiland nagenoeg geen wettelijke bepalingen betreffende marges voor de geneesmiddelgroothandel. Alleen voor middelen tegen suikerziekte en 'de pil' gold een prijsmaatregel. Een merkwaardige situatie, omdat voor apotheken de marges wél zijn vastgelegd. Sinds 1977 mogen apotheken aan particuliere patiënten een opslag van 50% boven de inkoopsprijs van het geneesmiddel in rekening brengen. Voor P.P., S.V.B. en Overheidspatiënten gelden aflopende marges van 40, 35 en 30% afhankelijk van de inkoopsprijs van het afgeleverde middel.

= door Carel de Haseth =

Marge stukken hoger dan in andere landen

Twijfelachtig 'herenakkoord' over prijzen van medicijnen

In 1985 kondigde de Overheid een prijsbeschikking af, waarbij de hoogst toelaatbare groothandelsmarge werd bepaald op 30% boven de inkoopsprijs van het middel (fabrieksprijs plus vrachtkosten, invoerrechten, etc.). De Overheid ging ervan uit dat de marge 35% bedroeg (zoals de groothandelaren zelf beweerden) en dat i.v.m. het inleveren een korting van 15% op deze 35% gerechtvaardigd was, zodat men uitkwam op 30% (35% -0,15 x 35% = 29,75%). De Vereniging van Importeurs van Pharmaceutische Producten (de V.I.P.P.) spande een rechtszaak aan tegen de Overheid. De rechter vond dat er sprake was van een ingreep op de inkomsten van de importeurs en niet van een maatregel om een ongewenste prijs-ontwikkeling tegen te gaan en verbood de Overheid de marge vast te leggen. De overige bepalingen, waaronder een prijsstop voor geneesmiddelen, bleven echter wel van kracht.

PAT-STELLING

Deze pat-stelling, waarbij de Overheid geen marge mocht bepalen, maar waarbij wel een prijsstop gold (alleen als men kon aantonen dat de inkoopsprijs was gestegen, mocht de prijs worden verhoogd), werd in augustus 1986 doorbroken met het zogenaamde herenakkoord (gentlemen's agreement).
De importeurs accepteerden het concept van een marge van 34% en toestemming voor prijsverhogingen werd alleen gegeven wanneer zij aantoonden dat de kostprijs zodanig was gestegen, dat deze marge niet meer gehaald werd. De Overheid verplichtte de importeurs niet de reeds in de handel zijnde middelen met hogere marges in prijs te verlagen en een verdere studie moest uitwijzen of een marge van 34% gerechtvaardigd was of niet. De zaak bleef liggen tot in september vorig jaar de Overheid de maximale marge opnieuw in een Ministeriële Beschikking vastlegde, ditmaal op 34%, zoals bij het herenakkoord gehanteerd. Weer spande de V.I.P.P. een rechtszaak aan tegen de Overheid, die daarop besloot het vonnis niet af te wachten en de marge maar te verhogen tot 37%.

PRIJSONTWIKKELING

Importeurs en Overheid halen als rechtvaardiging voor dit besluit een accountantsrapport uit 1987 aan, waaruit blijkt dat een marge van 37% of meer noodzakelijk is voor voldoende rentabiliteit in de branche.
Aan dit rapport liggen de jaarcijfers over 1985 en 1986 van zeven importeurs ten grondslag, waarvan alleen twee door een accountant zijn gecontroleerd. Het rapport is weinig gedetailleerd en het is de vraag of de bevindingen zonder meer voor waar moeten worden aangenomen, indachtig het gezegde 'cijfers liegen niet... maar hoedt u voor de cijferaars!'
Alleen al het gegeven dat de import van geneesmiddelen tussen 1986 en 1990 met 49% toenam van 15,3 tot 22,8 miljoen gulden (zie figuur 1), geeft reden om te twijfelen aan de waarde van het rapport. Immers, de kosten van de importeurs zijn beslist niet even sterk gestegen: het aantal importeurs bleef ongeveer gelijk, evenals het aantal telefonistes, chauffeurs en ander personeel, enz. Omdat de vaste lasten relatief afnamen, nam de winst toe en moet de marge waarbij sprake is van rentabiliteit LAGER liggen, dan de berekende 37%!

NORMEN

Vergeleken met groothandelsmarges elders is een marge van 37% absurd hoog. In Nederland bedraagt de marge 18% en dat is de hoogste in Europa. En dan is de Nederlandse groothandel een zgn. volgesorteerde groothandel, die het hele pakket medicijnen voert en meermalen per dag de apotheken bevoorraadt en niet (zoals bij ons) een bedrijf met een beperkt assortiment, dat slechts eenmaal per dag bij de apotheken langskomt. In de Caribische regio geldt een marge van 25% als normaal. Nog onbegrijpelijker is het, dat de Overheid een marge van 37% toestaat, terwijl verschillende multinationale geneesmiddelfabrikanten hun agenten dwingen genoegen te nemen met slechts 25%. Gezien de importeurs graag deze multinationals vertegenwoordigen, klopt er iets niet aan de door de heren (én dames) overlegde berekening!

In dit opzicht is het interessant te weten dat in december 1989 nog de V.I.P.P. aan de Minister van Volksgezondheid schreef: *Meanwhile all we can do is to make some short term alternative suggestions, which may give some relief. We would recommend our members to lower wholesale prices by 2% for all pharmaceuticals, which have margins of 34% or above, provided that the Government eliminates the 5.5% import duties.* Bepaald geloofwaardig komt de V.I.P.P. dan ook niet over als ze nu stelt dat een marge van 37% noodzakelijk en verantwoord is...

PRIJSSTIJGINGEN

Hierboven zagen we al dat de waarde van de geneesmiddelen-import de afgelopen jaren flink is gestegen. Of deze stijging altijd terecht was, is de vraag. Maar al te vaak stijgt de prijs van Europese geneesmiddelen wanneer de dollar daalt, zonder dat er een prijscorrectie tegenover staat als de dollar weer stijgt. In figuur 2 is deze trapsgewijze stijging mooi te zien. De bewering van de V.I.P.P. dat geneesmiddelprijzen niet omhoog gaan (maar zelfs kunnen dalen) na de marge-verhoging, is een belediging voor de intelligentie van het publiek. Het afgelopen jaar tot twee jaar zijn er (terwijl er nota bene een prijsstop van kracht was!) stevige prijsverhogingen doorgevoerd, van een paar procent tot soms meer dan 90%, zoals uit de voorbeelden in tabel hiernaast blijkt.

Tabel prijsstijgingen:

Middel	oude prijs	nieuwe prijs	% stijging
Actifed sirup	f. 3,80	f. 4,81	27 %
Ampiclox susp.	f. 5,90	f. 10,40	76 %
Antepsin tabl.	f. 36,60	f. 46,61	27 %
Capozide 25/15 tab.	f. 73,95	f. 96,25	30 %
Dagravit B comp.	f. 8,28	f. 13,76	66 %
Eltroxin tabl.	f. 7,29	f. 14,13	94 %
Lopid 600 mg	f. 67,00	f. 77,20	15 %
Meclomen caps.	f. 74,85	f. 102,84	37 %
Nordette tabl.	f. 2,40	f. 3,16	32 %
Seldane tabl.	f. 144,00	f. 170,76	18 %
Ventolin sirup	f. 6,95	f. 8,27	19 %
Zestril 10 mg tab.	f. 25,85	f. 36,90	43 %

Frappant is hierbij dat bepaalde importeurs geen prijsstijgingen doorvoerden, terwijl die bij andere importeurs aan de orde van de dag zijn. Dit wijst erop dat de consument betaalt voor een inefficiënte bedrijfsvoering bij de importeur. Op zich is dat niet verwonderlijk, als men weet dat er meer groothandels dan apotheken zijn. De situatie, waarbij iedereen een graantje mee wil pikken en behalve in ijzerwaren, babyvoeding, cosmetica en hondebrokken ook nog in geneesmiddelen grossiert, leidt tot inefficiëntie en kostenverhoging.

APOTHEKEN

De V.I.P.P. doet het voorkomen alsof apotheken een marge maken van 50% op hun inkoopsprijs, maar in werkelijkheid is de marge voor de apotheek gemiddeld nauwelijks 35%, vanwege de lagere marges voor P.P.-, SVB- en Overheidspatiënten en ook omdat het Pensioenfonds, A.K.M., C.P.A., etc. kortingen afdwingen van 10% (of meer!) op de verkoopsprijs. Uitgaande van 5,5% invoerrechten, 37% groothandelsmarge en 35% apotheekmarge, kan worden berekend dat van elke gulden die aan geneesmiddelen wordt besteed de fabrikant 51,3 cent krijgt, de Overheid 2,8 cent, de importeur 20 cent en de apotheek 25,9 cent. Van elke gulden gaat dus 75 cent naar de importeur, die dit bedrag deelt met de fabrikant en de Overheid. In figuur 3 is deze verdeling vergeleken met die in Nederland en Spanje en het is duidelijk dat de apotheken er bij ons ongunstig af komen, zeker wanneer men hun kostenpakket met dat van onze groothandels vergelijkt. Een apotheek moet een apotheker en assistenten in dienst hebben, elf uur per dag open zijn, nacht-en weekeinddiensten draaien, etc. Terwijl fabrikant en importeur meestal één of twee maanden crediet geven en daarna de rekening dichtdraaien, mag de apotheek blij zijn als hij zijn geld zo snel binnen krijgt! De snelste debiteuren betalen na twee maanden; veel Overheidsdiensten betalen pas na maanden tot twee jaar (zonder rente, zodat de apotheek de Overheid financiert).

DURE APOTHEKERS

De suggestie van de V.I.P.P. om de kosten te drukken door i.p.v. academisch gevormde apothekers, die f.6.000,- per maand zouden verdienen, genoegen te nemen met apothekers met een Amerikaans bachelors degree getuigt van onbekendheid met de materie en een bekrompen instelling. Niet alleen verdient de Amerikaanse apotheker hetzelfde als de onze (in 1991 $45.000 tot $52.000 per jaar), maar ook zullen er meer apothekers nodig zijn, omdat Amerikanen geen apothekersassistenten kennen. En bovendien wil men in de V.S. zelf het bachelors afschaffen en vervangen door een doctor of pharmacy degree. Ook het voorstel om de geneesmiddelverkoop naar de supermarkt te verplaatsen om kosten te drukken is onzindelijk. Dit kan worden aangetoond aan de hand van het door het V.I.P.P.-bestuur als voorbeeld genoemde Tylenol. De kostprijs van pakje Tylenol van 30 tabletten bedraagt f. 6,25 of 21 cent per stuk. Met een marge van 37% verdient de importeur dus 5 cent per tablet. In de apotheek vindt de patiënt paracetamol (dat exact hetzelfde is) voor 5 cent per tablet en is zo veel goedkoper uit. Voor de twee cent die de apotheek op elke tablet verdient kan de patiënt er 's avonds en in het weekeinde terecht en kosteloos informatie krijgen over het gebruik van medicijnen. Wellicht denken de importeurs via de supermarkten de consumptie van geneesmiddelen te kunnen stimuleren en hun omzet te vergroten en willen ze daarom de apotheker kwijt, die het welzijn van de patiënt laat meetellen.

FORMULARIUM

De V.I.P.P. heeft zich uitgesproken tegen de invoering van een formularium om de geneesmiddelkosten te verlagen. Al heel lang wordt er gepraat over een formularium: in 1981 werd een advies hierover uitgebracht, in 1985 stelde de Regering een formularium-commissie in en in 1989 bood de commissie de eerste hoofdstukken van het formularium aan de Minister aan.
We zijn nu een paar jaar verder zonder dat er iets gebeurd is en het is ook nog maar de vraag of een formularium enig effect zal hebben. Een formularium is een keuze uit het totale pakket geneesmiddelen op grond van de werkzaamheid van het middel en de noodzaak het op te nemen in het formularium. Wanneer er een keus is uit meerdere gelijksoortige middelen, bepaalt de prijs welk middel erin wordt opgenomen. Bij oude middelen zijn er meestal alternatieven om uit te kiezen, met als resultaat een besparing van wat dubbeltjes en kwartjes en soms een paar gulden per recept. Het probleem zit hem echter in de nieuwere middelen, die voordelen bieden boven oudere en die niet te vervangen zijn. Juist deze middelen jagen de kosten op en maken eerder bereikte bezuinigingen meteen ongedaan: 30 capsules Losec voor f.257,40, tien tabletten Nemestran voor f.455,17, een inhaler Pulmicort voor f.176,80, dertig capsules Yutopar voor f.173,64, een tube Zovirax zalf voor f.82,55, enz. Dan hebben we het nog niet over medicijnen die jarenlang geslikt moeten worden, als Isoptin (f.2,08 per stuk), Lopid (f.1,67), Mevacor (f.2,73), Prozac (f.4,62), etc. en helemaal niet over de prijs van middelen die bij nier- en kankerpatiënten worden toegepast! Als er niets gedaan wordt om de prijzen van dit soort middelen, (die ook nog steeds duurder worden!) omlaag te krijgen, is het invoeren van een formularium volkomen zinloos. Een ander bezwaar tegen de invoering van een formularium is dat de Overheid niet in staat is de naleving ervan te controleren, zodat alleen degenen die te goeder trouw zijn zich eraan zullen houden, terwijl anderen kunnen doen en laten wat hen goeddunkt.

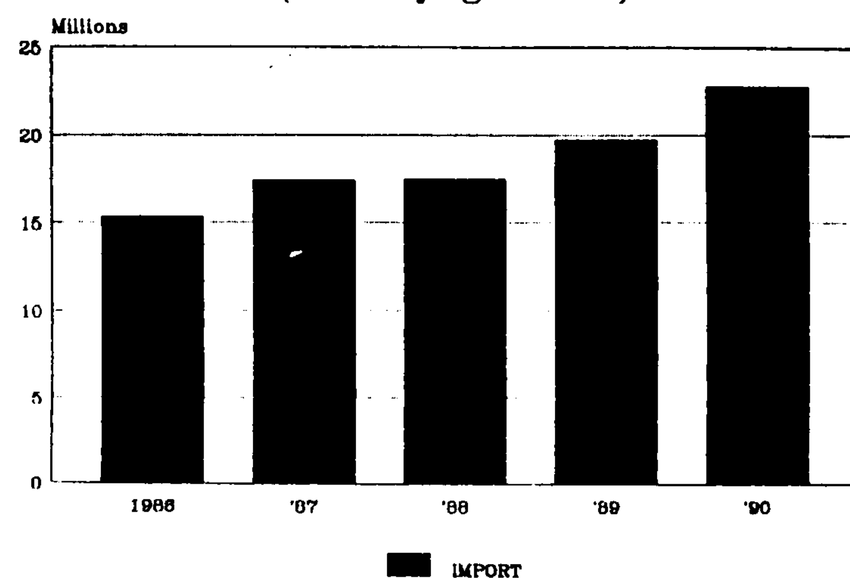
PRIJSSTOP

Een eenvoudige maatregel om de kostenstijging af te remmen is een prijsstop op de prijzen van de fabrikant. Deze prijzen immers vormen de basis voor de uiteindelijke prijs van geneesmiddelen. Tegen een dergelijke maatregel kan zelfs de V.I.P.P. onmogelijk bezwaar maken... Maar dan moet de controle op naleving van de prijsstop wel liggen bij een instantie, die daartoe daadwerkelijk in staat is en moet niet (zoals nu gebeurde) de Inspektie voor Geneesmiddelen dit toezicht ontnomen worden! Ook het afschaffen van invoerrechten werkt prijsverlagend. Voor elke f.100,-- invoerwaarde ontvangt de Overheid nu f.5,50. Dan berekent de importeur zijn 37% marge en de apotheek 35%, zodat de consument tenslotte f.100,- x 1,055 x 1,37 x 1,35 = f.195,12 betaalt. Zónder invoerrechten zou dat f.100,- x 1,37 x 1,35 = f.184,95 zijn: ruim tien gulden minder. Door invoerrechten te heffen snijdt de Overheid (zelf ook consument), zonder dat blijkbaar te beseffen, zichzelf behoorlijk in de vingers!

PROFESSIONAL FEE

In 1985 stelden de apothekers de Overheid voor hun procentuele marge te bevriezen en om te zetten in een absolute marge, een zgn. professional fee. Een professional fee heeft als voordeel dat het bedrag dat de apotheek ontvangt niet toeneemt wanneer de inkoopsprijs van geneesmiddelen stijgt. Ook kunnen apothekers dan de artsen stimuleren goedkoper voor te schrijven, zonder dat zij daarvoor gestraft worden met een achteruitgang in hun inkomsten. Ter illustratie: de in 1985 voor 15,3 miljoen ingevoerde middelen werden door de groothandel aan de apotheek geleverd voor 15,3 x 1,055 (invoerrechten) x 1,37 (groothandelsmarge) = 22,1 miljoen. Daarover rekende de apotheek 35% oftewel 7,7 miljoen. Invoer van 22,8 miljoen in 1990 werd zo 32,9 miljoen en de apotheekmarge hierover 11,5 miljoen. Had de Overheid de apotheekmarge in 1985 bevroren, dan kregen de apotheken in 1990 nog steeds dezelfde 7,7 miljoen als in 1985 en was er dus 3,8 miljoen bespaard. Maar de Overheid zag in de apothekers Grieken die met geschenken kwamen en vertrouwde hen niet. Importeurs, die steeds duurdere middelen op de markt brengen, wekken echter medelijden en mogen nu hun marge met tien procent verhogen (van 34 naar 37%), zelfs zonder dat er controle wordt uitgeoefend op naleving van dit herenakkoord...

Figuur 1

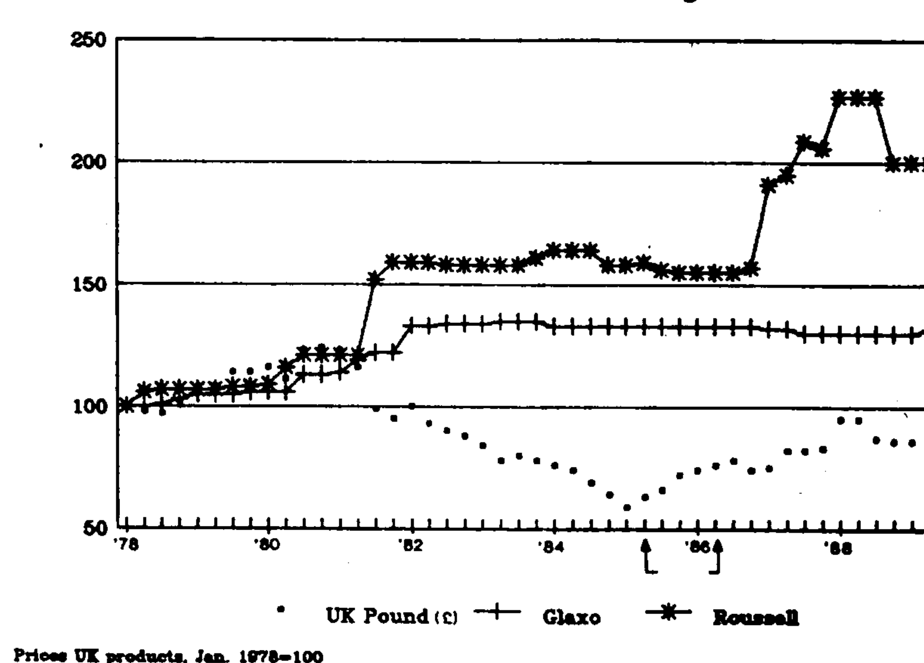

VERLAGEN KOSTEN

Bevriezen van de fabrieksprijs en de apotheekmarge hebben geen kostenverlagend effect, maar zorgen er wel voor dat de prijzen niet nog verder stijgen. Afschaffen van de invoerrechten heeft wel een onmiddellijk kostenverlagend effect. Daarnaast zijn er nog en!.ele eenvoudig te nemen maatregelen, die de kosten flink kunnen drukken. De Overheid zou kunnen besluiten evenals de S.V.B. niet meer te betalen voor vitamines, tonica, e.d. en onwerkzame kruiden en homeopatische middeltjes (die vaak behoorlijk duur zijn) uit te sluiten van vergoeding. Ook moeten declaraties voor geneesmiddelen beter gecontroleerd worden en moeten er maxima worden bepaald voor de hoeveelheid medicijnen, die per keer mogen worden afgeleverd. Tenslotte dient het idee van een ouderwets formularium opzij te worden gezet en te worden vervangen door een systeem van maximaal te vergoeden prijzen per geneesmiddel(groep). In plaats van één enkel specifiek middel aan te wijzen en in het formularium op te nemen, wordt dan per geneesmiddel(groep) een maximaal te vergoeden bedrag bepaald.

Elk middel dat onder deze prijs zit, wordt dan vergoed. Een dergelijk systeem heeft vergeleken met een formularium als voor-

Figuur 2

Vervolg op pag. 10

EEN KIND dat slecht kan horen, praat wel, maar begint er later mee. Dat is op zich nog niet zo erg, maar door de slechthorendheid kan ook de sociale ontwikkeling van het kind achterop raken. Het is zelfs mogelijk dat er motorische stoornissen ontstaan. Problemen die allemaal te verhelpen zijn als de slechthorendheid op tijd wordt ontdekt. Hoe belangrijk die vroegtijdige onderkenning van doofheid en slechthorendheid is, blijkt in een gesprek met Peggy Grootens, pedagogisch medewerkster bij de jeugdgezondheidsdienst op Curaçao, en Hermien Uniken Venema, consultatiebureau-arts in Nederland.

= door Jeannette van Ditzhuijzen =

EWING-SCREANING NA MAANDEN VOORBEREIDING VAN START

Peggy Grootens en Hermien Venema:

Slecht horen oorzaak van problemen in ontwikkeling

Eind januari en begin februari was Venema op Curaçao op uitnodiging van de GGD. Zij houdt zich al meer dan 25 jaar bezig met de uitvoering van de gehoortest, ook wel Ewing-screening genaamd. Sinds 1982 is Venema bevoegd om consultatiebureau-medewerkers te trainen en te begeleiden in het afnemen van deze gehoortest.

Hermien Uniken Venema

Na een maandenlange voorbereiding door de afdeling jeugdgezondheidszorg van de GGD konden in februari eindelijk alle verpleegkundigen van de consultatiebureaus alsmede twee artsen door Venema worden opgeleid in het afnemen van de Ewing screening. De opleiding is inmiddels afgerond en de eerste baby's hebben hun test achter de rug. Hoewel, het zijn niet de eerste baby's op Curaçao die op hun gehoor getest worden. De verpleegkundigen van het Wit Gele Kruis werden in het verleden al door Venema opgeleid. Het Wit Gele Kruis heeft echter maar een deel van de Curacaose kinderen onder zijn hoede.

"Omdat de GGD de verantwoordelijkheid voor alle kinderen op het eiland draagt", vertelt Grootens, hebben wij Hermien Venema hierheen gehaald, om de verpleegkundigen van de consultatiebureaus op te leiden. De Wit Gele Kruismedewerkers werden uiteraard ook bij dit project betrokken".

De bedoeling van de gehoortest is om doofheid of slechthorendheid op te sporen. Behaalt een kind een 'voldoende' voor de test, dan betekent dat dat het kind goed genoeg hoort om te leren praten. Bij een 'onvoldoende' wordt doorverwezen naar een KNO-arts, die zal moeten vaststellen of het om doofheid of slechthorendheid gaat. Daarna zal eventuele behandeling kunnen plaatsvinden.

VERKOUDEN OOR

In het geval van blijvende doofheid kan weliswaar die doofheid niet weggenomen worden, maar wel kan het 'horen' door middel van een gehoorapparaat veranderd worden. Bij een wisselende doofheid, ook wel 'verkouden oor' genoemd, kan het kind wel behandeld worden, waarbij het resultaat afhankelijk is van de ernst van de slechthorendheid.

Maar naast deze aandacht voor het 'horen' zelf, kan in een zo vroeg stadium ook alle aandacht gegeven worden aan de begeleiding van ouders en kind. Daarmee wordt voorkomen dat een slechthorend of doof kind geïsoleerd raakt. "Slecht kunnen horen is echt heel naar voor een kind", zegt Grootens uit. "Het kind kan niet anticiperen". "Wij horen bij voorbeeld dat er een deur opengaat en zijn dus niet verbaasd wanneer er plotseling iemand voor onze neus staat. Maar als je die deur niet gehoord hebt, schrik je vreselijk. En dat geeft een onveilig gevoel. Een groot deel van de gebeurtenissen is niet voorspelbaar op grond van geluiden. En dat moet voor zo'n klein kind een afschuwlijke ervaring zijn".

Dat dat gevoel van onveiligheid ook gedragsproblemen kan veroorzaken wordt duidelijk als Grootens het voorbeeld geeft van een baby die gezellig met moeder aan het spelen is. "De telefoon gaat en moeder staat 'plotseling' op om de telefoon aan te nemen. Voor de baby is dat heel raar. Hij kan niet meer op zijn moeder vertrouwen, want die loopt 'zomaar' weg, als ze gezellig aan het spelen zijn. Juist in dat eerste levensjaar, waarin een kind een band met z'n moeder moet opbouwen, wordt het kind geconfronteerd met een moeder die zich in zijn ogen onvoorspelbaar gedraagt".

"Een dergelijke start in het emotionele leven van een kind kan ook van invloed zijn op het contact met leeftijdgenootjes. Het kind legt slecht of helemaal geen contact. Dat slechte contact kan nog eens versterkt worden doordat het kind zich buitengesloten voelt. De andere kinderen kunnen elkaar immers wel verstaan en met elkaar communiceren". De reactie daarop is volgens Venema en Grootens verschillend. Het kind kan juist heel druk worden, of zich stil in een hoekje terugtrekken. En dan kunnen er volgens Grootens ook nog eens motorische storingen ontstaan: een kind dat zich terugtrekt kan zijn motoriek niet ontwikkelen.

ANTICIPEREN

De voordelen van een vroegtijdige ontdekking van slechthorendheid zijn legio. Behalve de bovengenoemde behandelingsmogelijkheden noemt Venema het anticiperen op de problemen. De ouders van een doof of slechthorend kind moeten bij voorbeeld altijd met het gezicht naar het kind toe praten. Verder is ook heel belangrijk, dat door vroegtijdige onderkenning schuldgevoel bij de ouders voorkomen kan worden.

Venema kent talloze voorbeelden van ouders die zeker weten dat hun kind 'heel ongehoorzaam' is. Ze hebben altijd problemen met hun kind, omdat het nooit luistert. Als ze dan horen dat hun kind doof of slechthorend is, krijgen ze natuurlijk een enorm schuldgevoel over hun gedrag van de afgelopen jaren tegenover hun kind.

Of ze weten vol trots te vertellen hoe geconcentreerd hij of zij altijd is. 'Ze wordt nooit afgeleid'. Als eenmaal de diagnose gesteld is en het kind een gehoorapparaat krijgt, kan het plotseling een zeer druk kind blijken te zijn.

MISKENDE DOOFHEID

Een ander voorbeeld van miskende doofheid is het kind bij wie het pijn aan de oren doet als mensen hard praten. "Dat komt", legt Venema uit, "omdat bij een bepaald soort doofheid hard praten niet helpt, je moet dan heel duidelijk articuleren". Maar juist omdat het kind pijn ervaart bij hard praten staat het voor de ouders als een paal boven water dat het kind 'heel goed hoort'. 'Het doet zelfs pijn als we te hard praten', zeggen ze dan, "hij moet dus wel hele goede oren hebben".

"Het is gebleken dat een licht slechthorend en slim kind zijn handicap jarenlang - onbewust - kan verbergen", vertelt Grootens. "Als het goed oplet, de context in de gaten houdt en af en toe lipleest kan zo'n kind een heel eind komen. Pas als er klassikale tests worden gedaan, gaat het fout".

Uit eigen ervaring kent zij verhalen van kinderen die het heel goed deden als ze alleen door de leerkracht getest werden. Bij een klassikale test ging het echter ineens helemaal mis. "Dan moeten ze bij voorbeeld luisteren naar de juf in de klas. Die zegt dan dat ze de bovenste boom moeten kleuren. Maar dat horen ze niet of niet goed, dus op die test gaan ze volledig de mist in".

Peggy Grootens

Op Curaçao krijgen vanaf nu dus alle baby's van een maand of negen een oproep voor een gehoortest. Maar wat dan? Waaruit bestaat de begeleiding als eenmaal slechthorendheid of doofheid is vastgesteld?

"In de eerste plaats hebben we de consultatiebureaus, waar de baby's en kleuters in observatie worden gehouden. Verder hebben we logopedisten en de KNO-artsen voor de medisch-specialistische begeleiding; en natuurlijk de Myrna Dovale dovenschool; verder kennen we het *early stimulation team* op Sedukal; dat houdt zich bezig met de begeleiding van kinderen met een ontwikkelingsachterstand. Maar ook met het begeleiden van hun ouders, want ook die hebben hulp nodig bij het omgaan met het slechthorende of dove kind".

"Er zijn afspraken gemaakt", zo vervolgt Grootens,"om volgende maand met deze mensen om de tafel te gaan zitten, zodat we de werkzaamheden op elkaar kunnen afstemmen. Volgend jaar gaan we de gang van zaken dan evalueren".

Venema, die zich ook intensief met spraak/taal-verwerving bezighoudt, wil nog wel even kwijt hoe belangrijk het voor elk kind is, doof of niet, dat er van jongs af aan gecommuniceerd wordt. "Praat met je baby, met je kind. Ook al begrijpt zij of hij er niets van; praat, uit je gevoelens, wees boos, vrolijk of maak een grapje. Dat is zo belangrijk. Een kind leert immers niet uit zichzelf praten. Het moet het praten horen en zien".

Venema windt zich vooral op over het feit dat veel baby's de hele dag als het ware voor de televisie gepoot worden. Of over het feit dat bij veel gezinnen de radio de hele dag keihard aan staat. "Je kunt niet communiceren als de hele dag de radio of de televisie aan staat. Bovendien leert het kind dan niet om op zachte geluiden te reageren".

Een ander punt dat voor de ontwikkeling van een kind heel belangrijk is, is speelgoed. En daarmee bedoelt Venema niet het dure sophisticated speelgoed dat rond de sinterklaas- en kerstdagen in de winkels ligt. "Nee, gewone goedkope gekleurde blokjes".

Grootens vult direct aan. "Ideaal, die blokken. Daar leert een kind zoveel van: groot en klein, de kleuren, de verhoudingen enzovoorts. Je kunt er een toren van bouwen en daar weer een verhaaltje bij vertellen, of een liedje zingen".

Beiden zijn het er roerend over eens dat de ontwikkeling van het kind in de eerste levensjaren van grote betekenis is. Daarom hechten zij ook zoveel waarde aan de gehoortest, die veel problemen bij kinderen kan voorkomen. Gedragsproblemen die, mits tijdig onderkend, verholpen kunnen worden.

'Antilliaan van het jaar in Nederland'

Sonny Jacobus:

"Ik behandel drugs verslaafden vanuit mijn levensovertuiging"

OP ZIJN VISITEKAARTJE staat een indrukwekkende opsomming van beroepen: agoloog, filosoof, lecturer of health science, alcohol & drugs consultant, organisatie adviseur en natuurgeneeskundig psychotherapeut. Hij heeft een HBO-opleiding Natuurgeneeskunde gevolgd bij de Nederlandse Vereniging voor Alternatieve Geneeskunde in Zeist; een Masters degree in Agologie en een Phd. in filosofie behaald in de Verenigde Staten. De titel van zijn proefschrift is 'Veranderende Gezondheidszorg anno 2000'.

Hij is als drugsvoorlichter verbonden aan het Centrum voor Verslavingszorg in Den Haag en is lid van de Aidscommissie in diezelfde stad. Hij is sinds kort als "geassocieerd professor" verbonden aan de Russian Department of Intercultural Open University. De Universiteit waar Russische kosmonauten gedeeltelijk worden opgeleid. Hij geeft daar colleges over chemische intoxicatie en chemische (drugs)afhankelijkheid.

Hij woont vanaf 1972 in Nederland, Den Haag om precies te zijn en was onlangs op Curaçao voor het houden van lezingen en het voeren van besprekingen met autoriteiten over drugs- en gokverslaving. Zijn naam is Sonny Jacobus, zo'n 49 jaar geleden geboren op Curaçao. Vorige week werd hij in Nederland uitverkoren als 'Antilliaan van het jaar'. Reden genoeg dus om met dr. Jacobus een gesprek te voeren over zijn rijke ervaring en carrière.

= door Fred Budike =

Hoe komt een Curaçaoënaar als professor in Moskou terecht?

"Dat komt door mijn contacten met instanties in het buitenland en een tweetal lezingen die ik in Amerika en Griekenland heb gehouden. In beide landen waren er op het gebied van de verslavingszorg enkele Russische hoogleraren aanwezig en dat sprak hen heel erg aan. Vandaar de uitnodiging om naar Moskou te komen. Ik heb de uitnodiging gehad samen met prof. Zandwijk, die ook op de UNA gastcolleges heeft verzorgd. We werden in oktober j.l. uitgenodigd door het hoofd van de gezondheidszorg in Rusland en werden na onze colleges, die tien dagen in beslag namen, als hoogleraar voorgedragen. De bedoeling is dat ik om de drie maanden naar Moskou ga voor gastcolleges in de filosofie en advieswerkzaamheden met betrekking tot de behandeling van drugsverslaafden. Ze zijn daar bezig met een drugsproject die ik eerder moet helpen opbouwen".

Hoe is het om in Moskou te werken?

"Fantastisch, ik ben door enkele parlementsleden ontvangen. De gastvrijheid en het werkklimaat zijn buitengewoon fantastisch. De studenten waren erg enthousiast. Mijn thema in Moskou behandelde de relatie tussen identiteit en verslavingsproblematiek. En wat de bewegingsvrijheid betreft is mij geen enkele beperking opgelegd, ik mocht overal gaan waar ik wilde en kreeg altijd een goede ontvangst. We kwamen kort na de coup tegen het regiem van Gorbatsjov in Moskou. De Russen zijn mijn vrienden geworden".

Zou je iets kunnen vertellen over de methode die je hanteert bij het begeleiden van aan drugs verslaafde cliënten?

"Mijn methode is gebaseerd op de dagelijkse praktijk en vanuit mijn achtergrond met een Christelijke levensovertuiging. Ik werk meer met het geweten van de persoon, kijken waar de persoon zich bevindt, en probeer iets te doen aan het negatief zelfbeeld dat de persoon van zichzelf heeft en het negatieve beeld dat hij van anderen heeft. Ik probeer de persoon vervolgens als het ware uit te dagen tot iets ander, positief gedrag, door een beloning in het vooruitzicht te stellen.

Ik reik de persoon soms woorden aan waarvan ik het vermoeden heb dat ze emotionele betekenis voor hem hebben. Bijvoorbeeld woorden zoals Verlangen, Twijfel en Zoeken. Door middel van associaties moet hierop gereageerd worden en uit de associaties probeer ik de gevoelswaarde die de aangereikte woorden voor de persoon hebben te achterhalen en door middel van konfrontaties raken we dan verder in een therapeutisch gesprek".

SONNY JACOBUS

Maar dat wil dan toch nog niet zeggen dat de cliënt ook van zijn lichamelijke afhankelijkheid aan de drugs is verlost.

"Neen, dat klopt. Meestal vindt er doorverwijzing plaats naar een z.g. dagprogramma. We werken met beloning zoals ik al zei en als iemand zegt te willen afkicken dan vragen we hem niet abrupt op te houden, de zgn. cold turkey methode[1], maar we schakelen over op een ander vervangingsmiddel, weliswaar nog verslavend. Dit zien we als een vorm van beloning, een stap om van een zwaar middel naar een minder zwaar middel over te gaan. Dat betekent dat bij ons de heroïne wordt vervangen door methadon. Als de persoon cocaïne gebruikt dan krijgt de persoon geen vervangingsmiddel, maar we proberen na te gaan of hij onrustig wordt na het stoppen. Is hij onrustig dan krijgt hij rustgevende tabletten, waar het lichaam weer aan gaat wennen!"

Een veel gehoorde kritiek is dat vervanging van heroïne door methadon niets wezenlijks oplost, maar dat de persoon van de ene naar de andere verslaving wordt gebracht. Hoe bouw je dat af?

"Dat klopt, dat is het gevaar van methadon. Je kunt als je methadon langdurig aan één stuk door inneemt, bijvoorbeeld 5 a 6 jaar, verslaafd raken ja. Daarom is het ook wenselijk dat er vanaf het begin nooit meer dan 50 mg per keer wordt voorgeschreven en dat dit stap voor stap wordt afgebouwd".

Dat betekent dat er een grote mate van zelfwerkzaamheid en motivatie van de persoon wordt verwacht.

"Je moet inderdaad sterk in je schoenen staan".

Hoelang duurt zo'n totale behandeling?

"Het varieert van een half jaar tot ander halfjaar en daar komt nog een periode van nazorg bij".

Welke resultaten heb je met jouw werkwijze geboekt?

"Van de 55 cliënten met alcohol, drugs, medicijn en gokverslaving die ik de afgelopen anderhalf jaar met dezelfde methode heb behandeld, zijn er slechts 5 teruggevallen".

Je bent natuurgeneeskundig psychoterapeut, wat moeten we ons daarbij voorstellen?

"Ik ben meer bezig met de kosmos, waarbij vanuit wordt gegaan dat astrologie en geboortedag van een persoon van invloed zijn op zijn persoonlijkheidsvorming. Daarnaast maak ik ook gebruik van technieken uit de Transcedente Meditatie gericht op het vergroten van de concentratie en het zelfvertrouwen van de persoon. Dit gebeurt in een bepaalde fase, wanneer het moment bereikt is dat de persoon met een schone lei moet beginnen. Ik werk veel met oefeningen zowel individueel als in groepsverband en ik leer de cliënten om zelf thuis oefeningen te doen".

Kunnen er ook mensen naar je toekomen die met andere dan drugsproblemen te kampen hebben?

"Ja, mijn werk als psychotepaut doe ik meestal in mijn eigen privé praktijk. Ik heb cliënten die gegijzeld zijn geweest of cliënten die onder één of andere trauma lijden en die liever niet naar een RIAGG[2] willen gaan. Mijn cliënten zijn niet alleen Antillianen, maar komen uit alle bevolkingsgroepen in Nederland".

Wat zijn je indrukken over Curaçao?

"Ik was vorig jaar na een verblijf van zestien jaar in Nederland voor tien dagen terug en nu weer voor twee weken, ik vind de situatie schokwekkend. Er heeft een enorme normvervaging plaatsgevonden. Men schijnt geen respect meer te hebben voor ouders en ouderen en de samenleving is materialistischer geworden. Het lijkt alsof iedereen aan zichzelf denkt. Curaçao is in mijn ogen in negatieve zin veranderd. Dat is overigens één van de gevolgen als je als eiland een mondiaal karakter krijgt".

Denk je dat we op Curaçao te maken hebben met een gigantisch drugsprobleem?

"Er is altijd al een drugsprobleem geweest, maar wat je nu ziet is een escalatie van het probleem. Men weet zich hier geen raad mee, iedereen raakt zo'n beetje in paniek, zowel onder de bevolking als bij de Justitie. Er is een soort panische angst uitgebroken en iedereen begint elkaar zo'n beetje gek te maken. In feite is het drugsprobleem nog beheersbaar, maar er moet dan wel minder gepraat worden en meer acties worden ondernomen op meerdere fronten.

Dus konkreet iets doen aan preventie, opvang en begeleiding. Niet vanuit een grootschalige aanpak, maar beginnen met kleine, overzichtelijke en beheersbare projecten. Men moet het als een realiteit zien dat Curaçao een samenleving is geworden waar drugs een belangrijke rol speelt en tot het leven van alle dag is gaan behoren. Niet al te veel praten, maar de mouwen opstroken en iets doen. Het is me opgevallen dat er behoorlijk veel gekwalificeerde mensen op het eiland rondlopen die dit kunnen doen. Kijken naar alternatieve mogelijkheden voor mensen die hulp nodig hebben om hun leven (weer) zin te geven, scheppen van (alternatieve) arbeidsmogelijkheden en het oppeppen van het vrijwilligerswerk zie ik als belangrijke zaken".

Toch zullen mensen b.v. ouders, onderwijzers e.a. in angst blijven leven, wat voor boodschap heb je voor ze?

"Ouders zouden meer moeten opletten, aandacht en tijd besteden aan hun kinderen, met ze praten. Aan onderwijzers zou ik willen zeggen als je ontdekt dat leerlingen bezig zijn met drugs, straf ze dan niet door hen van school te verwijderen, maar probeer er achter te komen wat de oorzaken zijn en hoe geholpen kan worden. Door leerlingen van school te verwijderen, verlies je controle en gespreksmogelijkheden. Ze worden dan oncontroleerbaar en je bent ze kwijt omdat ze in de grote massa verdwijnen".

In Europa is sinds enige tijd het middel extasy[3] heel popu-

Vervolg op pag. 10

SYMPOSIUM I.V.M. INTERNATIONALE DAG VAN DE VROUW

Vrouwen hebben veelal dubbele rol: opvoeder en kostwinner

Gender-problematiek verdient meer aandacht ontwikkelingswerk

IN VERBAND MET de viering van de Internationale Dag van de Vrouw (op 8 maart), organiseert SEDA (Sentro pa Desaroyo di Hende Muhe), samen met het Steering Committee Curaçao vandaag een symposium over Vrouwen en Ontwikkelingsprojecten. Onder leiding van moderator Ruthsella Jansen zullen drs. Josephine Barbolina-Provence, drs. Sonia Cuales, drs. Yamila Romero, drs. Niovis Winklaar, Lisa Chong M.A., Alex D. Rosario jr. M.B.A. en Gabriel P.L. da Costa Gomez lezingen houden die met dit onderwerp te maken hebben en zullen zij daarna in een panel vragen van de bezoekers beantwoorden. Aan alle deelnemers zal ook een vragenlijst gegeven worden en na de lunchpauze zullen de dan verwerkte antwoorden op die vragen tijdens een algemene discussie besproken worden. De organisatoren hopen dat dit zal kunnen leiden tot een lijst van aanbevelingen die aangeboden kan worden aan de overheid. Het symposium wordt afgesloten met een vrouwentheater onder leiding van Diana Lebacs.

= door Nel Casimiri =

Bij het opzetten van ontwikkelingsprojecten wordt te weinig rekening gehouden met de ideeën die bestaan binnen een samenleving omtrent de rolverdeling tussen mannen en vrouwen, internationaal bekend onder de noemer: *gender-problematiek*. Projecten die deze verschillen negeren, of uitgaan van onjuiste veronderstellingen t.a.v. de arbeids- en inkomensverdeling tussen man en vrouw, blijken vaak inefficiënt. Onderzoek heeft zelfs aangetoond dat de situatie van vrouwen en kinderen, waar men geen rekening heeft gehouden met deze verschillen, achteruit is gegaan. Een juiste en volledige ontwikkelingsplanning zal altijd gekoppeld moeten zijn aan een politieke visie die de eigen strategieën en behoeften van vrouwen respecteert en centraal stelt.

VERDIEPING

Het symposium richt zich op een verdieping van kennis en inzichten t.a.v. vrouw en ontwikkeling en op het zichtbaar maken van de vrouwencomponent in een geïntegreerd project. Onderwerpen die tijdens het symposium ter discussie staan zijn:
* Visies en strategieën t.a.v. ontwikkeling en de rol van de vrouw daarbinnen;
* Internationale verdragen betreffende vrouw en gezin en hun repercussies voor de Antillen en Curaçao in het bijzonder;
* Stappenplan bij het formuleren van strategieën t.a.v. emancipatie en vrouwenemancipatie in het bijzonder;
* Inventarisatie en analyse van mogelijkheden bij het opzetten en de implementering van projecten en programma's met en voor vrouwen;
* Inventarisatie en analyse van ontwikkelingsprojecten bij de Dienst Economische Zaken en
* Lobby-werk t.b.v. Vrouw en Ontwikkeling.

DUBBELE ROL

In het algemeen vervullen de vrouwen binnen onze gemeenschap een dubbele rol. Aan de ene kant dragen zij de verantwoordelijkheid voor het gezin, ze verzorgen de kinderen en de huishouding, aan de andere kant nemen ze door de gewijzigde omstandigheden (emancipatie, economische en financiële onafhankelijkheid) meer en meer deel uit van het arbeidsproces. In beide rollen dragen zij bij aan de sociaal-economische ontwikkeling van ons land. Op een totale bevolking van 144.823 personen zijn er op Curaçao 56.479 arbeidskrachten beschikbaar. Daarvan zijn er 11.189 werkeloos. Dat geeft een werkeloosheidspercentage van 19,8% (cijfers Centraal Bureau voor de Statistiek 1990). Het werkeloosheidscijfer is de laatste jaren iets teruggelopen maar is nog steeds zeer hoog.

Maar terwijl het algemene cijfer voor de werkeloosheid onder de beroepsbevolking op 19,8% ligt, ligt dat voor vrouwen nog hoger, namelijk op 23.6%.

De deelname van vrouwen aan het arbeidsproces neemt toe. In 1990 nam 30,6% van alle vrouwen deel aan dat arbeidsproces. De deelname van vrouwen in de leeftijdsgroep tussen 15 en 44 jaar is zelfs nog hoger. Daarvan behoort 54,9% tot de beroepsbevolking. Deze stijgende cijfers tonen aan dat vrouwen willen meedoen op de arbeidsmarkt. Vaak is dat ook een kwestie van geen keus hebben. De cijfers van de census uit 1981 wezen uit dat 26% van de gezinshoofden uit vrouwen bestond. Het lijkt erop dat dat cijfer, nu tien jaar later nog gestegen is.

PASSEND WERK

De wil of de noodzaak mee te doen op de arbeidsmarkt geeft echter soms problemen. De eerste is de beschikbaarheid van passend werk. Vraag en aanbod stemmen lang niet altijd overeen. Er moet een afweging komen tussen het onderwijssysteem en de arbeidsmarkt. Maar het heeft ook te maken met het onderwijsniveau van degenen die werk zoeken. De arbeidskrachten hebben vaak een laag onderwijsniveau. Zowel voor mannen als voor vrouwen heeft driekwart van de arbeidskrachten een tamelijk laag onderwijsniveau. En bij de mensen met een baan ligt het onderwijsniveau bij de vrouwen dan vaak nog lager dan bij de mannen. Werkeloosheid is heel vaak te wijten aan een te laag onderwijsniveau. Gebaseerd op een werkeloosheidscijfer van 23,6% onder vrouwen, is de conclusie dat 76,4% van de vrouwen die willen werken dat ook doen. Tachtig procent van die economisch actieve vrouwen heeft een baan in de private sector. De overige 20% werkt bij de overheid of in het onderwijs. De kansen op een baan voor vrouwen liggen over het algemeen binnen drie economische sectoren: groot- en kleinhandel, andere diensten en banken en verzekeringen. Andere economische steunpilaren van onze economie, zoals de industrie en de constructiebedrijven zijn traditioneel geen sectoren die banen voor vrouwen creëren. Daarom zijn de mannen meer evenredig verdeeld over de verschillende economische sektoren dan de vrouwen. In de dienstverlenende sektor zijn er net zoveel vrouwen als mannen werkzaam.

Wel wordt verondersteld dat een deel van de werkelozen zich bezig houdt met informele economische activiteiten. Maar de conclusie van het Netherlands Institution for Economic Research luidt dat "de verzachtende effecten van de informele sektor maar zeer begrensd zijn".

Voor hun arbeid ontvangen vrouwen lagere lonen dan de mannen. Dat wordt veroorzaakt door:
- het feit dat vrouwen meestal aangenomen worden voor de banen met een lagere status en die betalen niet zo goed
- het feit dat het uitgangspunt van gelijke betaling voor gelijk werk, niet overal wordt toegepast. Aan die discrepantie wordt gewerkt maar het zal nog wel enige tijd duren voordat een complete gelijktrekking bereikt is.

Voor wie zich een beeld wil vormen van de economische bijdrage van vrouwen als producenten van ontwikkeling in de Derde wereld zijn de volgende punten van belang:
* Minstens de helft van de bevolking bestaat uit vrouwen en meisjes.
* Meestal dragen vrouwen -in lichamelijk, geestelijk en vaak ook financieel opzicht- de zorg voor het gezin, met name voor kinderen, zieke en bejaarde familieleden.
* In veel delen van de wereld hebben vrouwen een groot aandeel in de voedselproductie. Vrouwen in de landbouw zorgen voor de helft van het voedsel van de wereldbevolking. In Afrika bijvoorbeeld verrichten vrouwen ongeveer driekwart, in Azië de helft van het werk in de landbouw.
* Veel van het werk in de landbouw wordt gezien als verlengstuk van het huishoudelijk werk. Daardoor blijft die productiviteit onzichtbaar en valt ook buiten de ontwikkelingsprogramma's.
* De vestiging van multinationals in ontwikkelingslanden en vrijhandelszones betekent voor een aantal - vooral jonge - vrouwen: slecht betaald werk, meestal zonder verdere arbeidsvoorwaarden. Steeds meer vrouwen zoeken in de informele sektor een overlevingskans. Vooral in Latijns-Amerika trekken veel vrouwen naar de stad. Daar verdienen zij o.m. de kost met kranten-verkoop en eetstalletjes, werken zij als dienstbode of komen zij in de prostitutie terecht.
* Uit onderzoek blijkt dat de vrouw kostwinster is in ééndeerde van het aantal huishoudens in de wereld. In stedelijke gebieden, vooral in Latijns-Amerika en in delen van Afrika loopt dat zelfs op tot vijftig procent.
* Ondanks de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens blijft de discriminatie van vrouwen voortduren. Het internationale rechtssysteem maakt vrouwen tot tweederangsburgers, zowel in het rijke westen als in ontwikkelingslanden. Dat zijn de consequenties van het gegeven dat mannen 9/10 van het wereldinkomen verdienen, over 99% van alle eigendommen beschikken, doch in verhouding slechts 50% werken van de tijd die vrouwen besteden aan hun arbeid binnens- en buitenshuis.
* Vrouwen dragen de grootste last van de schuldencrisis en aanpassingsprogramma's. Unicef meldt dat een daling van het nationale inkomen van ontwikkelingslanden met 2 tot 3% voor de armste lagen van de bevolking minimaal 10-15% daling in inkomen betekent. Als de inflatie toeneemt, de koopkracht daalt, de werkeloosheid groeit en subsidies op basisbehoeften worden gekort, zijn het vooral de vrouwen die met de dagelijkse voedseltekorten, de armoede en de verslechterende gezondheidssituatie worden geconfronteerd.

NIET INTERESSANT

De lasten en taken van vrouwen worden noch als productieve arbeid, noch als economisch interessant gezien. Het gevolg is dat ook de voorwaarden en rechten ten behoeve van de uitvoering van die taken grotendeels ontbreken. Voor de economische planners blijven de rechten en belangen van vrouwen onzichtbaar, omdat de door hen gehanteerde conventionele modellen geen rekening houden met vrouwen. Volgens Peggy Antrobus, directeur van de afdeling Vrouwen en Ontwikkeling van de University of the West Indies op Barbados, zijn de structurele aanpassingsprogramma's (SAP) van de Wereldbank en het IMF in dit verband illustratief. De twee componenten van de SAP's - vermindering van (collectieve) consumptie en verhoging van exportgerichte productie - hangen volgens haar regelrecht samen met opvattingen over de rol van de vrouw. Juist vanwege de centrale betekenis van hun rol in het proces van reproductie hebben economische (ontwikkelings) modellen die schadelijk zijn voor vrouwen, negatieve gevolgen voor de hele samenleving en tenslotte ook voor de productie zelf. Productie is namelijk niet alleen afhankelijk van kapitaal, technologie en markt, maar ook van fysiek, psychisch en intellectueel potentieel. Al deze factoren worden gevormd in de sociale sector, waarin vrouwen de hoofdrolspelers en niet de passieve objecten zijn van sociale dienstverlening. Jammer genoeg wordt het verband tussen de productieve en de reproductieve rol van vrouwen voor de tradionele groei-economie over het hoofd gezien. Het feit dat in ontwikkelingslanden voornamelijk mannen als gesprekspartners van westerse ontwikkelingsbemiddelaars optreden, is daarbij een extra complicerende factor.

Vrouwen hebben tegenwoordig meestal een dubbelrol: zij moeten zorgen voor het huishouden en het opvoeden van de kinderen en zij moeten zelf de kost verdienen.

OVER HOOFD GEZIEN

In het begin van de jaren '70 werd duidelijk dat vrouwen vaak over het hoofd werden gezien als het ging over ontwikkelingsproblematiek. Mede door de aandacht die de positie van de vrouwen kreeg in het Jaar van de Vrouw (1975) en het daarop volgend Decennium voor de vrouw, kwam daar verandering in. In Nederland is sinds de nota OS (1976) en de beleidsnotitie Vrouwen in OS (1980) in nota's, memories van toelichting, etc. aandacht besteed aan Vrouwen en Ontwikkeling. In de notitie "Vrouwen en Ontwikkeling: beleidsuitvoering" (1985) wordt aangegeven hoe het tot nu toe geformuleerd beleid het beste kan worden uitgevoerd. In deze notitie wordt als hoofddoelstelling van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid met betrekking tot Vrouw en Ontwikkeling genoemd: "Het bereiken van verbetering van de economische en sociale positie van vrouwen in ontwikkelingslanden, als respons op de door vrouwen gevoelde behoefte". De notitie noemt als belangrijke voorwaarde: "Dat zij (de vrouwen) invloed krijgen op de wijze waarop de ontwikkeling gestalte krijgt. Hiervoor is het allereerst nodig dat duidelijk gemaakt wordt wat de behoeften en belangen van vrouwen zijn en dat vrouwen en hun positie als een zelfstandige factor in het ontwikkelingsproces worden erkend". Vervolgens worden een drietal hoofdlijnen genoemd:
* Het stimuleren van een structurele positieverbetering van vrouwen.
* Bevorderen dat ook vrouwen in ontwikkelingslanden daadwerkelijk gebruik kunnen maken van hun recht op ontwikkeling.
* Bevorderen van een doorbreking van de traditionele, niet met de werkelijkheid strokende, beeldvorming over vrouwen zowel in ontwikkelingslanden als in Nederland.

In de begroting van Ontwikkelingssamenwerking is die aandacht voor Vrouw en Ontwikkeling op diverse plaatsen terug te vinden. Met nadruk wordt erop gewezen dat getracht wordt de samenwerking tussen vrouwengroepen in Nederland en de ontwikkelingslanden te versterken. Maar in de begroting van het KABNA ontbreekt het thema Vrouw en Ontwikkeling totaal. Er staan slechts twee posten op om een vrouwenproject te financieren en dat zijn medefinancieringsprojecten, n.l. "subsidie personeel vrouwenorganisatie" en het Sentro di Dama. Die projecten zijn n.b. al in 1983 goedgekeurd.

Gezien het verschil van beleid t.a.v. Vrouw en Ontwikkeling tussen het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking en het KABNA kan men denken dat er op de Antillen geen aandacht voor dat onderwerp is. De praktijk wijst anders uit. Antilliaanse vrouwen doen mee met de ECLAC-conferenties en brengen daar hun problemen naar voren. Maar ook aan de basis zijn vrouwen actief, o.a. in het genoemde Sentro di Dama. In Nederland bestaat weinig kennis over onze vrouwenorganisaties, noch bij het KABNA, noch bij andere organisaties.

Als de Nederlandse en de Antilliaanse regeringen zeggen dat Vrouw en Ontwikkeling een serieus aandachtsveld is, zal die aandacht vertaald moeten worden in een beleid. Daartoe is nodig dat beide overlegpartners inzicht hebben in de positie van Antilliaanse vrouwen. Daarom moet er een inventarisatie gemaakt worden van gegevens (vrouwengroepen, onderzoek, statistieken, e.d.) en van de knelpunten en van de wensen van vrouwengroepen.

PRIORITEIT

In de jaren negentig behoort het punt Vrouw en Ontwikkeling tot het zogenaamde Speerpuntenprogramma van Ontwikkelingssamenwerking en zal prioriteit krijgen in het programma van de Nederlandse ontwikkelingshulp. Er zijn in de begroting o.a. aparte posten opgenomen om vernieuwende activiteiten op dit punt te stimuleren. Het doel is armoede en ongelijkheid op grond van sexe, klasse en etnische afkomst te bestrijden.

Nederland streeft ernaar de aandacht voor de specifieke positie van vrouwen in alle ontwikkelingsprogramma's te integreren. In alle nieuwe landen- en regiobeleidsplannen wordt V&O als speciaal aandachtsgebied behandeld. Verder worden specifieke activiteiten gericht op onder meer het versterken van vrouwenorganisaties, het bevorderen van lokale V&O-deskundigheid in ontwikkelingslanden en in Nederland.

Curaçao, als onderdeel van de Nederlandse Antillen, krijgt jaarlijks haar portie uit de posten Ontwikkelingssamenwerking, maar van dit Speerpuntenbeleid op het gebied van Vrouw en Ontwikkeling heeft men bij de SEDA nog niet veel kunnen merken. Het wordt tijd dat men aan de bel trekt.

De gegevens voor dit artikel komen uit: Position Paper of the Netherlands Antilles regarding changing production patterns with social equity. (5th Regional ECLAC Conference September 16-19,1991) , WEP-international Newsbulletin (5, zomer 1991) Internationale Samenwerking (9,1991)' Jet Kraemer, Emancipatie van vrouwen: 'n Voorwaarde voor Ontwikkeling. En andere artikelen, ter beschikking gesteld door Jeanne Henriquez van het Sentro pa Desaroyo di Hende Muhe.

ONDER DE LOUPE

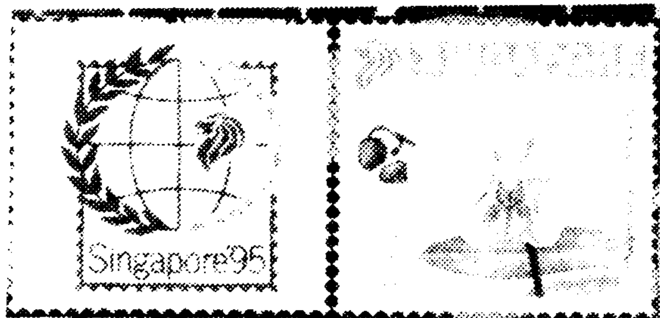
Milieu als thema V.N.-zegels

= door Victor Hafkamp =

NU STEEDS DUIDELIJKER blijkt hoe belangrijk het milieu voor het voortbestaan van de mensheid is, neemt de overtuiging toe dat we met effectieve maatregelen de zee en de watergebieden moeten beschermen. De Verenigde Naties willen dat bewustzijn stimuleren o.a. door de uitgifte van postzegels, waaruit onze betrokkenheid blijkt". Die woorden van de nieuwe secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Boutros-Ghali, begeleiden een nieuwe VN-uitgifte die 13 maart onder het motto 'Schone zeeën' verschijnt.

De serie bestaat uit drie prachtige velletjes van elk twaalf zegels: 'doorlopers', waarvan het ontwerp zes keer wordt herhaald. In New York kosten de zegels 29 cents, in Genève 80 rappen en in Wenen zeven schilling. De zegels zijn van een Nederlandse ontwerper: Braldt Bralds die eerder het velletje met het thema "Red de bossen" voor de VN-postdienst gemaakt heeft.

De zee als bron van leven en gezondheid is ook het thema van Israëlische zegels die 18 februari uitkwamen.

De zegels, gewijd aan de 'Zee van Galilea' kwamen als strip uit. Alle drie de zegels met de traditionele 'tab' (aanhangsel) hebben een frankeerwaarde van 85 agorot. Dezelfde zegels verschenen ook in een speciaal velletje van negen, waarin de drie zegels van de serie verspringen.

Tegelijkertijd kwam een postzegel (zonder waardeaanduiding) voor binnenlands gebruik in de verkoop. De afbeelding is die van een anemoon. De zegel verscheen ook in een carnet van twintig exemplaren.

Bloemen zijn een zeer regelmatig terugkerend thema op zegels. Met de 'Sevilla'-zegel en de zomerzegels, gewijd aan de Floriade levert Nederland een bijdrage die bij een bloemenland hoort. Orchideeën scoren hoog als je alle uitgiften met het floramotief onder de loep neemt. Singapore gaf vorige maand zijn tweede orchideeën-serie uit in verband met de komende internationale tentoonstelling Singapore '95. De zegels met de orchideeën hebben een frankeerwaarde van 2 dollar. Het tussenvignet toont het logo van de tentoonstelling.

In januari kwam in Thailand een serie van acht zegels uit voor de vierde orchideeënconferentie voor Azië en de Pacific. De serie bestaat uit twee zegels van resp. 2, 3, 6 en 10 baht. Orchideeën stonden ook afgebeeld op vier zegels van Transkei (25, 40, 50 en 60 cents) die 20 februari in de verkoop kwamen. Een dag later kwam Noorwegen met carnets met twee zegels van 3.20 Kronen, eveneens met ontwerpen van deze fraaie en populaire bloemsoort. Andere bloemsoorten zien we o.a. op zegels van Finland die ook geen frankeerwaarde hebben, maar een aanduiding van het posttarief, waarvoor ze geldig zijn eerste en tweede klasse.

Ethiopië komt 5 maart met vier zegels (0.05, 0.15, 0.80 en 1 birr) met afbeeldingen van diverse bloemen.

Zowel Frankrijk als Monaco kennen de zogenaamse 'preoblitérés', voorafgestempelde zegels die tegen een gereduceerd tarief worden aangeboden. In maart geven de Monegaskische posterijen vier voorafgestempelde zegels uit die de notenboom in de vier seizoenen van het jaar uitbeelden. De zegels hebben wat afwijkende frankeerwaarden: 1.60, 2.08, 2.98 en 5.28 francs.

MOTIEVEN

Monaco komt met bijna uitsluitend motiefzegels. Vandaar dat in april ook nog eens een blok met vier zegels met een vijgeboom in de tooi van de vier seizoenen (3, 4, 5 en 6 fr.) zal verschijnen. En verder zijn er nog de zegels voor de tentoonstelling Ameriflora (4 en 5 fr.). De laatste zegel toont een fraai boeket.

De bescherming van het leefmilieu is ook het onderwerp van een serie van drie Zuidafrikaanse zegels die 6 februari in de verkoop kwamen. De ontwerpen hebben betrekking op de bescherming van achtereenvolgens grond, water en lucht.

CIRCUS RENZ

Het circus Renz hoorde in de vorige eeuw tot de circussen met een grote internationale naam. Oprichter was de 100 jaar geleden overleden Duitser Ernst Jakob Renz die in 1815 in Böckingen (Heilbronn) werd geboren.

Hij stamde uit een familie van koorddansers en richtte in 1842 zijn eerste eigen circusbedrijf op. Berlijn werd de vaste vestigingsplaats van het circus Renz dat zijn repertoire goed aan de veranderde smaak van het publiek wist aan te passen.

Wonderolifanten, roofdieren en giraffen hoorden tot de vaste manege. De zoon van Ernst Jakob Renz had helaas niet zoveel gevoel voor het circusbedrijf. In 1897 ging het circus Renz ter ziele. 12 Maart komt de Duitse post met een zegel van 100 pfennig ter nagedachtenis aan Ernst Jakob Renz. Op het ontwerp van de Canadese kunstenares van Nederlandse oorsprong Erna de Vries zien we Renz zelf, bezig met de paardedressuur.

Voor de liefhebbers van zegels rond het thema circus geeft de post in Monaco elk jaar een exemplaar uit dat het locale circusfestival memoreert. Dit jaar is het 16de festival van Monte Carlo. De zegel van 2.50 francs toont een clown met een 'bandoneon', een soort harmonica. De verzamelaars zullen zich herinneren dat de zegel van 1991 een identiek ontwerp had.

Sonny Jacobus

Vervolg van pag. 8

lair aan het worden onder de jeugd, heb je enig idee hoe dit op Curaçao is?

"Ik denk dat dit middel reeds aanwezig is op Curaçao. Ik heb er mensen op het eiland en zelfs in het vliegtuig hierover horen praten. En wat wil je, als toeristen eenmaal massaal beginnen te komen dan nemen ze ook alles mee wat bij het toerisme hoort, dus ook extasy. Zo ook heroïne, dat is hier nog niet op grote schaal aanwezig, maar ik verwacht dat gebruik van dit middel binnen niet al te lange tijd ook zal toenemen".

Eigenlijk is het dus zo dat je je op drie gebieden beweegt. Je bent docent, met name in filosofie en verslavingszorg. Je houd je bezig met de voorlichtingsactiviteiten en je hebt je eigen bureau waar je psychoterapie bedrijft. Zijn er misschien nog andere gebieden waarin je actief bent?

"Ik ben ook actief in de politiek als steun-fractielid van D'66 in de gemeente Gouda. Het is een bezoldigde adviesfunktie, maar ik ben geen gemeenteraadslid. Het zit er wel dik in dat ik bij de eerstvolgende verkiezing, en dat is over anderhalf jaar, als volwaardig lid deel uitmaak van de gemeenteraad voor D'66. Want ik sta dan zeker op een verkiesbare plaats. Van Sonny Jacobus zullen we dus zeker nog meer horen".

1. Abrupte beëindiging van het drugsgebruik zonder een vervangingsmiddel te gebruiken tijdens de afkickperiode.
2. Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg.
3. Een verslavende pil die de sexuele lust opwekt. Een nieuwe trend onder vooral jongeren in Nederland om dit middel bij zgn. house-parties te gebruiken, vaak met ongedwongen en ongebonden seks als doel.

Ziek en Gezond

'Ik zou graag magerder zijn...'

= door dr M. de Grood =

HEEL WAT MENSEN zouden er veel voor over hebben om niet dik te zijn. Alle reclames in kranten, tijdschriften en de andere media vertonen mensen, die lang en slank zijn en geen buikje hebben. Er worden verwoede pogingen gedaan om mager te worden en dat te blijven. Vroeger gold het dik zijn als een teken van welstand en ik herinner me nog uit mijn Indonesische tijd, dat de meest welgestelde Chinezen er trots op waren een dikke buik te hebben.

Waarom wordt een mens eigenlijk dik? Hiervoor is een aantal factoren aan te geven. Vetweefsel treffen we overal in ons lichaam aan. Toename van de hoeveelheid vet kan berusten op een te grote toevoer van voedingsmiddelen. Daarnaast speelt ook een aangeboren factor mee: de een kan eten wat hij wil, en wordt geen ons zwaarder.

Een ander merkt al een gewichtstoename bij een tamelijk gering overgebruik. Een belangrijk factor is ook onze activiteit. Mensen, die veel in beweging zijn, zullen minder snel dik worden dan anderen en iedereen weet, dat ouderen, als ze minder bewegen, snel neiging hebben om in gewicht toe te nemen.

HORMONEN

Ook spelen hormonale factoren een rol. Een hormoon is een stof die door het lichaam zelf wordt afgescheiden en enkele van die hormonen hebben een duidelijke invloed op ons lichaamsgewicht. Zo is bekend, dat mensen, die een teveel van een bepaald schildklierhormoon produceren, vaak mager kunnen worden. De veranderingen in de hormoonstofwisseling maken ook, dat de vrouw in haar wisseljaren dikker wordt.

Een te overmatige opname van voedsel is in onze moderne tijd echter in de meeste gevallen de oorzaak van dik worden. Ieder pondje komt door je mondje is nog steeds van kracht. En dat behoeft dan niet alleen het vet in het voedsel te zijn. Ook suikers en eiwitten worden in ons lichaam in vet omgezet en opgeslagen. Heel wat mensen weten niet dat b.v. onze suikerhoudende frisdranken een grote rol kunnen spelen bij het dik worden en dat het echt niet alleen de frieten en croquetten zijn die dik maken. Alcohol op zichzelf maakt niet dik, maar het zijn wel de stoffen (suikers) die eraan zijn toegevoegd, of de snacks, die we erbij eten, die de schuldigen zijn.

DIEET

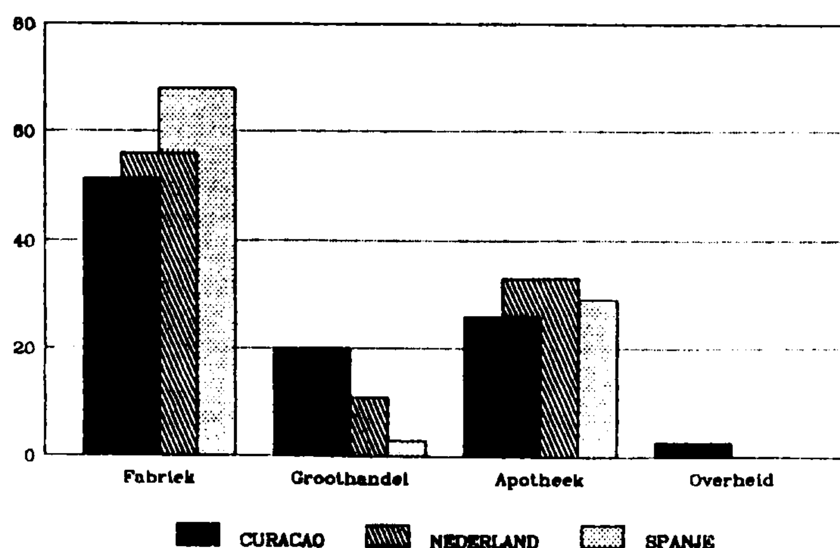
U zult me vragen: kunt u me niet een dieet voorschrijven om mager te blijven? Ik zal dat niet doen, maar wel u enkele eetgewoonten aanraden:
- neem goede maaltijden, maar neem absoluut geen eten buiten de maaltijden. Tussendoortjes zijn slecht en stimuleren de eetlust.
- wanneer u uw maaltijd neemt, pauzeer dan geregeld na elke paar happen. Leg uw bestek neer, converseer even en ga dan weer verder.
- vermijdt het overtollige vet en overtollige suikers in uw maaltijden.

Ik weet niet of u het programma van de Weight Watchers kent. Ieder, die voor het eerst kennismaakt met de maaltijden, die zij adviseren, zal versteld staan, dat je daar mager van wordt. Toch is dat zo want ik heb heel wat mensen meegemaakt, die kilos zijn kwijtgeraakt met deze methode. Maar ze zijn dan ook gebaseerd dit alleen en niets anders.

'Herenakkoord'

Vervolg van pag. 7

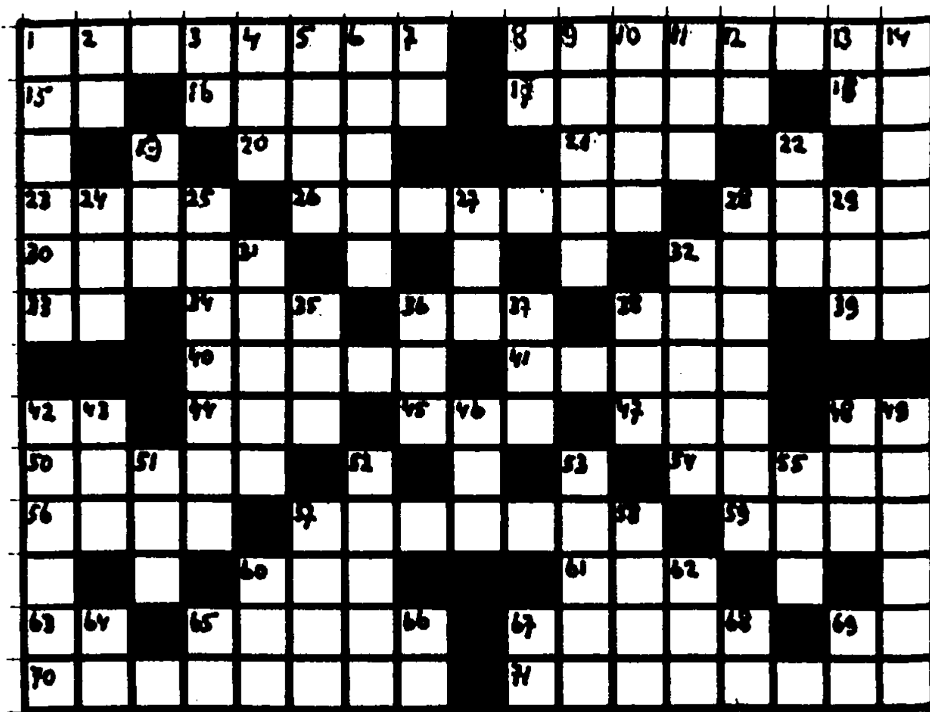
Deel geneesmiddelkosten
(in procenten)

Figuur 3

deel dat het de arts en de patiënt een ruimere keuze biedt en dat het incentieven geeft aan de importeur en de fabrikant om hun prijzen te verlagen om zo een stuk van de omzet de behouden. Want laten we elkaar nu niet voor de gek houden: zodra importeurs beginnen te klagen dat ze hun middelen niet meer kunnen verkopen, patiënten dat zij gedwongen worden andere middelen te slikken dan zij gewend waren en artsen dat zij aan banden worden gelegd, dan haalt de politiek binnen de kortste keren een dikke streep door het formularium! En dan?...

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Oplichter; 8. Treffend; 15. Titel; 16. Kleur; 17. Plaats waar het vee bij elkaar gedreven wordt; 18. Deel van de mast; 20. Eikeschors; 21. Op grote afstand; 23. Bijbelse figuur; 26. Plaats in Limburg; 28. Geslepen; 30. Watergeest; 32. Spel; 33. Lage kant van een schip; 34. Muziekterm; 36. Noorse godheid; 38. Via; 39. Tin; 40. Deel van de dag; 41. Staaf; 42. De oudere; 44. Moment; 45. zangstem; 47. Metaal; 48. Nummer; 50. Dier met een klein slurfje; 54. Plaats in Italië; 56. Kerkelijk gebruik; 57. Vermaak; 59. Bloem; 60. Vervoermiddel; 61. Mannelijk dier; 63. Bijwoord; 65. Welriekend gomhars; 67. Olie uit zeedieren; 69. Lidwoord; 70. Soort koek; 71. Tolk.

VERTIKAAL: 1. Algeheel; 2. Slee; 3. Namelijk; 4. Vlaktemaat; 5. Kier; 6. Bijenhouder; 7. Selenium; 8. Vreemde munt; 9. Bandiet; 10. Plaats in Arabië; 11. Via; 12. Rivier in Italië; 13. Nummer; 14. Prop watten; 19. Grasland; 22. Hoofddeksel; 24. Pap; 25. Gezantschap; 27. Plaats in Drente; 28. Soort bril; 29. Kunstwerk; 31. Inwendig orgaan; 32. Soepel; 35. Muzieknoot; 36. Meisjesnaam; 37. Europeaan; 38. Sportterm; 42. Laan; 43. Gebouw in Amsterdam; 46. Bestemming; 48. Getal; 49. Wapen; 51. Nederlands Postbedrijf; 52. Kleur; 53. Deel van een huis; 55. Voordeel; 57. Nederlandse omroepvereniging; 58. Vreemd; 60. Kleefmiddel; 62. Dof; 64. Muzieknoot; 65. Muzieknoot; 66. Zuivelprodukt; 67. Televisie; 68. Voorzetsel; 69. Lidwoord.

WINNAAR VORIGE WEEK

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

R.J. Davelaar
Jan Sofat 33
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe, Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Want; 5. Amant; 9. Poes; 13. Aar; 14. Ora; 15. Oor; 17. O.L.; 19. Rio; 21. Dag; 22. Mot; 23. St.; 24. Ren; 26. Onze; 28. Reek; 30. Dee; 31. Room; 33. Verband; 34. Zone; 35. Gemeen; 37. Steven; 39. Dor; 40. Men; 42. Dallas; 45. Arbeid; 49. Loon; 51. Artikel; 52. Goor; 54. Eem; 55. Paar; 56. Enig; 58. Pek; 59. Er; 60. Pot; 61. Aal; 63. Kin; 65. Re; 66. Los; 67. Are; 68. Een; 70. Mast; 71. Steil; 72. Rein.

VERTIKAAL: 2. Aa; 3. Nar; 4. Trio; 6. Modern; 7. Ara; 8. Nagras; 9. Pook; 10. Oot; 11. Er; 12. Lorre; 16. Steen; 18. Leo; 20. Onverlaat; 22. Medemblik; 23. Sen; 25. Nog; 27. Zee; 29. Ent; 30. Don; 32. Medan; 34. Zenig; 36. Mol; 38. Vee; 41. Sleen; 42. Dom; 43. Ara; 44. Straat; 45. Akelei; 46. Ren; 47. Dop; 48. Arkel; 50. Oer; 53. Oer; 55. Post; 57. Gier; 60. Pos; 62. Are; 64. Nee; 66. La; 69. Ni.